

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

**Euro
Compass**
Sp. z o.o.

Data opracowania: grudzień 2025

Skład autorski

mgr Beata Filipowicz

dr Monika Pietruczuk

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
1.1 Przedmiot opracowania.....	4
1.2 Podstawa formalno-prawna opracowania.....	4
1.3 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie	5
1.4 Metody pracy i materiały źródłowe.....	8
2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	11
3. Wymagania ustawowe prognozy oddziaływania na środowisko – odniesienia	13
4. Analiza zawartości dokumentu – Plan ogólny Gminy Wiryki	15
5. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym.....	25
6. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego	36
6.1 Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne	36
6.2 Rzeźba terenu	38
6.3 Geologia, tektonika i zasoby mineralne.....	39
6.4 Gleby	42
6.5 Klimat i jakość powietrza	44
6.6 Wody	61
6.7 Ochrona przyrody	71
6.8 Zabytki i dobra materialne	79
7. Analiza i ocena problemów ochrony środowiska obszaru Gminy Wiryki istotnych z punktu widzenia projektu planu ogólnego	81
8. Potencjalne oddziaływania transgraniczne	88
9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	88
10. Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego	89
11. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe	

oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	90
11.1 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody oraz różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta	93
11.2 Oddziaływanie na wody, GZWP oraz wpływ na istniejące ujęcia wód	100
11.3 Oddziaływanie na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy	103
11.4 Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne	109
11.5 Oddziaływanie na powietrze i klimat, w tym klimat akustyczny	110
11.6 Oddziaływanie na zdrowie człowieka	112
11.7 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	117
12. Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	117
13. Rozwiązania alternatywne	119
14. Adaptacja do zmian klimatu	120
15. Wnioski	121
Załącznik 1	123

1. Wprowadzenie

1.1 Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego Gminy Wiryki, wywołanego uchwałą nr V/32/24 Rady Gminy Wiryki z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Wiryki.

Gmina wiejska Wiryki zlokalizowana jest we wschodniej części województwa lubelskiego, w granicach powiatu włodawskiego. Siedzibą władz gminnych jest miejscowość Wiryki-Połód. Na terenie Gminy nie zostały opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Dla Gminy Wiryki obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zostało uchwalone 28 września 2004 roku uchwałą nr XVI/90/2004 Rady Gminy Wiryki w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiryki. W związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ten dokument przestanie obowiązywać w dniu wejścia w życie planu ogólnego gminy lub w dniu 31 grudnia 2025 r.

Dotychczasową strukturę użytkowania Gminy Wiryki planuje się dostosować do obecnie obowiązujących przepisów prawa oraz do wytycznych dokumentów wyższego rzędu. Omawiane tereny wymagają zmian w związku z umożliwieniem rozwoju Gminy Wiryki zgodnie z potrzebami mieszkańców. Przedmiotowy dokument zapewni ład przestrzenny i funkcjonalny Gminy Wiryki.

1.2 Podstawa formalno-prawna opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112) na organie administracji opracowującym m.in. projekt planu ogólnego spoczywa obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ww. dokumentu. W tym zakresie nowa ustawa zmienia i precyzuje obowiązujące przed jej wejściem w życie zapisy art. 40 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2006 r. poz. 129, ze zm.). Stanowi ona jednocześnie dostosowanie polskich regulacji prawnych do ustaleń zawartych w dyrektywach Wspólnot Europejskich.

W myśl ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Sporządzenie planu ogólnego gminy – zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) – ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie:

- stref planistycznych,
- gminnych standardów urbanistycznych,

oraz dodatkowo określenie:

- obszarów uzupełnienia zabudowy.

Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne dla każdego planu ogólnego, o ile projekt planu nie uzyska odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającego ze stosownego uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym. Prognoza pozwala – we wszystkich fazach planowania – uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi, a przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi. Prognoza oddziaływania na środowisko, wraz z projektem planu ogólnego, jest przedmiotem społecznej oceny – podlega wyłożeniu do publicznego wglądu, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia planu ogólnego.

1.3 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu planu ogólnego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie planu ogólnego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny do uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.
2. Informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.
3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.
4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.
5. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
6. Oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.
7. Datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.
2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.
3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.
5. Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego

dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

2. Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska pismem z dnia 07.08.2025 r. znak WSTII.411.39.2025.DB oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym pismem z dnia 30.07.2025 r. znak ONS.ZNS.7840.2.38.2025.

W związku z powyższym prognoza oddziaływania na środowisko ma za zadanie uwzględnić oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na ludzi, powietrze, klimat akustyczny, wody powierzchniowe i podziemne, wpływ na urządzenia wodociągowe do zaopatrywania ludności w wodę, studnie i ujęcia wody, których głównym przeznaczeniem jest zaspokojenie potrzeb ludności.

Niniejsza prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.),
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 82),
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r. poz. 463),

- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r, poz. 1416 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380, tekst jednolity),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1713, tekst jednolity).

1.4 Metody pracy i materiały źródłowe

Prognozę oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wyrki przygotowano z należytą starannością, zgodnie ze stanem prawnym oraz wymogami w zakresie przygotowywania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.

W Prognozie przedstawiono wyniki analizy, a także oceny potencjalnych zagrożeń dla środowiska wynikających z zapisów planu ogólnego dla obszaru Gminy Wyrki. Zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń projektu planu na środowisko. Określono także możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych. Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie Gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

Charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego oraz analizę jakości jego poszczególnych elementów sporządzono metodą opisową przy wykorzystaniu dostępnych danych na temat obszaru

Gminy tj. studium literatury, informacji pozostających w zasobach administracji rządowej i samorządowej, danych statystyki publicznej oraz państwowego monitoringu środowiska. Przeanalizowano dokumenty Gminne, ogólnodostępne bazy danych, w tym GUS BDL, Geoserwis GDOŚ, Hydroportal, literaturę naukową dotyczącą środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Wiryki, materiały i opracowania kartograficzne (w tym objaśnienia do map, m.in. Objasnienia do mapy geośrodowiskowej Polski w skali 1:50 000).

Należy podkreślić, że przy określaniu potencjalnego oddziaływania projektu ustaleń planu ogólnego na środowisko kierowano się zasadą ostrożności (przezorności). Zastosowanie takiego podejścia skutkuje tym, iż niektóre potencjalne oddziaływania mogą być nieco wyolbrzymione. Charakter oddziaływania opisano następującymi symbolami:

B	bezpośrednie
P	pośrednie
W	wtórne
Sk	skumulowane
K	krótkoterminowe
Ś	średnioterminowe
D	długoterminowe
ST	stałe
C	chwilowe

Dokonano oceny zgodnie z następującą skalą:

0	nie zidentyfikowano żadnego oddziaływania
+	może wystąpić pozytywne oddziaływanie
-	może wystąpić negatywne oddziaływanie

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Biuletyn Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej. Rok 2017. IMGW-PIB, Warszawa.
- Gliński J., Dębicki R. 2002. Użytkowanie ziemi oraz jakość gleb Polesia Lubelskiego. Acta Agrophysica, 66, 77-87.
- Kaszewski B.M. 2008. Warunki klimatyczne Lubelszczyzny. Wyd. UMCS, Lublin.
- Kaszewski B.M., Siwek K. 2020. Klimat i jego zmiany [w:] Polesie środowisko, melioracje. T. 3 Polesie Polskie. Mażajski J.A., Rokoczyński A.N., Wołczek A.A., Mieszuk O.P., Jeznach J., Brześć, Równe, Warszawa, Riazań.
- Kupras D., Łuczak A., Boczar T., Malec T., 2016. Dobry wiatr dla regionów. Eksperti o energetyce wiatrowej. Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej, Warszawa.

- Matul K., Dworska M. 1972. Rozkład wskaźników parowania potencjalnego i opadów w latach 1948-1962 jako podstawa do obliczeń niedoborów wodnych roślin. Prace i Studia Komitetu Gospodarki Wodnej, 11.
- Mazurek P. A., 2024, Oddziaływania elektromagnetyczne farm fotowoltaicznych, Przegląd Elektroenergetyczny, 6, 144-147.
- Michalczyk Z. 2000. Uwarunkowania renaturyzacji stosunków wodnych Polesia Lubelskiego. [W:] Renaturyzacja obiektów przyrodniczych – aspekty ekologiczne i gospodarcze. Wyd. UMCS, Lublin.
- Michalczyk Z., Bartoszewski S., Turczyński M. 2002. Stosunki wodne Polesia. Acta Agrophysica, 66, 49-76.
- Michalczyk Z., Chmiel S., Głowacki S., Mięsiak-Wójcik K., Raczyński K., Sposób J., Turczyński M., 2020. Charakterystyka wód [w:] Polesie środowisko, melioracje. T. 3 Polesie Polskie. Mażajski J.A., Rokoczyński A.N., Wołczek A.A., Mieszuk O.P., Jeznach J., Brześć, Równe, Warszawa, Rianzań.
- Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000 ark. Kaplonosy.
- Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000 ark. Kołacze.
- Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50000 ark. Sosnowica.
- Obwieszczenie nr 1/2025 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 31 stycznia 2025 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego
- Pichla A., 2011, Rola kanału Wieprz-Krzna w gospodarce wodnej regionu. Wiadomości melioracyjne i łąkowskie, t. 54, nr 2.
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wiryki dla obszaru obejmującego miejscowości Wiryki, Wiryki Kolonia, Lubień i Kaplonosy.
- Program rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2013.
- Raport o stanie gminy Wiryki za rok 2023, Wiryki. 2024.
- Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2017 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Lublin 2018.
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie, Lublin 2024.
- Rocznik meteorologiczny 2023, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, PAN.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wiryki. Pracownia Urbanistyczno-Architektoniczna, 2004.
- Woś A., 2010. Klimat Polski w drugiej połowie XX w. Wydaw. Mauk. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Zdanowski A., 2010a – W: Zasoby perspektywiczne kopalin Polski (Wołkowicz red.) – Węgiel kamienny – Lubelskie Zagłębie Węglowe. Państw. Inst. Geol. (w druku). Warszawa.
- Zdanowski A., 2010b – Jakość węgla w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Biul. Państw. Inst. Geol. Nr 439s.s. 189–196.
- Zinkiewicz W., Zinkiewicz A. 1975. Atlas klimatyczny województwa lubelskiego 1951- 1960. LTN, Lublin.

Materiały kartograficzne:

- Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000 ark. Kaplonosy.
- Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000 ark. Kołacze.
- Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000 ark. Sosnowica.
- Podział Hydrograficzny Polski w skali 1:10 000 (IMGW,2027).
- Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, https://geolog.pgi.gov.pl/#url=https://bazadata.pgi.gov.pl/app/geolog_conf/sopo_obszary.json [dostęp: 2.05.2025].
- Matuszkiewicz W.(red.), 1991, Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa 1:300 000, Polska Akademia Nauk. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego Gminy Wiryki, wywołanego uchwałą nr V/32/24 Rady Gminy Wiryki z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Wiryki.

Analizie i ocenie poddano projekt uchwały zawierający ustalenia danych przestrzennych, a także rysunek projektu planu na tle uwarunkowań. Wiodące znaczenie przy podziale Gminy Wiryki na strefy planistyczne miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy Wiryki.

Plan ogólny zakłada wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową – jako stref wiodących wyznaczonych na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. kontynuacji istniejącego zainwestowania oraz realnego zapotrzebowania z dążeniem do uzyskania wyższych standardów zamieszkania, a także zapewnienia wyższego poziomu usług dla jego mieszkańców z zachowaniem obecnego charakteru gminy. Jako funkcje uzupełniające wprowadzono

do projektu planu m.in strefy usługowe, strefy zieleni i rekreacji. Dodatkowo uwzględniono w projekcie planu istniejące strefy gospodarcze w odpowiedniej odległości od planowanej i istniejącej zabudowy mieszkaniowej. W planie ogólnym, przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę przebieg istniejących obszarowych form ochrony przyrody, dla których wiodącą funkcją jest strefa otwarta bez możliwości zabudowy. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w projekcie planu pozostały chronione i wolne od planowanej zabudowy. Omawiany dokument zachowuje również istniejące grunty leśne stanowiące ponad połowę obszaru gminy oraz grunty rolne (grunty chronione klasy III). W ustaleniach planu ogólnego uwzględnia się istniejącą obsługę komunikacyjną gminy w zakresie ruchu samochodowego.

W planie ogólnym dla gminy Wiryki ustalono następujące strefy planistyczne:

- SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- SU – strefy usługowe,
- SP – strefy gospodarcze,
- SR – strefy produkcji rolniczej,
- SI – strefy infrastrukturalne,
- SN – strefy zieleni i rekreacji,
- SC – strefy cmentarzy,
- SO – strefy otwarte,
- SK – strefy komunikacji.

Plan ogólny wyznacza dodatkowo obszary uzupełnienia zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych – na terenie których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy.

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z ustaleń projektu planu ogólnego, tj. projektowanych stref planistycznych oraz określonych gminnych standardów urbanistycznych, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu planu ogólnego na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

Przedmiotem oceny zawartej w prognozie są ustalenia projektu planu ogólnego gminy Wiryki. W ramach planu ogólnego uwzględniono uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy wymienione w art. 13b ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,

a następnie na ich podstawie, zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określono strefy planistyczne, gminne standardy urbanistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy. Zapisy planu ogólnego gminy Wyrki będą uwzględniane przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego, dotycząca jedynie strefowania obszaru gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

Zapisy planu nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji ustaleń planu ogólnego nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.

3. Wymagania ustawowe prognozy oddziaływania na środowisko – odniesienia

Poniżej przedstawiono zawartość Prognozy w oparciu o art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wraz z lokalizacją w tekście poszczególnych elementów.

Zapis ustawy do spełnienia	Lokalizacja zapisu w dokumencie
informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	Rozdział 4, 5
informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	Rozdział 1
propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	Rozdział 9
informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	Rozdział 8

streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	Rozdział 2
oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy	Załącznik 1
datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów	Strona tytułowa
istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	Rozdział 6, 10
stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	Rozdział 6, 11
istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	Rozdział 7
cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	Rozdział 5
przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: – różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	Rozdział 11
rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	Rozdział 12
biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	Rozdział 13
Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem	Rozdział 1
W prognozie oddziaływania na środowisko, o której mowa w art. 51 ust. 1, uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na	Rozdział 5

<p>środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania</p>	
<p>Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw klimatu, ministrem właściwym do spraw środowiska oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia może określić, w drodze rozporządzenia, dodatkowe wymagania, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, kierując się szczególnymi potrzebami planowania przestrzennego na szczeblu gminy oraz uwzględniając:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) formę sporządzenia prognozy; 2) zakres zagadnień, które powinny zostać określone i ocenione w prognozie; 3) zakres terytorialny prognozy; 4) rodzaje dokumentów zawierających informacje, które powinny być uwzględnione w prognozie. 	<p>Nie dotyczy</p>

4. Analiza zawartości dokumentu – Plan ogólny Gminy Wiryki

Informacje ogólne o obszarze objętym prognozą

Gmina wiejska Wiryki zlokalizowana jest we wschodniej części województwa lubelskiego, w granicach powiatu włodawskiego. Gmina Wiryki jest jedną z największych obszarowo gmin w powiecie włodawskim, bowiem jej powierzchnia administracyjna wynosi 220 km², co stanowi 17,5% powierzchni powiatu włodawskiego. Gmina graniczy od zachodu z Gminą Stary Brus (powiat włodawski) i Dębowa Kłoda (powiat parczewski), od północy z Gminą Podedwórze (powiat parczewski) i Hanna (powiat włodawski) oraz z Gminą Sosnówka (powiat bialski), od wschodu z Gminą Włodawa i miastem Włodawa oraz, od południa z Gminą Hańsk (powiat włodawski). Administracyjnie Gmina Wiryki dzieli się na 16 sołectw i 20 miejscowości, sołectwa: Adampol, Horostyta, Horostyta-Kolonia, Ignaców, Kaplonosy, Kaplonosy-Kolonia, Krzywowierzba, Lipówka, Lubień, Suchawa, Wiryki-Adampol, Wiryki-Kolonia, Wiryki-Połów, Wiryki-Wola, Zahajki, Zahajki-Kolonia. Ośrodkiem Gminy jest miejscowość Wiryki-Połów położona w południowej części jej obszaru, w której znajduje się siedziba Gminy.

Ryc. 1. Położenie Gminy Wyryki na tle Polski, województwa lubelskiego oraz powiatu włodawskiego

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby sporządzenia planu ogólnego dla obszaru Gminy Wyryki

Odległość z miejscowości Wyrki do miasta powiatowego Włodawa wynosi 10 km. Od stolicy województwa miasta Lublin Gmina oddalona jest o 88 km. Od innych istotnych ośrodków miejskich Gmina oddalona jest o: ok. 70 km- od Chełma, ok. 120 km od Zamościa, ok 80 km od Białej Podlaskiej.

Najbliżej zlokalizowane przejście graniczne oddalone od Wyrki o ok. 35 km to polsko-białoruskie drogowe przejście graniczne w Sławatycze – Domaczewo. Inne przejścia graniczne na obszarze województwa lubelskiego oddalone są od siedziby Gminy Wyrki:

- Kukuryki-Kozłowiczy – polsko-białoruskie drogowe przejście graniczne położone w powiecie bialskim, w Gminie Terespol, w miejscowości Kukuryki – oddalone o ok. 84 km
- Terespol-Brześć – polsko-białoruskie drogowe i kolejowe przejście graniczne położone w powiecie bialskim, w Gminie Terespol, w miejscowości Terespol - oddalone o ok. 70 km
- Dorohusk-Jagodzin – polsko-ukraińskie drogowe i kolejowe przejście graniczne położone w powiecie chełmskim, w Gminie Dorohusk, w miejscowości Berdyszczce - oddalone o ok. 69 km.

Przez teren Gminy przebiega 1 droga o charakterze krajowym Nr 82 Lublin – Cyców – Włodawa – granica państwa i droga wojewódzka: Nr 812 Biała Podlaska – Wisznice – Włodawa – Chełm – Krasnystaw, droga powiatowa Nr 1638L Przewłoka – Wyrki – Adampol. Niemal wszystkie pozostałe drogi o nawierzchni asfaltowej na terenie Gminy Wyrki (oprócz drogi gminnej Ignaców – Horostyta) stanowią sieć dróg powiatowych. Łączna długość drogi krajowej przebiegającej w obrębie Gminy

wynosi 11,3 km, dróg wojewódzkich 29,3 km, natomiast drogi o statusie powiatowym liczą 68,8 km. Na obszarze Gminy występuje dwadzieścia sześć dróg gminnych. Układ ten wspomagany jest siecią dróg lokalnych i dojazdowych. Drogi gminne, to w zdecydowanej większości drogi o nawierzchni nieutwardzonej.

Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym o zasięgu całej gminy, który ma zastąpić dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do swojego poprzednika plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to przede wszystkim, że jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gmina będzie posiadała większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Zasadniczym celem sporządzenia planu ogólnego dla obszaru gminy Wiryki (wywołanego uchwałą nr V/32/24 Rady Gminy Wiryki z dnia 26 września 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Wiryki) jest ustalenie funkcji dla poszczególnych terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokument ten będzie musiał zachować zgodność.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130) w planie ogólnym gminy Wiryki określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c pzp. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7 pzp);
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 pzp), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2 pzp.

W tym miejscu należy zauważyć, że w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac

planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758) określona została charakterystyka stref planistycznych, w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej stref – zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą występować w danej strefie. Z przytoczonych powyżej przepisów jasno wynika, iż w planie ogólnym nie można ustalić ani też zabronić planowanych do realizacji przedsięwzięć, które zaliczane są do grupy zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko.

Wiodące znaczenie przy podziale gminy Wiryki na strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy Wiryki.

W planie ogólnym dla gminy Wiryki ustalono następujące strefy planistyczne:

- a) SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- b) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- c) SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- d) SU – strefy usługowe,
- e) SP – strefy gospodarcze,
- f) SR – strefy produkcji rolniczej,
- g) SI – strefy infrastrukturalne,
- h) SN – strefy zieleni i rekreacji,
- i) SC – strefy cmentarzy,
- j) SG – strefy górnictwa,
- k) SO – strefy otwarte,
- l) SK – strefy komunikacji.

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy komunikacji, strefy otwartej i strefy górnictwa określono wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, nie mniejsze jednak niż wynika to z przepisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Dla stref planistycznych wymienionych w lit. od a) do i) wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy. Dla poszczególnych stref określono również profile dodatkowe.

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ – SW

OZNACZENIE STREF	1SW, 5SW	2SW	3SW	4SW
PROFIL PODSTAWOWY	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej			
PROFIL DODATKOWY	teren zieleni naturalnej			
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,4	0,7	0,8	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	12,0 m	12,0 m	15,0 m	12,0 M
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	40%	40%	40%	40%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%	30%	30%	30%

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ – SJ

OZNACZENIE STREF	1-4SJ, 6SJ, 10SJ-11SJ, 32-33SJ, 35-37SJ, 41SJ, 44-49SJ, 52-53SJ, 55SJ, 58-59SJ	7-9SJ	12-25SJ, 27SJ-31SJ, 34SJ, 38SJ, 40SJ, 42-43SJ, 50-51SJ,
PROFIL PODSTAWOWY	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej		
PROFIL DODATKOWY	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej	teren zieleni naturalnej
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,5	0,5	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	8,0 m	9,0 m	8,0 m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	40%	40%	40%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%	30%	30%

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ – SZ

OZNACZENIE STREF	1-46SZ, 48-73SZ, 75-83SZ, 85-105SZ	47SZ
PROFIL PODSTAWOWY	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	
PROFIL DODATKOWY	teren lasu, teren usług, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren wód, teren zieleni naturalnej	teren lasu, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren wód, teren zieleni naturalnej
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,5	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	15,0 m	15,0 m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	60%	60%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%	30%

STREFA USŁUGOWA – SU

OZNACZENIE STREF	1SU, 4SU, 9SU, 12SU, 14SU, 16SU, 18SU, 20SU, 25SU, 27SU, 30SU	5-6SU, 29SU	2-3SU, 10-11SU, 13SU, 15SU, 17SU-18SU, 22-23SU, 26SU, 28SU	7SU, 21SU, 24SU	8SU
PROFIL PODSTAWOWY	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej				
PROFIL DODATKOWY	teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej		teren zieleni naturalnej		
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0.5	0.7	0.5	0.8	0.5
Maksymalna wysokość zabudowy	8m	10m	8m	18m	12m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	50%	50%	50%	50%	40%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%	30%	30%	30%	30%

STREFA GOSPODARCZA – SP

OZNACZENIE STREF	3-4SP
PROFIL PODSTAWOWY	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej
PROFIL DODATKOWY	teren lasu, teren usług, teren wód, teren zieleni naturalnej
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	15,0 m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	40%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%

STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ – SR

OZNACZENIE STREF	1-2SR, 7-9SR, 11-12SR, 45-47SR, 57-60SR, 62SR, 65SR-71SR,	3-6SR, 10SR, 13SR, 34-35SR, 44SR, 48-54SR,	14-33SR, 36-37SR, 39SR, 41SR, 43SR, 63-64SR, 72SR	38SR, 55SR	40SR, 42SR	56SR, 61SR	73SR
PROFIL PODSTAWOWY	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej						
PROFIL DODATKOWY	Teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren	teren biogazowni, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wyrki

						lasu, teren wód	
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	15,0 m	15,0 m	15,0 m	15,0 m	15,0 m	15,0 m	15,0 m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%

STREFA INFRASTRUKTURALNA – SI

OZNACZENIE STREF	1-7SI
PROFIL PODSTAWOWY	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych
PROFIL DODATKOWY	teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	-
Maksymalna wysokość zabudowy	-
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	-
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%

STREFA ZIELENI I REKREACJI – SN

OZNACZENIE STREF	1SN	2-9SN, 11SN, 16SN, 18SN	10SN, 12SN, 14SN	13SN	15SN 20SN	17SN	19SN
PROFIL PODSTAWOWY	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej						
PROFIL DODATKOWY	teren usług sportu i rekreacji, teren usług turystyki,	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i	teren zieleni naturalnej	teren usług sportu i rekreacji, teren zieleni naturalnej	teren zieleni naturalnej, teren lasu	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki,	teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wyrki

	teren zieleni naturalnej	rozrywki, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej				teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren lasu	naturalnej, teren lasu
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	0,3	-	-	-	-	-	0.8
Maksymalna wysokość zabudowy	4 M	-	-	-	-	-	18M
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	20%	-	-	-	-	-	50%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%

STREFA CMENTARZY – S.C.

OZNACZENIE STREF	1SC-7SC
PROFIL PODSTAWOWY	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej
PROFIL DODATKOWY	teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej, teren lasu
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	-
Maksymalna wysokość zabudowy	-
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	-
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	60%

STREFA GÓRNICTWA – SG

OZNACZENIE STREF	1-2SG
PROFIL PODSTAWOWY	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej
PROFIL DODATKOWY	teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód

Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	-
Maksymalna wysokość zabudowy	-
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	-
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	-

STREFA OTWARTA – SO

OZNACZENIE STREF	1- 6SO, 8SO, 11 -22SO	7SO, 10SO	9SO
PROFIL PODSTAWOWY	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej		
PROFIL DODATKOWY	teren zieleni urządzonej	teren elektrowni słonecznej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	teren biogazowni
Maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	-	0,5	0,5
Maksymalna wysokość zabudowy	-	12,0 m	12,0 m
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	-	50%	50%
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	-	40%	40%

STREFA KOMUNIKACYJNA – SK

OZNACZENIE STREF	1SK, 2SK
PROFIL PODSTAWOWY	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej
PROFIL DODATKOWY	teren drogi zbiorczej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej
Maksymalna nadziemna	-

intensywność zabudowy	
Maksymalna wysokość zabudowy	-
Maksymalny udział powierzchni zabudowy	-
Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	-

W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U. poz. 729 z 2024 r.). Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru wynosi **101,20 ha**.

5. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym

Nowelizacja ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami Planu ogólnego gminy. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej.

Uchwalenie planu ogólnego ureguje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Ze względu na przynależność do Unii Europejskiej Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska. Zadania priorytetowe to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochrona różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Tworząc zapisy planu ogólnego należy uwzględniać cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej.

Poniżej zaprezentowano powiązania projektu planu ogólnego Gminy Wyryki z celami ochrony środowiska na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i wojewódzkim.

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju

Agenda określa 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (ang. Sustainable Development Goals, SDGs) oraz związanych z nimi 169 zadań (ang. targets), które mają zostać osiągnięte przez świat do 2030 roku. Dotyczą one osiągnięć w 5 obszarach – tzw. 5xP: ludzie (ang. people), planeta (ang. planet), dobrobyt (ang. prosperity), pokój (ang. peace), partnerstwo (ang. partnership). Są to m.in.:

- cel 6. „Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi”
- cel 7 „Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej energii po przystępnej cenie, zrównoważonej i nowoczesnej”.
- cel 11 „Zrównoważone miasta i społeczności”.
- cel 13 „Działania w dziedzinie klimatu”.
- cel 15 „Życie na lądzie”.

Ogólny unijny program działań w zakresie środowiska do 2030 r. „8. Program działań w zakresie środowiska” lub „8. EAP”. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r.

W 8 Ogólnym unijnym programie działań w zakresie środowiska do 2030 r opierając się o założenia Europejskiego Zielonego Ładu w 8. EAP przedstawiono sześć priorytetów, którymi są:

- osiągnięcie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. oraz neutralności klimatycznej do 2050 r.;
- wzmocnienie zdolności przystosowawczych, zwiększenie odporności i zmniejszenie podatności na zmianę klimatu;
- dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu, uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i degradacji środowiska oraz przyspieszenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- osiągnięcie zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu Europejczyków;
- ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej oraz wzmocnienie kapitału naturalnego (zwłaszcza powietrza, wody, gleby oraz ekosystemów leśnych, słodkowodnych, podmokłych i morskich);
- redukcja presji na środowisko i klimat związanej z produkcją i konsumpcją (zwłaszcza w dziedzinie energii, rozwoju przemysłowego, mieszkalnictwa i infrastruktury, mobilności i systemu żywnościowego).

Podsumowując 8. EAP ma na celu przyspieszenie przejścia na neutralną dla klimatu, zasobooszczędną i regeneracyjną gospodarkę, która będzie dawać planecie więcej, niż sama z niej czerpie. Uznaje się w nim, że dobrostan i dobrobyt człowieka zależą od zdrowych ekosystemów, w których funkcjonujemy.

Pakiet Czysta energia dla wszystkich Europejczyków

Pakiet (Clean Energy for All Europeans Package - CEP), przedstawiony po raz pierwszy przez Komisję Europejską 30 listopada 2016 r., składa się między innymi z obszernego pakietu przepisów prawnych regulujących funkcjonowanie unijnych systemów elektroenergetycznych.

Zawarte w pakiecie wnioski regulacyjne i środki ułatwiające mają na celu przyspieszenie, przekształcenie i skonsolidowanie przejścia gospodarki UE na czystą energię, przy jednoczesnym tworzeniu nowych miejsc pracy i zapewnieniu wzrostu w nowych sektorach gospodarki i modelach biznesowych. W przedstawionym pakiecie przyjęto trzy główne cele:

- Efektywność energetyczna przede wszystkim,
- Światowy lider na polu energii odnawialnej,
- Uczciwe traktowanie konsumentów.

Pakiet Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.
- Osiągnięcie celów Pakietu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:
 - inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska;
 - wspieranie innowacji przemysłowych;
 - wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego;
 - obniżenie emisyjności sektora energii;
 - zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków;
 - współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Unijna Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia” została opublikowana przez Komisję Europejską w dniu 20 maja 2020 r.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 jest wszechstronnym, ambitnym i długoterminowym planem mającym na celu ochronę przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Głównym celem strategii jest odbudowa bioróżnorodności w Europie do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań. Aby zapewnić, że różnorodność biologiczna wejdzie na ścieżkę regeneracji, w strategii określono szereg celów

i zobowiązań, które mają zostać zrealizowane najpóźniej do 2030 r. i które dotyczą czterech głównych obszarów:

- Spójna sieć obszarów chronionych,
- Unijny plan odbudowy zasobów przyrodniczych,
- Umożliwienie zmiany transformacyjnej,
- Ambitny światowy program na rzecz różnorodności biologicznej.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Cele rozwojowe Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) będą realizowane za pośrednictwem strategii zintegrowanych a przede wszystkim przez Średniookresową Strategię Rozwoju Kraju do 2020 roku:

- Cel 1 – Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji;
- Cel 2 – Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym;
- Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;
- Cel 4 – Wzrost wydajności i konkurencyjności Gospodarki;
- Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej;
- Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;
- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska;
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego;
- Cel 10 – Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)

PEP2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. PEP2030 stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie

w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Cel główny PEP2030 to rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, wyznaczono również cele szczegółowe i horyzontalne:

- ✓ Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
- ✓ Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
- ✓ Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych
- ✓ Cele horyzontalne:
 - Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.
 - Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)

Celem głównym SPA 2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Jego realizacja jest możliwa dzięki wdrożeniu celów operacyjnych:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska;
- Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich;
- Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu;
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu;
- Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
- Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Dokument SPA został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niesie ze sobą zmiana klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć na stan środowiska i gospodarki.

Zmiana klimatu ma istotny wpływ na sektor energetyczny. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Problematyka zjawisk ekstremalnych jest istotna w wykorzystaniu odnawialnych źródeł: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej. Duże znaczenie ma również ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmiany klimatu oraz działania obejmujące monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmiany klimatu.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 (KPZK2030)

Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest: Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Realizacja celów KPZK2030 opiera się m.in. na zasadach:

- ✓ przezorności ekologicznej, co oznacza, że rozwiązywanie pojawiających się problemów powinno następować we właściwym czasie, tj. odpowiednie działania powinny być podejmowane już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione przypuszczenie, że problem wymaga rozwiązania, a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie. Pozwoli to uniknąć zaniechań wynikających z czasochłonnych badań, braku środków lub zachowawczego działania odpowiedzialnych osób lub instytucji
- ✓ kompensacji ekologicznej, co polega na takim zarządzaniu przestrzenią, planowaniu i realizacji działań polityki rozwojowej, w tym przestrzennej, aby zachować równowagę przyrodniczą i wyrównywać szkody w środowisku wynikające z rozwoju przestrzennego, wzrostu poziomu urbanizacji i inwestycji, niezbędnych ze względów społeczno-gospodarczych, a pozbawionych alternatywy neutralnej przyrodniczo.

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne.

KSRR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.

Celem głównym KSRR jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

W Strategii wyszczególniono także cele szczegółowe:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE) oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on całemu społeczeństwu.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 („Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.”))

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) jest poprawa jakości powietrza, w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów norm. Dotyczy to zwłaszcza osiągnięcia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu, związków azotu, ozonu i innych substancji szkodliwych w powietrzu (wymaganych przepisami prawa unijnego), a także – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia, w perspektywie do 2030 r. W programie przedstawione zostały:

- propozycje zmian prawa, dotyczące m.in. jakości paliw, wymagań technicznych dla nowych kotłów opalanych paliwami stałymi,

- harmonogram działań (organizacyjnych, inwestycyjnych itp.) niezbędnych do osiągnięcia poprawy jakości powietrza w Polsce,
- podmioty odpowiedzialne za realizację działań (na poziomie rządowym i samorządowym),
- systemy monitorowania realizacji programu (ustalone zostały wskaźniki, które powinny zostać osiągnięte w latach 2018 i 2020),
- możliwe źródła finansowania (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze wojewódzkie, a także środki unijne przeznaczone na ochronę środowiska).

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótko, średnio i długoterminowej, które będą spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (SRWL 2030) przyjęta uchwałą nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego w dniu 29 marca 2021 roku, stanowi dokument będący podstawą prowadzenia polityki rozwoju województwa lubelskiego. Zawarte w tym dokumencie treści przedstawiają najważniejsze wyzwania i uwarunkowania rozwojowe, analizę potencjału regionu, wizje oraz cele i kierunki działań określone do realizacji na poziomie regionalnym w horyzoncie do 2030 roku. Przedstawiony wymiar terytorialny zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego oraz obszary strategicznej interwencji.

Cele strategiczne:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych;
2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych;
3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu
4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Gmina Wyrki znajduje się w OSI Polesie. Priorytetem rozwoju OSI jest Społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz terenów nadbużańskich.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego

Uchwała nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r. opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego 2015.5441. Za cel wiodący planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego uznaje się zrównoważony rozwój

przestrzenny regionu prowadzący do podniesienia konkurencyjności województwa i poprawy warunków życia. W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego celem polityki przestrzennej województwa jest:

1. Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń.
2. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu.
3. Zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka.
4. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

Cele szczegółowe:

- a. Zabezpieczenie potrzeb wodnych regionu.
- b. Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej.
- c. Powiększanie zasobów leśnych.
- d. Ochrona i wykorzystanie naturalnych zasobów uzdrowiskowych.
- e. Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi.
- f. Integrowanie regionalnego systemu obszarów chronionych z systemami krajowymi i europejskimi.
- g. Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych.
- h. Zwiększenie odporności środowiska na antropopresję oraz poziomu bezpieczeństwa przed ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi.
- i. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów w miastach.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, zgodnie ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w ramach prowadzenia polityki rozwoju wyznaczył obszary funkcjonalne. Gmina Wiryki została zaliczona do obszaru funkcjonalnego o znaczeniu lokalnym: Włodawski Obszar Funkcjonalny. Gmina Wiryki należy do obszaru funkcjonalnego Polesie ze strefą oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna. Podstawą wyznaczenia obszaru jest zasięg makroregionu fizycznogeograficznego Polesie Zachodnie oraz przestrzenny zasięg oddziaływania systemu melioracji KWK. Priorytetem rozwojowym jest aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału rolniczego i turystycznego. Funkcje rozwojowe części centralnej to: podstawowe – turystyczna, towarzyszące – retencyjna, gospodarki rybackiej, produkcji biomasy.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zapewnienie właściwej izolacji systemu wodnego KWK dla potrzeb ochrony ekosystemów wodnotorfowiskowych Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego,
- zagospodarowanie turystyczne w dostosowaniu do chłonności środowiska,
- ochrona kompleksów użytków zielonych przed zmianą użytkowania,

- użytkowanie zasobów naturalnych (głównie wodnych i roślinnych) w sposób wzmacniający różnorodność biologiczną środowiska i mozaikowość krajobrazu (mikroretencja i drobnoprzestrzenny układ użytków rolnych i leśnych),
- wykorzystanie zbiorników wodnych do produkcyjnej hodowli ryb z wyłączeniem wód naturalnych (rzek i jezior) i zbiorników retencyjnych systemu KWK.

W zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego na obszarze Gminy Wiryki wskazuje:

- Przebudowa grobli i budowli zbiornika Mosty - II etap - przebudowa grobli w km 0+000 - 2+080 i 5+270 - 8+040 i czaszy zbiornika, ob. 2 przebudowa grobli i budowli zbiornika w km 5+270 - 8+040, gm. Podedwórze (lista 1, poz. 613).
- Odbudowa zbiornika Zahajki wraz z budowlami (lista 1, poz. 728).

Program ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030"

Uchwała nr LIII/759/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 grudnia 2023 roku w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030”. Stanowi on podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem w województwie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Cele Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego podzielono na poszczególne obszary interwencji:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)
 - Cel: OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu;
 - Cel OKJP.II. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu;
2. Zagrożenia hałasem (ZH) - cel: ZH.I. Ochrona przed hałasem;
3. Pola elektromagnetyczne (PEM) – cel: PEM.I. Monitorowanie i utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym;
4. Gospodarowanie wodami (GW) – cele:
 - GW I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych
 - GW.II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą;
5. Gospodarka wodno-ściekowa (GWS) – cel: GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;
6. Zasoby geologiczne (ZG) - cel: ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi;

7. Gleby (GL) – cel: GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu;
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO) – cel: GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego;
9. Zasoby przyrodnicze (ZP) cele:
 - ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
 - ZP.III. Zwiększanie lesistości;
10. Zagrożenia poważnymi awariami (PAP) cel: PAP I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii.

Plan ogólny nawiązuje do celów wskazanych w wyżej wymienionych dokumentach. Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, a określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), co ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni, bez niekontrolowanego rozlewu zabudowy. Plan ogólny poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju Gminy Wyrki wpisuje się w dokumenty wyższych szczebli.

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń. Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Za istotne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym, mające znaczenie w skali sporządzanego opracowania, uznano następujące cele:

- ochrona powierzchni ziemi, racjonalne gospodarowanie i zachowanie wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych – zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrona obiektów i obszarów o cennych walorach przyrodniczych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- ochrona korytarzy ekologicznych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, który jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro);

- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska; ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ochrona gruntów rolnych i leśnych – zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ustalenia planu ogólnego umożliwiają realizację wymienionych powyżej celów. Dzięki odpowiednim rozwiązaniom planistycznym możliwy jest rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju na terenie Gminy Wiryki.

6. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem planu ogólnego

6.1 Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne

Gmina wiejska Wiryki zlokalizowana jest we wschodniej części województwa lubelskiego, w granicach powiatu włodawskiego. Gmina Wiryki jest jedną z największych obszarowo gmin w powiecie włodawskim, bowiem jej powierzchnia administracyjna wynosi 220 km², co stanowi 17,5% powierzchni powiatu włodawskiego. Gmina graniczy od zachodu z Gminą Stary Brus (powiat włodawski) i Dębowa Kłoda (powiat parczewski), od północy z Gminą Podedwórze (powiat parczewski) i Hanna (powiat włodawski) oraz z Gminą Sosnówka (powiat bialski), od wschodu z Gminą Włodawa i miastem Włodawa oraz, od południa z Gminą Hańsk (powiat włodawski). Administracyjnie Gmina Wiryki dzieli się na 16 sołectw i 20 miejscowości, sołectwa: Adampol, Horostyta, Horostyta-Kolonia, Ignaców, Kaplonosy, Kaplonosy-Kolonia, Krzywowierzba, Lipówka, Lubień, Suchawa, Wiryki-Adampol, Wiryki-Kolonia, Wiryki-Połód, Wiryki-Wola, Zahajki, Zahajki-Kolonia. Ośrodkiem Gminy jest miejscowość Wiryki-Połód położona w południowej części jej obszaru, w której znajduje się siedziba Gminy.

Ryc. 2. Mapa Gminy Wiryki

Źródło: Strategia rozwoju gminy Wiryki na lata 2022 – 2030

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski (Kondracki 2000) Gmina Wiryki zlokalizowana jest w granicach 3 mezoregionów:

- północny fragment Gminy – Zakłęśtość Sosnowicka. Zakłęśtość Sosnowicką stanowią przeważnie łąki pocięte licznymi kanałami melioracyjnymi oraz lasy łąkowe.
- środkowy i niemal cały południowy fragment Gminy – Garb Włodawski, Stanowi on płaskie wzniesienie o względnej wysokości kilkudziesięciu metrów, które oddziela Zakłęśtość Sosnowicką od Równiny Łęczyńsko-Włodawskiej. Kształty wzniesienia są asymetryczne, ponieważ jego południowe stoki są bardziej nachylone od północnych. Jest to region w znacznej mierze zalesiony.
- niewielki fragment na południu Gminy – Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie.

Mezoregiony należą do makroregionu Polesie Zachodnie znajdującego się w podprovincji Polesie, prowincji Niż Wschodniobałtycko-Białoruski, makroregionie Niż Wschodnioeuropejski.

Ryc. 3. Położenie Gminy Wiryki na tle podziału fizyczno-geograficznego Polski wg. Kondrackiego

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe na potrzeby sporządzenia planu ogólnego dla obszaru Gminy Wiryki

Zgodnie z podziałem według Solona i in. (2018) obszar Gminy leży w obrębie prowincji Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, podprowincji Polesia. Jednostką niższego rzędu jest tutaj makroregion Polesia Zachodniego, który w obrębie Gminy dzieli się na 3 mezoregiony: Garb Włodawski i Zakłęśłość Sosnowicką. Niewielki południowy fragment Gminy znajduje się w granicach Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego.

6.2 Rzeźba terenu

Centralna i południowa część Gminy znajduje się w obrębie Garbu Włodawskiego, który jest jednym z najmniejszych, ale zarazem najwyżej wzniesionym mezoregionem Polesia Zachodniego. Stanowi on płaską, asymetryczną wysoczyznę morenową. W kilku miejscach rozcinają ją głębokie rynny erozyjne o założeniach tektonicznych. Przykładem takiej formy jest południkowo zorientowana rynna Lubienia, które rozciąga się na długości kilkunastu kilometrów wzdłuż zachodniej granicy Gminy. Rozległą powierzchnię wysoczyzny morenowej urozmaicają liczne pagórki moreny czołowej. Dość powszechnie na terenie całej Gminy znajdują się doliny denudacyjne o zróżnicowanej orientacji i długości. Największą ich koncentrację widzimy w północnej i południowej części Gminy. W zachodniej części Gminy znajduje się dość duży płat akumulacji piasków eolicznych. Rozciąga się on od miejscowości Skrobień i ciągnie się do Krukowa. W kilku miejscach tej równiny eolicznej można dostrzec niewielkich rozmiarów kulminacje w postaci wydm ustabilizowanych. Mniejsze równiny eoliczne występują również w części północnej w sąsiedztwie miejscowości Kaplonosy. W ich obrębie zamiast

wypukłych form akumulacyjnych zdecydowanie częściej występują misy deflacyjne. Rzeźba terenu w obrębie Gminy jest wyraźnie asymetryczna. Od południa ograniczona jest ona stromą krawędzią o założeniach tektonicznych (ok. 20 m), zaś od północy wysoczyzna morenowa łagodnie przechodzi w równiny akumulacji jeziorno- i rzeczno-rozlewiskowej.

6.3 Geologia, tektonika i zasoby mineralne

Pod względem tektonicznym obszar Gminy Wyrki położony jest w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej (prekambryjskiej), która pocięta jest systemem uskoków o przebiegu północny wschód – południowy zachód. Obszar Gminy leży na pograniczu dwóch jednostek tektonicznych niższego rzędu: (1) zrębu łukowskiego, obejmującego północną część obszaru oraz (2) zapadliska włodawskiego, które zajmuje jego centralną i południowo-wschodnią część. Jednostki te oddzielone są od siebie dyslokacyjną nazywaną uskokiem (strefą) Hanny, która przebiega przez północną część Gminy na linii miejscowości Horostyta – Kaplonosy Kolonia.

W obrębie zrębu łukowskiego stwierdzono istnienie wielu linii uskokowych, zarówno o kierunku NE-SW, jak i WNW-ESE, dzielących tę jednostkę na mniejsze bloki. Zrąb charakteryzuje się płytkim występowaniem podłoża krystalicznego w okolicach Lasów Mostowskich. Osady podłoża krystalicznego występują na głębokości 485,5 m p.p.t. Ponadto ta część Zrębu charakteryzuje się znaczną redukcją przedkarbońskiej, paleozoicznej pokrywy osadowej, zerodowanej po wypiętrzaniu obszaru w fazie bretońskiej orogenezy waryscyjskiej. Miąższość pokrywy osadowej sukcesywnie wzrasta w kierunku północnym (Żelichowski 1972).

Obniżenie włodawskie jest silnie pocięte szeregiem uskoków normalnych i normalnoprzesuwnych o przebiegu NE-SW oraz NW-SE. Dzielą one tę jednostkę na mniejsze bloki o różnej skali i stopniu wyniesienia (Żelichowski 1972). Głębokość do podłoża krystalicznego wynosi tutaj około 1800-2000 m a nawiercone osady wykształcone są w postaci gnejsów i mikrogranitów. W obrębie zapadliska włodawskiego zachowały się utwory starszego paleozoiku. Ich miąższość jest zredukowana przez procesy erozyjne.

Wśród utworów powierzchniowych przeważają plejstocenijskie osady glacialne ze zlodowacenia południowo- lub/i środkowopolskiego. Reprezentowane są one najczęściej przez: gliny zwałowe i żwiry z wkładkami gliny, piaski i żwiry lodowcowe oraz wodnolodowcowe. Te pierwsze występują przede wszystkim w postaci zwartego płatu w centralnej części Gminy i pokrywają się z najwyższymi wyniesionymi obszarami Gminy. Druga grupa osadów (piaski i żwiry lodowcowe i wodnolodowcowe) występują głównie w południowo-wschodniej części Gminy. Utwory plejstocenijskie nadbudowują miąższą serię

czwartorzędu, które zalegają bezpośrednio na kopalnym pagórze kredowym (zrębie tektonicznym). W niższych pozycjach hipsometrycznych występują:

- osady peryglacialne ze schyłku zlodowacenia północnopolskiego, które wykształcone są w postaci piasków i mułków rzeczno-jeziornych (północna i północno-wschodnia część Gminy w dolinach rzeki Hanka i Zielawa);
- holocenijskie osady organogeniczne i organogeniczno-mineralne (torfy, namuły), które w największych płatach występują w północno-zachodniej części Gminy w okolicach miejscowości Horostyta.

Pomimo dużego zróżnicowania budowy geologicznej, baza surowcowa Gminy jest dość uboga, a istniejące w różnym stopniu rozpoznane surowce mają słabe znaczenie. Największą powierzchnię zajmują należące do surowców energetycznych torfy. Wypełniają zagłębienia bezodpływowe oraz budują dna niektórych dolin rzecznych (Hanny, Krynicy, Włodawki). Są to wyłącznie złoża torfowe typu niskiego, z torfem szuwarowym lub olsowym, o średniej miąższości nie przekraczającej 1,2 m (maksymalne miąższości złóż torfowych stwierdzono w dolinie Hanny - 3-5 m i w rynnowej dolinie Krynicy w Lubieniu - 2,5 m). Średnia popielność waha się w granicach 12-18%), a stopień rozkładu 30-35%. Złoża torfowe nigdzie nie są eksploatowane i również w przyszłości nie przewiduje się ich eksploatacji ze względu na ich znaczenie hydrologiczne (pełnią funkcję naturalnych rezerwarów wody) i przyrodnicze (wykształcone z nich siedliska z reguły są chronione z mocy prawa).

Na terenie Gminy stwierdzono występowanie mułków chudych i gliniastych. Mułki chude występują w okolicy miejscowości Wiryki-Połód. Osiągają miąższość 17 m i sporadycznie są eksploatowane przez miejscową ludność. Większy zasięg mają mułki gliniaste stanowiące cenny surowiec do produkcji cegły. Występują w Dobropolu i Zahajkach. Złoże w Dobropolu zostało udokumentowane. W złożu „Dobropol” na powierzchni 3,80 ha udokumentowano gliny i mułki. Miąższość kopaliny waha się od 1,5 do 14,0 m, natomiast grubość nadkładu, który stanowi gleba i piasek, wynosi 0,4–5,1 m. Złoże jest częściowo zawodnione – poziom wodonośny występuje na głębokości od 5 do 8 m p.p.t. Kopalina wykazuje przydatność do produkcji wyrobów ceramiki budowlanej (sączków oraz cegły pełnej), a jej parametry jakościowe przedstawiają się następująco: woda zarobowa względna waha się od 19,9 do 29,8% (śr. 26,5%), a skurczliwość wysychania mieści się w przedziale od 5,2 do 8,1% (śr. 7,3%). Gliny i mułki udokumentowane w złożu „Dobropol” zaliczone zostały do kopaliny o niewielkim znaczeniu i wartości gospodarczej. Złoże posiada dość dobre warunki geologiczno-górnictwa dla wydobycia kopaliny. Złoże jest zaniechane, nie notuje się wydobycia. Ewentualna eksploatacja może być utrudniona przez zróżnicowaną formę złoża (soczewki) oraz przez wody gruntowe i opadowe gromadzące się w wyrobisku. Z punktu widzenia ochrony złoże zaliczono do

powszechnych, łatwo dostępnych, licznie występujących na terenie całego kraju. Z punktu widzenia ochrony środowiska uznano je za małokonfliktowe (klasa A), a eksploatacja możliwa jest bez specjalnych uwarunkowań.

W zachodnio-południowej części Gminy wyznaczony został obszar perspektywistyczny występowania kopalin związanych z węglem kamiennym. Gmina położona jest w północno-wschodniej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego, którą stanowi rozległa synklina Radzyń–Bogdanka. Utwory karbonu Lubelskiego Zagłębia Węglowego należy w całości uznać za formację węglonośną i traktować jako produktywną. Ich węglozasobność jest jednak bardzo zmienna zarówno w układzie pionowym, jak i poziomym. Wyznaczony obszar perspektywistyczny występowania węgla kamiennych został rozpoznany w kat. D1. Sumaryczna miąższość bilansowych pokładów węgla (węglozasobność) do głębokości 1000 m zmienia się od 1 do 2 m, natomiast głębokość występowania stropu utworów karbonu waha się od około 250 m p.p.m. we wschodniej jego części do około 340 m p.p.m. w jego części zachodniej (Zdanowski, 2010a). Są to węgle typu gazowo-płomiennego (Zdanowski, 2010b). Pomimo stosunkowo niedużej głębokości zalegania, niewielka węglozasobność obszaru sprawia, iż występujące tutaj węgle nie przedstawiają znaczącej wartości gospodarczej. Stanowią one ewentualne zabezpieczenie surowcowe na bardziej odległą przyszłość (obecnie ich eksploatacja byłaby nieopłacalna) i nie przewiduje się, aby w najbliższym czasie były przedmiotem zainteresowania gospodarczego.

Tereny charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami budowlanymi koncentrują się głównie w północnej części Gminy, w dolinach rzek Hanny i Zielawy, które pocięte są siecią licznych rowów i kanałów odwadniających. Są to rejony występowania gruntów spoistych w stanie plastycznym lub miękkoplastycznym, gruntów sypkich, luźnych, gruntów organicznych, które charakteryzują się słabą nośnością podłoża budowlanego oraz zwierciadłem wody gruntowej występującym płycej niż 2 m od powierzchni terenu. Grunty organiczne, tj. namuły torfiaste oraz torfy występujące w dolinie Hanny, Zielawy i ich dopływów, stanowią niekorzystne podłoże budowlane. Zwierciadło wody gruntowej występuje w nich bardzo płytko, w związku z czym grunty charakteryzują się bardzo dużą wilgotnością. Grunty organiczne cechuje znikoma nośność i znaczna podatność na odkształcenia. Fragmenty gruntów o niekorzystnych warunkach budowlanych znajdują się również w centrum Gminy w okolicach miejscowości Wiryki.

Zgodnie z danymi Centralnej Bazy Danych Geologicznych na obszarze Gminy Wiryki występuje tylko jeden niewielki obszar zagrożony ruchami masowymi w okolicach miejscowości Suchowa, we wschodniej części wsi zwanej Zduchy (na obszarze zalesiony).

6.4 Gleby

Gleba stanowi naturalną zewnętrzną warstwę skorupy ziemskiej ukształtowaną w wyniku integralnego oddziaływania klimatu i żywych organizmów na zwietrzelinę skalną w warunkach określonego reliefu, w ciągu pewnego przedziału czasu, przy wydatnym wpływie bezpośrednim lub pośrednim gospodarczej działalności człowieka. Pokrywa glebowa Gminy jest bardzo zróżnicowana i uwarunkowana przede wszystkim skałą macierzystą, warunkami hydrologicznymi, klimatem, szatą roślinną i działalnością człowieka [Gliński, Dębicki 2002].

Skała macierzysta decyduje o składzie granulometrycznym i chemicznym gleb. Gleby na terenie Gminy powstały głównie na skałach glebotwórczych:

- z utworów plejstoceńskich - głównie na piaskach gliniastych (tereny użytkowane rolniczo) i piaski słabogliniaste (pod lasami), w mniejszym stopniu na piaskach luźnych;
- z utworów holocenijskich – torfy i piaski rzeczne.

Specyficzne warunki hydrologiczne na Polesiu Lubelskim, w tym na terenie Gminy Wiryki, mają duży wpływ na kształtowanie gleb. Utrudniony odpływ wód spowodowany małymi spadkami terenu oraz obecnością nieprzepuszczalnych iłów spoczywających bezpośrednio pod piaskami doprowadziły do powstania charakterystycznych dla tego terenu zabagnień i torfowisk (Michalczyk i inni, 2002).

W granicach Gminy Wiryki występują głównie niezbyt urodzajne gleby bielcowe, wytworzone na piaskach, piaskach gliniastych, pyłach i glinach, na których uprawia się zboża (żyto, owies), rośliny okopowe i pastewne. Niska zawartość próchnicy w mineralnej części profilu gleb bielcowych oraz brak mineralnych koloidów glebowych powoduje, że gleby te są ubogie w łatwo dostępne dla roślin składniki odżywcze.

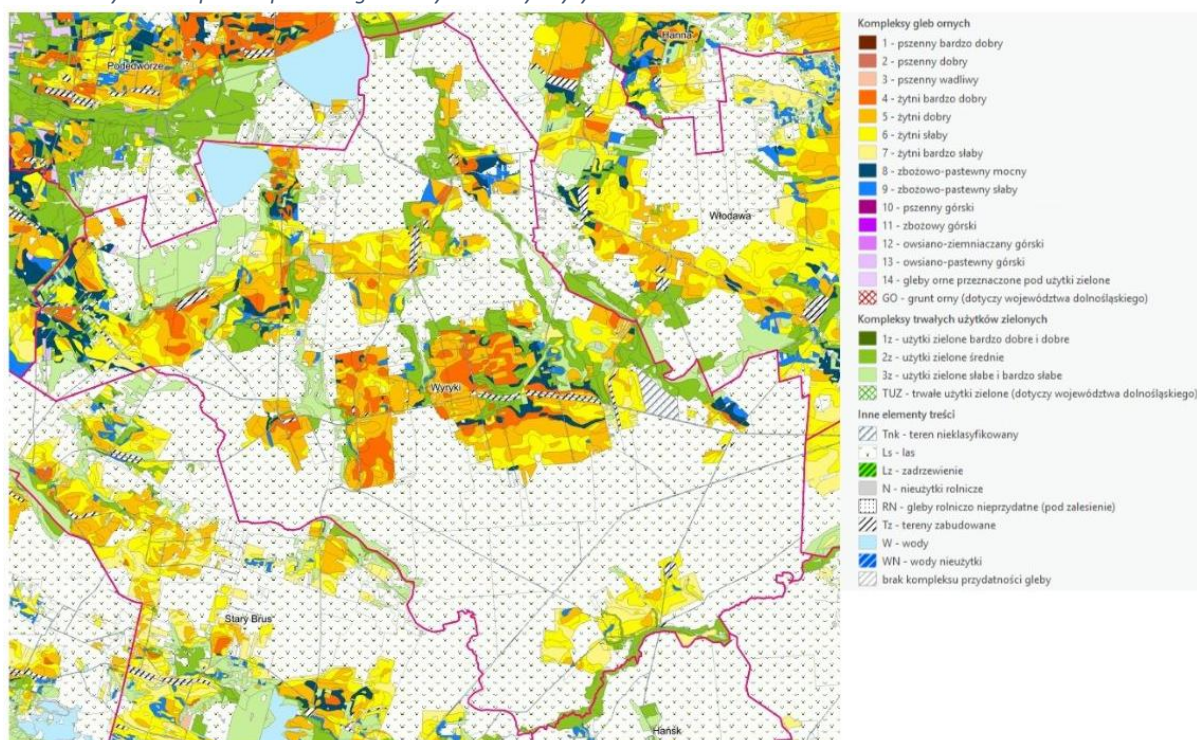
Dominującym typem gleby na użytkowanych rolniczo wierzchoinach są gleby płowe w kompleksie z brunatnymi i odgórnie oglejonymi. Są zwarte i mało przepuszczalne, czego efektem jest zwiększone uwilgocenie i wspomniane oglejenie. Odczyn gleb płowych jest z reguły kwaśny lub bardzo kwaśny. Są to gleby o niskiej zawartości próchnicy oraz niezbyt zasobne w łatwo przyswajalny fosfor, potas i magnez.

Na terenach leśnych panują gleby rdzawe, bielcowe i bielice. Na siedliskach hydrogenicznych wykształciły się gleby glejowe, mułowe i murszowe, rzadziej torfowe.

Działalność człowieka wzmacnia lub osłabia naturalne procesy glebotwórcze. Na terenie Gminy Wiryki czynnik antropogeniczny znacząco wpływał i w dalszym ciągu oddziałuje szczególnie na gleby związane z oddziaływaniem wody, m.in. poprzez melioracje, rolnictwo, rozwój turystyki i rekreacji.

Wysokie zagrożenie stanowi też murszenie gleb torfowych wskutek trwałego odwodnienia tych najcenniejszych ekologicznie gleb organicznych.

Ryc. 4. Mapa kompleksów gleb ornych Gminy Wyryki

Źródło:

<https://mapy.geoportal.gov.pl/imapnext/imap/index.html?moduleId=modulRol&mapview=51.564080%2C23.248922%2C10000s>

Pod względem glebowo-rolniczym w obrębie gruntów ornych zdecydowanie przeważają gleby w kompleksie żytnim dobrym, Kolejne miejsca zajmują gleby orne w kompleksie żytnim słabym i żytnim bardzo dobrym. Użytki zielone odznaczają się na ogół słabą jakością. Na omawianym terenie przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych od IV do VI. Podstawą gospodarki rolnej są gleby klas IVa i IVb, które zajmują około 49% powierzchni użytków rolnych. Są to gleby orne średnie, są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych. Również gleby V klasy bonitacyjnej posiadają duży areał. Są to gleby orne słabe. Do tej klasy należą gleby kamieniste lub piaszczyste o niskim poziomie próchnicy. Grunty niższych klas bonitacyjnych (V-VI) stanowią około 49 % powierzchni użytków rolnych. Są ubogie w substancje organiczne. W użytkach zielonych zaznacza się dominacja gleb łąkowych IV i V klasy bonitacyjnej. Ze struktury użytków rolnych wynika, że na terenie Gminy Wyryki gleby należące do I i II klasy bonitacyjnej nie występują, natomiast gleby klas III stanowią około 1,9% powierzchni użytków rolnych. Ewidencja Gruntów i Budynków wskazuje, iż na terenie Gminy Wyryki grunty klasy III zajmują powierzchnie ok. 350 ha, natomiast grunty klasy IIIb zaledwie 68 ha (dane EGIB).

Pod względem użytkowania gruntów w Gminie Wiryki dominują powierzchnie zajęte pod grunty leśne: lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione, stanowią 59% powierzchni Gminy. Zwarte obszary leśne związane są z kompleksem „Lasy Włodawskie” oraz kompleksem „Ochoża”. Duży udział gruntów stanowią użytki rolne – ok. 36,5%, których ponad połowę stanowią grunty orne. Udziałem na poziomie około 2,2% charakteryzują się tereny komunikacyjne, a grunty pod wodami zajmują ok. 1,4% powierzchni Gminy. Udział procentowy poszczególnych rodzajów użytku gruntowego w Gminie Wiryki prezentuje tabela poniżej.

Tabela 1. Udział procentowy poszczególnych rodzajów użytku gruntowego w Gminie Wiryki

Rodzaj użytku gruntowego	Udział % w powierzchni gminy	Rodzaj użytku rolnego	Udział % w użytkach rolnych
Użytki rolne	36,46%	grunty orne	60,11%
		sady	0,33%
		łąki trwałe	21,79%
		pastwiska trwałe	8,11%
		grunty rolne zabudowane	3,07%
		grunty pod stawami	0,10%
		grunty pod rowami	1,62%
		grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	4,86%
tereny mieszkaniowe	0,07%		
tereny przemysłowe	0,01%		
inne tereny zabudowane	0,08%		
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0,02%		
grunty leśne	59,00%		
tereny komunikacyjne	2,23%		
nieużytki	0,69%		
grunty pod wodami	1,43%		
tereny różne	0,01%		

Źródło: Ewidencja Gruntów i Budynków, 2025

6.5 Klimat i jakość powietrza

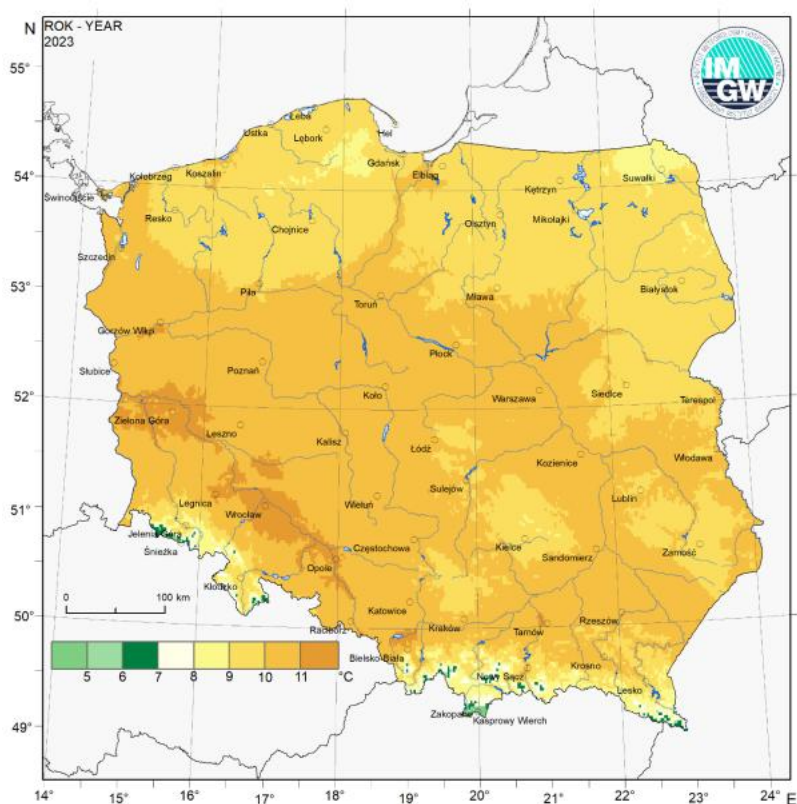
Klimat

W podziale Polski na regiony klimatyczne, uwzględniającym częstość występowania dni z różnymi typami pogody [Woś 2010], Gmina Wiryki znajduje się w regionie Lubelskim o małej, w stosunku do innych regionów, liczbie dni z pogodą umiarkowanie ciepłą (122 dni w roku) oraz z pogodą umiarkowanie ciepłą z opadem (59 dni w roku). Zauważalna jest większa częstość występowania dni z pogodą dość mroźną, słoneczną i bez opadu (5 dni w roku). Częściej też występują dni przymrozkowe z pogodą umiarkowanie zimną (30 w roku).

Wśród 7 dziedzin klimatycznych wyróżnionych na terenie województwa lubelskiego przez W. Zinkiewicza i A. Zinkiewicza [1975] obszar Gminy Wiryki leży w dziedzinie Lubartowsko-Parczewskiej, która wyróżnia się m.in. wysoką średnią roczną wilgotnością względną powietrza, znacznymi wartościami parowania wody oraz znacznymi prędkościami wiatru.

W podziale Lubelszczyzny na regiony klimatyczne wg Kaszewskiego [2008] Gmina Wiryki leży w Regionie II Poleskim. Region ten cechuje się bardzo małą zmiennością przestrzenną wartości większości elementów klimatu. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi ok. 7,4°C, a okres wegetacyjny trwa ok. 212 dni. Roczna suma opadu atmosferycznego wynosi ok. 550 mm. Jest to obszar należący do terenów o największym saldzie bilansu promieniowania w Polsce.

Ryc. 5. Mapa średniej temperatury powietrza w 2023 roku

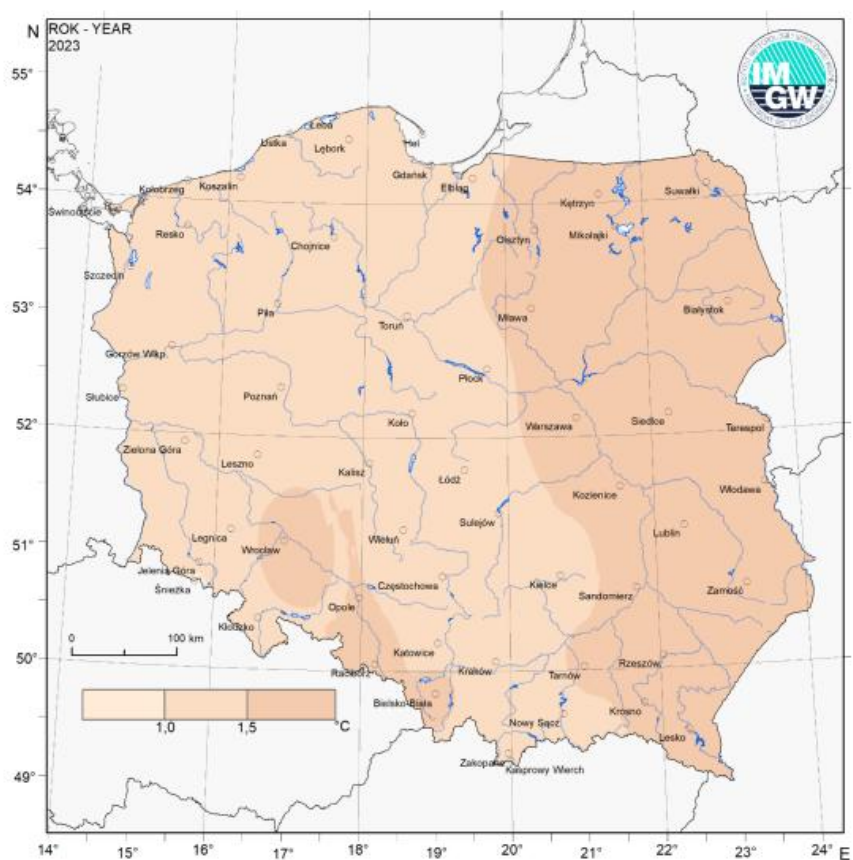

Źródło: Rocznik Meteorologiczny 2023 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Średnia roczna obszarowa temperatura powietrza w Polsce w 2023 roku wyniosła 10,1°C. Była ona o 0,6°C wyższa od temperatury w roku poprzednim i o 1,4°C od średniej rocznej temperatury z wielolecia 1991-2020. Zgodnie z przedstawioną mapą na terenie Gminy Wiryki średnia roczna temperatura w 2023 r. wynosiła 9-10°C. W całym kraju zanotowano wysokie, dodatnie odchylenia średniej rocznej temperatury powietrza od normy wieloletniej 1971-2000. Gmina Wiryki położona jest na terenie najwyższych w Polsce odchyżeń średniej rocznej temperatury 1,7°C (stacja meteorologiczna we Włodawie). W Gminie Wiryki w 2023 roku utrzymywały się rosnące tendencje temperatur

(kształtujące się w całej Polsce). Prawie wszystkie miesiące roku były cieplejsze od normy wieloletniej, a wartości ich odchyleń wahały się od -0,7 w maju do 4,7°C w styczniu. Tylko w kwietniu, maju i czerwcu temperatura była nieznacznie niższa od normy. Na terenie Gminy Wiryki obserwowane są zachodzące od kilku lat zmiany termiczne charakteryzujące się ciepłą zimą, chłodnym początkiem wiosny oraz gorącym latem i wczesną jesienią. Szczególnie ciepłym miesiącem był styczeń (odchylenia od normy 4,7°C). Fale gorąca na terenie Gminy (epizody, podczas których temperatury były wyższe niż w 95% przypadków z lat 1991-2020) były liczniejsze i dłuższe niż fale chłodu (podczas których temperatury były niższe niż w 95% przypadków z lat 1991-2020).

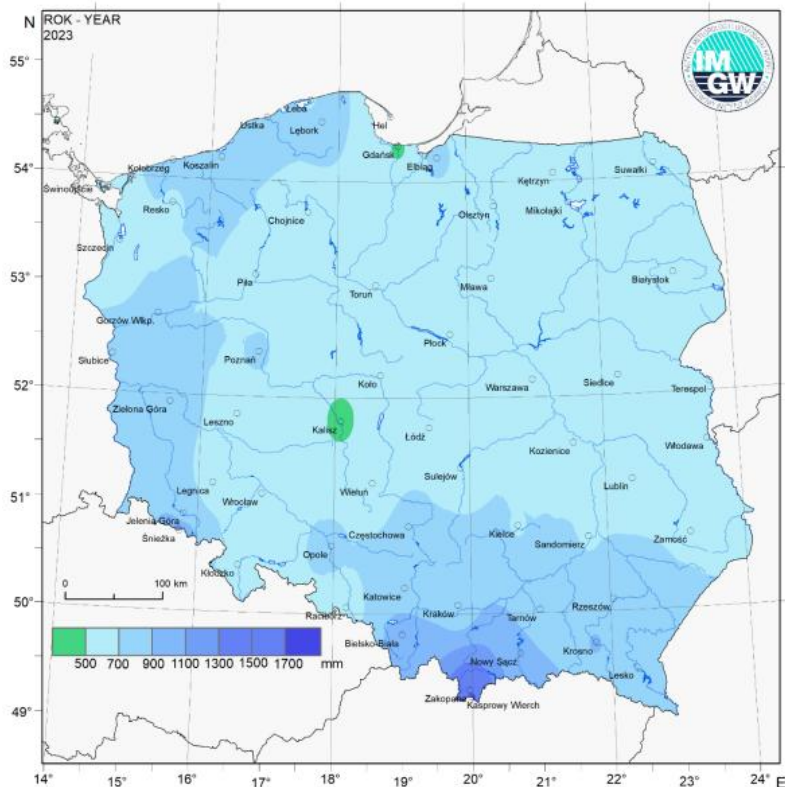
Ryc. 6. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w roku 2023 względem okresu referencyjnego 1991-2020

Źródło: Rocznik Meteorologiczny 2023 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Pod względem opadowym, w stosunku do normy 1991-2020, rok 2023 można uznać za rok normalny, występowały zarówno miesiące suche jak i bardzo wilgotne.

Ryc. 7. Roczne sumy opadów atmosferycznych w 2023 roku

Źródło: Rocznik Meteorologiczny 2023 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Uśredniona suma opadów atmosferycznych w 2023 roku w Polsce wynosiła 683,9 mm i była wyższa niż w 2022 (stanowiła 109% normy). Na wysokie miesięczne i roczne sumy opadów znaczący wpływ miały nawałne deszcze występujące regionalnie od maja do sierpnia. Średnia roczna suma opadów na stacji Włodawa (po sąsiedztwie z Gminą Wyryki) w 2023 roku wynosiła 649,4 mm (115% normy wieloletniej) i był to rok wilgotny. W Gminie Wyryki uśredniona suma opadów atmosferycznych była wyższa i mieściła się w zakresie 110-120 mm. Najwilgotniejszymi miesiącami były maj (91,1 mm) i styczeń (75,9 mm), najsuchszym natomiast wrzesień (14 mm). Szczegóły dotyczące pomiarów opadów atmosferycznych w stacji Włodawa przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Wartość opadów zarejestrowana w stacji Włodawa w roku 2023

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
2023	75,9	39,9	43,4	40,9	91,1	60,7	75,7	64,4	14,0	53,3	41,7	48,4	649,4
N	27,4	24,8	31,6	37,4	67,3	69,8	82,9	65,1	51,6	40,4	32,2	31,9	562,4
%	277%	161%	137%	109%	135%	87%	91%	99%	27%	132%	130%	152%	115%

2023 - wartości za rok 2023, N - wartości średnie wieloletnie 1981-2010, % - procent normy

Źródło: Rocznik Meteorologiczny 2023 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

W 2023 roku dni z pokrywą śnieżną notowano na obszarze całego kraju od stycznia do marca oraz w listopadzie i grudniu. Na terenie Gminy Wyrki pokrywa śnieżna utrzymywała się sporadycznie, a jej grubość rzadko przekraczała 10 cm.

Na terenie Gminy Wyrki w 2023 roku dominowały wiatry zachodnie (18,5%) oraz południowo zachodnie (17,8%). Dużym udziałem odznaczają się również wiatry południowe (13,3%) i północno-zachodnie (13,2%).

Średnia roczna wielkość strumienia promieniowania całkowitego (jest to suma promieniowania bezpośredniego i rozproszonego na powierzchnię poziomą) na terenie Polesia, w tym Gminy Wyrki, przekracza 11,31 MJ·m⁻²·d⁻¹. Są to jedne z największych wartości w Polsce [za: Woś 2010]. W przebiegu rocznym największe sumy usłonecznienia występują w lipcu (ok. 258 godz.), niewiele mniejsze sumy (powyżej 240 godz.) występują w maju, czerwcu i sierpniu. Najniższe sumy (poniżej 50 godz.) notowane są w grudniu i styczniu.

Na warunki solarne duży wpływ wywiera stopień zachmurzenia (N), a także częstość występowania poszczególnych rodzajów chmur. Średnie roczne zachmurzenie we Włodawie wynosi 5,2 (w skali 0-8). Przebieg wieloletni zachmurzenia na analizowanym obszarze cechuje się stosunkowo małą zmiennością i w większości lat wartości średniego rocznego zachmurzenia mieszczą się w przedziale od 5,0 do 5,5.

Analiza i obserwacja zróżnicowanego przebiegu pór roku w następujących po sobie latach na terenie całego kraju (duża zmienność temperatury powietrza z roku na rok), zauważalny rosnący systematycznie od połowy XIX wieku trend temperatury (ze znaczącym wzrostem od roku 1989), wzrost liczby występowania zjawisk ekstremalnych (fale upałów, nawalne deszcze i burze, susze, wiatry huraganowe i trąby powietrzne oraz grad), a także tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych, mogą świadczyć o ocieplaniu się klimatu. Zmiany klimatu mają i będą miały duży (bezpośredni i pośredni) wpływ na wiele sektorów gospodarki i społeczeństwo poprzez oddziaływanie na fizyczne i biologiczne składniki ekosystemów, takie jak: woda, gleba, powietrze i różnorodność biologiczna.

Na analizowanym obszarze w ciągu 67 lat nastąpił istotny wzrost temperatury powietrza (o ok. 1,5°C). Wzrost temperatury jest widoczny praktycznie we wszystkich miesiącach. Nie obserwuje się istotnych zmian w ilości opadu atmosferycznego. Cechą niekorzystną z punktu widzenia zasobów wodnych Gminy jest stosunkowo mała suma opadów atmosferycznych i liczba dni z opadem, a także duża zmienność sum miesięcznych i rocznych z roku na rok. Wzrost temperatury powietrza na tym obszarze powoduje wzrost parowania, co przy praktycznie niezmiennych się w dłuższym okresie opadach może spowodować częstsze występowanie ujemnego klimatycznego bilansu wodnego,

a w konsekwencji zmniejszenie się zasobów wodnych tego terenu. Omówione zmiany zasobów wodnych mogą zachodzić w różnym stopniu i natężeniu w wyróżnionych na tym terenie obszarach odsłoniętych i obszarach pokrytych lasem [Kaszewski, Siwek 2020].

Poniżej przedstawiono miesięczne dane stacji meteorologicznej (stacja Włodawa) położonej najbliżej Gminy Wiryki. Tabele zawierają dane związane z ciśnieniem atmosferycznym, temperaturą powietrza, wilgotnością względną, prędkością wiatru, zachmurzeniem, opadami, temperaturą minimalną przy powierzchni gruntu, usłonecznieniem, zjawiskami pogodowymi oraz procentowym rozkładem kierunków wiatru (dd) w przedziałach prędkości (na wysokości wiatromierza). W tabelach użyto następujących skrótów:

DATA – dzień wystąpienia wartości ekstremalnej

Pśr – średnia miesięczna wartość ciśnienia atmosferycznego

Pmax – maksymalna wartość ciśnienia atmosferycznego

Pmin – minimalna wartość ciśnienia atmosferycznego

Tśr – średnia miesięczna wartość temperatury powietrza

Tmaxśr – średnia maksymalna wartość temperatury powietrza

Tminśr – średnia minimalna wartość temperatury powietrza

ABS Tmax – absolutna maksymalna wartość temperatury powietrza

ABS Tmin – absolutna minimalna wartość temperatury powietrza

Uśr – średnia miesięczna wartość wilgotności względnej

Umin – minimalna wartość wilgotności względnej

dd – kierunek wiatru

ffśr – średnia miesięczna wartość prędkości wiatru

ffmax – maksymalna wartość prędkości wiatru

Nśr – średnia miesięczna wartość zachmurzenia ogólnego

Rdsuma – suma miesięczna opadów atmosferycznych

Rdmax – maksymalna suma dobowo opadów atmosferycznych

Tgminśr – średnia miesięczna wartość temperatury minimalnej przy powierzchni gruntu

ABS Tgmin – absolutna temperatura minimalna przy powierzchni gruntu

Ssuma – suma miesięczna usłonecznienia

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wyrki

Tabela 3. Ciśnienie atmosferyczne, temperatura powietrza, wilgotność względna, prędkość wiatru, zachmurzenie, opady - stacja Włodawa

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
Pśr	994,7	998,9	988,4	993,8	1000,0	995,1	991,5	993,0	999,2	990,6	985,0	989,8	993,3
Pmax	1016,8	1024,4	1006,7	1002,7	1009,1	1002,5	1001,6	1001,2	1008,3	1003,6	1005,6	1011,3	1024,4
DATA	24	8	1	9	8	3	8	11; 12	25	6	22	16	8.II
Pmin	967,7	970,0	966,5	976,1	988,7	986,9	979,1	976,8	988,3	968,8	967,1	958,7	958,7
DATA	18	25	11	1	16	30	25	6	22	27	5	22	22.XII
Tśr	2,2	0,7	4,3	8,3	13,2	17,2	19,8	21,0	17,5	10,6	3,2	0,8	10,0
Tmaxśr	4,1	3,4	8,9	13,1	19,0	22,6	25,8	27,1	24,4	15,7	6,4	2,9	14,5
Tminśr	0,7	-1,6	0,4	3,8	6,8	12,0	13,9	15,3	11,4	6,4	0,4	-1,5	5,7
ABS Tmax	14,3	8,1	18,0	21,1	25,9	28,1	33,3	32,4	29,5	24,7	15,6	10,2	33,3
DATA	1	18	24	24	24	21	16	16; 29	13	14	2	25	16.VII
ABS Tmin	-2,2	-10,0	-7,3	-3,4	-0,4	3,7	9,6	9,0	6,3	-2,8	-10,9	-14,1	-14,1
DATA	7; 8	9	6	5	8	3	28	9; 12	16	19	30	1	1.XII
Liczba dni:													
Tmin ≤ 0	10	20	19	5	1	0	0	0	0	5	14	17	91
Tmin ≤ -10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4
Tmax ≤ -10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tmax ≥ 25	0	0	0	0	1	10	20	21	15	0	0	0	67
Tmax ≥ 30	0	0	0	0	0	0	1	10	0	0	0	0	11
Uśr	91	82	77	74	63	74	71	74	76	83	85	88	78
Umin	62	56	34	28	26	29	31	31	34	38	48	62	26
DATA	1	23; 27	17	24	10	5; 6	18	15	29	8	10	23	10.V
fśr	4,2	5,0	4,5*	3,5	3,0	2,7	3,0	2,7	2,5	3,8	4,2	4,7*	3,6*
fimax	11,0	13,0	11*	8,0	7,0	7,0	6,0	9,0	7,0	9,0	10,0	10*	13*
DATA	30	18	11	3; 20	2; 7; 15; 17	2; 28	2; 3; 6; 14; 17; 18; 22; 24; 27; 28; 31	6	22	14	23	21; 27	18.II
Nśr	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rdsuna	75,9	39,9	43,4	40,9	91,1	60,7	75,7	64,4	14,0	53,3	41,7	48,4	649,4
Rdmax	12,6	11,9	7,6	9,8	38,6	20,2	26,7	15,0	11,5	18,7	6,5	10,5	38,6
DATA	20	17	9	25	17	16	26	29	19	27	17; 23	2	17.V
Liczba dni:													
RD ≥ 0,1	16	14	18	14	8	12	14	12	7	18	19	17	169
RD ≥ 1,0	14	9	10	11	7	8	10	8	2	11	9	10	109
RD ≥ 5,0	6	3	3	4	4	4	4	4	1	3	4	3	43
RD ≥ 10,0	4	2	0	0	3	2	2	3	1	1	0	1	19
RD ≥ 20,0	0	0	0	0	2	1	1	0	0	0	0	0	4

Tabela 4. Temperatura minimalna przy powierzchni gruntu, usłonecznienie, zjawiska - stacja Włodawa

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
Tgminśr	0,1	-2,8	-1,1	2,4	4,8	10,5	12,6	14,3	9,4	4,9	-1,6	-2,7	4,3
ABS Tgmin	-3,4	-12,8	-11,3	-5,1	-3,0	1,2	8,1	7,6	3,7	-5,1	-13,6	-19,9	-19,9
DATA	18	9	6	5	1	4	21	12	16	19	30	5	5.XII
Ssuma	24,3	85,0	140,1	163,1	334,0	259,6	295,8	281,6	280,9	135,4	67,9	23,7	2091,4
Liczba dni ze zjawiskami meteorologicznymi:													
Deszcz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Śnieg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mgła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamglenie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sadź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gołoledź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieć śn. niska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamieć śn. wysoka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmętnienie opal.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Burza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szron	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pokrywa śn.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pręd. wiatru ≥10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pręd. wiatru >15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabela 5. Procentowy rozkład kierunków wiatru (dd) w przedziałach prędkości (na wysokości wiatromierza) - stacja Włodawa

Liczba ogólna przypadków = 2918													
m/s ¹	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Suma	Cisza			
0-2	5,0	2,8	3,1	5,4	5,1	4,2	2,9	3,5	32,0	0,3			
3-5	4,0	3,3	4,4	6,9	7,0	8,9	9,8	7,0	51,3				
6-7	0,8	0,3	0,3	0,5	0,9	3,2	3,9	1,9	11,8				
8-10	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	1,4	1,7	0,8	4,3				
11-15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,3				
> 15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0				
Suma	9,8	6,4	7,8	12,9	13,3	17,8	18,5	13,2	99,7				

Źródło: Rocznik Meteorologiczny 2023 Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Na terenie Gminy elementami o największym znaczeniu kształtującymi klimat lokalny są przede wszystkim: rzeźba terenu, gęstość i wielkość cieków wodnych, pokrycie terenu (zabudowa, grunty orne, łąki, lasy), rodzaj gruntów i głębokość zalegania wód gruntowych. Dominujący wpływ na klimat lokalny

ma położenie Gminy przy dolinie Włodawki tworzącej obniżenia dolinne, oraz występowanie terenów podmokłych.

Analizowany teren nie podlega również wpływom tak zwanych miejskich wysp ciepła. Ma to związek ze stosunkowo niewielką powierzchnią zabudowaną, choć miejscami dość znacznie zagęszczoną, brakiem nagromadzenia większych emitorów ciepła w postaci licznych zakładów produkcyjnych oraz sąsiedztwem rozległych terenów rolnych wokół większości miejscowości. Takie zagospodarowanie terenu stwarza możliwość szybkiego przemieszczania się różnych mas powietrza i zwiększa efekt przewietrzania terenu.

Na terenie opracowania można wyróżnić trzy strefy klimatów lokalnych:

- strefa o najkorzystniejszych warunkach klimatu lokalnego, obejmuje obszar wysoczyzny o nisko położonych wodach gruntowych, generalnie obszar ten cechuje się dobrymi warunkami przewietrzania, dobrymi warunkami nasłonecznienia, są to tereny korzystne do stałego przebywania ludzi o korzystnych warunkach bioklimatycznych dla człowieka,

- strefa o średnich warunkach bioklimatycznych, obejmuje holocenijskie terasy nadzalewowe, niższe fragmenty stoków oraz równiny erozyjno-denudacyjne cechujące się gorszymi warunkami wilgotnościowymi niż tereny wysoczyznowe, generalnie tereny te są mniej korzystne do realizacji zabudowy o pogorszonych warunkach bioklimatycznych,

- strefa o niekorzystnych warunkach klimatu lokalnego, obejmuje obszar dna doliny rzecznej i terasów zalewowych rzeki Włodawki, a także tereny podmokłe i obniżenia terenu o wysokim poziomie wód gruntowych, cechujące się gorszymi warunkami wilgotnościowymi, występowaniem zastoisk chłodnego i wilgotnego powietrza, generalnie tereny te są niekorzystne do realizacji zabudowy o wyraźnie pogorszonych warunkach bioklimatycznych.

Należy nadmienić, że rejony położone w bezpośrednim sąsiedztwie większych kompleksów leśnych (także parkowych) charakteryzują się specyficznym mikroklimatem. Obszary leśne charakteryzują się generalnie większą wilgotnością i korzystniejszymi warunkami aerosanitarnymi od otaczających je terenów otwartych.

Warunki klimatu lokalnego podlegają lokalnym modyfikacjom, związanym z antropogeniczną działalnością człowieka lub oddziaływaniem powierzchni biologicznie czynnych. Na obszarze opracowania można wyróżnić strefy modyfikacji lokalnych warunków klimatycznych:

- tereny zwartej zabudowy mieszkalno – usługowej, cechują się dużym udziałem powierzchni sztucznych o wysokiej akumulacji ciepła. Powoduje to naruszenie naturalnego rozkładu i przebiegu

natężenia promieniowania słonecznego, temperatury, wilgotności, nawietrzania, zakłóceń przewietrzania, a także pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego (niska emisja, zanieczyszczenia komunikacyjne). Na terenach tych obserwuje się pogorszenie podstawowych parametrów meteorologicznych w stosunku do terenów otaczających, jednak ze względu na niewielką powierzchnię i wiejską zabudowę na terenie Gminy Wyrki wpływ tego typu zagospodarowania nie jest znacząco odczuwalny,

- tereny kompleksów leśnych, cechujące się moderującym wpływem na warunki mikroklimatyczne – obniżenie temperatury, zwiększeniem wilgotności, zmniejszeniem prędkości wiatru; na terenach z podwyższonym poziomem wód gruntowych charakterystyczne jest dla niego występowanie wilgotnych siedlisk olsowych i łągowych, niekorzystnych bioklimatycznie dla człowieka. Bioklimat borów sosnowych i mieszanych Lasów Włodawskich jest bardzo korzystny, posiada walory lecznicze. Jest to bioklimat specyficzny pod względem bioterapeutycznym i psychoregulacyjnym, oddziałującym leczniczo na choroby układu oddechowego. Dlatego też w miejscowości Adampol funkcjonuje Sanatorium specjalizujące się w leczeniu gruźlicy i chorób płuc.

Pogorszone warunki bioklimatyczne występują także w sąsiedztwie dróg ze względu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i emisję hałasu oraz w obrębie jednostek osadniczych, gdzie występują problemy z niską emisją, szczególnie w sezonie grzewczym.

Jakość powietrza

Występowanie zanieczyszczeń w powietrzu nie ogranicza się tylko do miejsca ich powstania, a zasięg zależy m.in. od wielkości emisji i wysokości źródła, z którego są emitowane. Źródła zanieczyszczeń powietrza podzielić można na naturalne (pożary lasów, wybuchy wulkanów, erozja skał i gleb, burze piaskowe) oraz na źródła antropogeniczne związane z działalnością człowieka. W zależności od rodzaju źródła emisji zanieczyszczeń powietrza wyróżnia się:

- emisję punktową pochodzącą z energetyki zawodowej, procesów technologicznych i innych jednostek organizacyjnych wprowadzających zanieczyszczenia w sposób zorganizowany,
- emisję powierzchniową z sektora komunalno-bytowego,
- emisję liniową ze źródeł związanych z transportem,
- emisję z rolnictwa, w tym z pól uprawnych i hodowli,
- emisję naturalną pochodzącą od lasów (emisja biogenna),
- emisję niezorganizowaną z kopalń i hałd.

O jakości powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł z uwzględnieniem przepływów transgranicznych i przemian fizykochemicznych zachodzących

w atmosferze. Całe województwo lubelskie, w tym i Gmina Wiryki, objęta jest monitoringiem powietrza prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie.

Na terenie Gminy Wiryki nie są prowadzone pomiary zanieczyszczeń powietrza, najbliższa stacja znajduje się w Chełmie, druga położona niewiele dalej w Radzynie Podlaskim. Oceny stanu zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim dokonuje corocznie Lubelski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska. W 2023 roku pomiary wykonane były w 13 stacjach pomiarowych. należących do WIOŚ w Lublinie, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Roztoczańskiego Parku Narodowego. Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu. Ocena jakości powietrza obejmuje 12 substancji: dwutlenek siarki SO₂, dwutlenek azotu NO₂, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ozon O₃, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów Pb w PM₁₀, arsen As w PM₁₀, kadm Cd w PM₁₀, nikiel Ni w PM₁₀, benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

Tabela 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	S _a <= 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S _{8max} <= 10 mg/m ³	S _{8max} > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	S _a <= 5 µg/m ³	S _a > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	S _a <= 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny - faza II*	rok	S _a <= 20 µg/m ³ (klasa A1)	S _a > 20 µg/m ³ (klasa C1)
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	S _a <= 25 µg/m ³	S _a > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	S _a <= 0,5 µg/m ³	S _a > 0,5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	S _a <= 6 ng/m ³	S _a > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	S _a <= 5 ng/m ³	S _a > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	S _a <= 20 ng/m ³	S _a > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	S _a <= 1 ng/m ³	S _a > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Sa – stężenie średnie roczne,

S1 – stężenie 1-godzinne,

S24 – stężenie średnie dobowe,

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM10,

** kryteria klasyfikacji stref dla pyłu zawieszzonego PM2,5:*

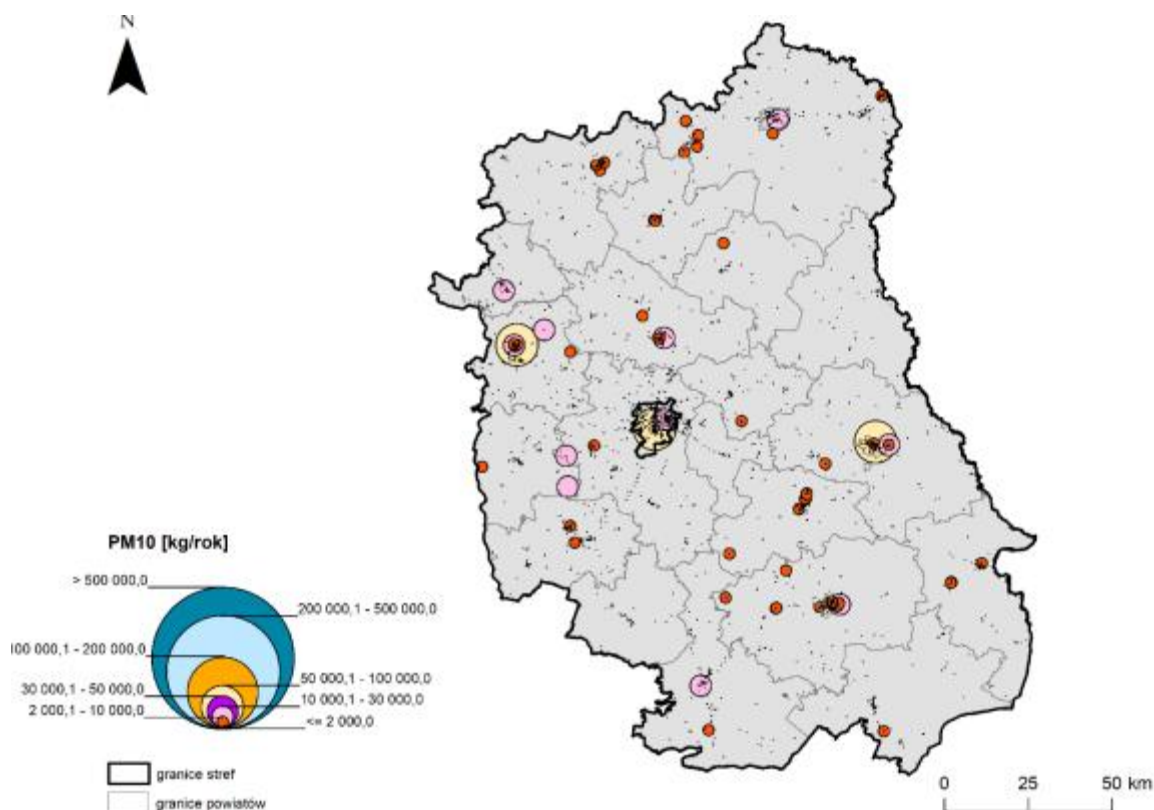
- faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

- faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim Raport wojewódzki za rok 2023

Gmina Wiryki znajduje się w strefie lubelskiej (PL0602), dla której dokonuje się ocenę jakości powietrza. Jednym z wielu czynników mających wpływ na poziom zanieczyszczeń w województwie lubelskim w 2023 r. było oddziaływanie warunków meteorologicznych. Przy niekorzystnych warunkach pogodowych z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza, w okresie jesienno-zimowym, stężenia wybranych substancji w powietrzu: pyłu zawieszzonego PM10, pyłu zawieszzonego PM2,5 i benzo(a)pirenu były podwyższone. Warunki takie występowały w chłodnej porze roku 2023, tj. w okresie: styczeń-marzec i październik-grudzień. Czynnikiem mającym istotny wpływ na stężenia substancji zanieczyszczających powietrze jest: temperatura, prędkość wiatru oraz opady. Warunki termiczne wpływają na wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza z procesów spalania paliw na cele grzewcze, z uwagi na długość, oraz intensywność sezonu grzewczego.

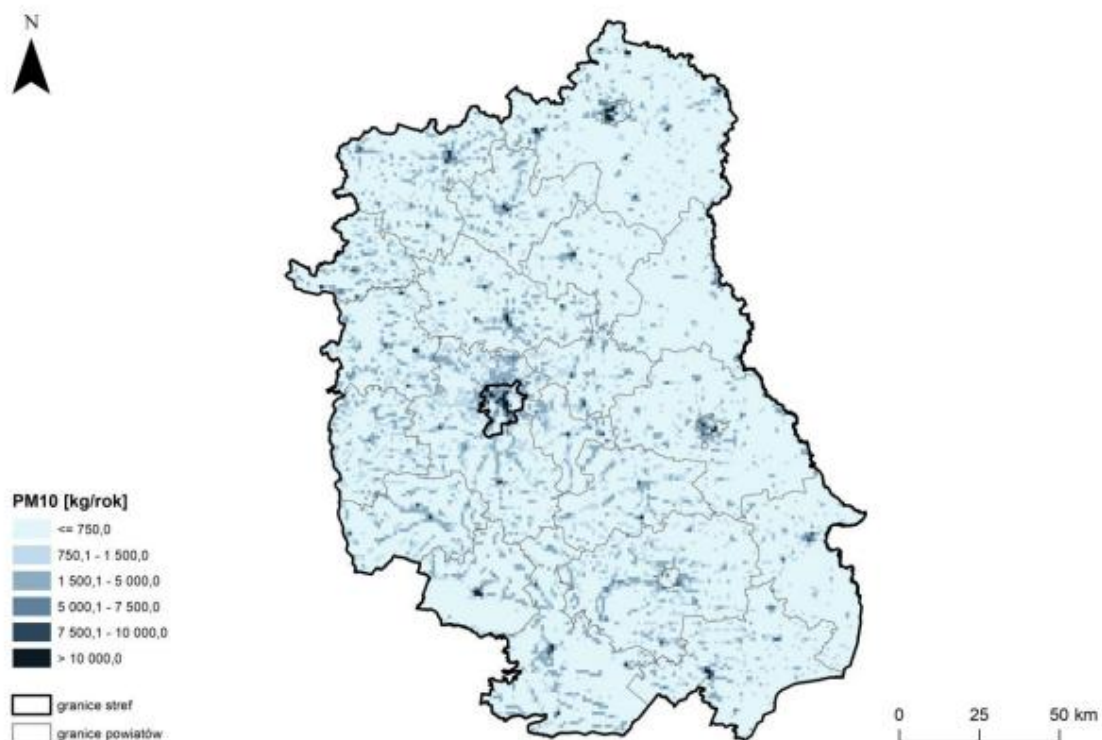
Ryc. 8. Lokalizacja punktowych źródeł emisji PM10 na obszarze województwa lubelskiego

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023, opracowanie GIOŚ,
źródło: KOBiZE / IOŚ-PIB

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w Gminie Wyrki jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w odniesieniu do tlenków azotu jest to emisja z transportu (emisja liniowa) i innych źródeł, natomiast na wielkość emisji tlenków siarki składa się głównie emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego, nie występują duże zakłady przemysłowe będące emitarami zanieczyszczeń do powietrza.

Ryc. 9. Lokalizacja komunalno-bytowych źródeł emisji pyłu PM10 na obszarze województwa lubelskiego

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023, opracowanie GIOŚ,
źródło: KOBIZE / IOŚ-PIB

Na podstawie danych zawartych w Raporcie o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2017 roku stan czystości powietrza w Gminie można uznać za dobry. Emisja dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i pyłu mieści się w zakresach najniższych na Lubelszczyźnie. Na obszarze Gminy w 2023 nie wykazano obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych oraz poziomów docelowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Wykazano natomiast obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu. Przekroczony został poziom celu długoterminowego dla O_3 , określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, w województwie lubelskim w 2023 roku (klasa D2) [źródło: GIOŚ].

W 2023 roku stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 nie przekroczyły poziomu docelowego. Pomimo to, w dalszym ciągu istnieje problem z występowaniem wysokich stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w sezonie grzewczym, co wskazuje, że główną przyczyną podwyższonych stężeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków.

Tabela 7. Statystyki stężeń dla wybranych zanieczyszczeń w Gminach województwa lubelskiego zestawione na podstawie wyników

	min	max	średnia
PM10 średnia roczna [µg/m ³]	14,3	15,6	14,6
PM10 36 maksimum [µg/m ³]	22,3	25,2	23,1
PM2,5 średnia roczna [µg/m ³]	8,7	9,6	8,9
BaP średnia roczna [ng/m ³]	0,2	0,31	0,2

źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB, Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) w Gminie Wiryki dominują budynki ogrzewane wyłącznie źródłami ciepła na paliwa stałe (77,04%, dane z marca 2025 roku), w tym większość stanowią budynki ogrzewane źródłem ciepła na paliwa stałe poniżej klasy 5 (71,51%). Kotły pozaklasowe, tzw. kopciuchy, czyli kotły niespełniające żadnych norm emisyjnych, to 52,56%. Budynki, które posiadają zarówno źródło ciepła na paliwa stałe jak i niskoemisyjne stanowią zaledwie 1,52%. Budynki posiadające wyłącznie niskoemisyjne źródło ciepła stanowią 2,49%. Jak widać, w przeważającej większości gospodarstwa domowe na terenie Gminy w wyniku ogrzewania wydzielają duże ilości szkodliwych substancji, takich jak pyły zawieszone PM10, PM2.

Aby wzmocnić działania zmierzające do poprawy stanu jakości powietrza warto uświadamiać społeczeństwo o negatywnym wpływie smogu oraz edukować w kwestii ogrzewania domów i materiałów do tego używanych. Należy wprowadzać proekologiczne sposoby ogrzewania, ocieplać budynki, aby zapobiegać nadmiernej ucieczce ciepła. Istotne są działania zmierzające do zmniejszenia ilości tzw. kopciuchów. Mieszkańcy Gminy Wiryki biorą czynny udział w realizacji programu „Czyste powietrze”. Zgodnie z danymi z raportu kwartalnego IV/2024 programu „Czyste powietrze”, liczba złożonych wniosków o dofinansowanie wynosiła 89, zawarto 55 umów o dofinansowanie oraz zrealizowano 34 przedsięwzięcia na terenie Gminy. Tabela poniżej przedstawia zestawienie danych z raportów kwartalnych za rok 2024.

Tabela 8. Statystyki z raportów kwartalnych z 2024 roku z realizacji programu "Czyste powietrze"

	Raport Kwartalny I/2024	Raport Kwartalny II/2024	Raport Kwartalny III/2024	Raport Kwartalny IV/2024	ROK 2024
Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	59	67	79	89	294
Liczba zawartych umów o dofinansowanie	39	44	52	55	190
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	24	25	31	34	114

Źródło: <https://wiryki.eu/category/aktualnosci/czyste-powietrze/page/2/>

Na mieniu Gminy znajduje się 229 szt. instalacji solarnych wykonanych dla mieszkańców w ramach projektu. Okres trwałości projektu zakończył się w 2024 r. 9 budynków mienia Gminy posiada instalację fotowoltaiczną. Odsetek budynków prywatnych z instalacją fotowoltaiczną jest znikomy.

Zagrożenie hałasem

Hałas jest czynnikiem w znacznym stopniu wpływającym na jakość warunków zamieszkania i wypoczynku człowieka. Hałasem nazywamy dźwięki o częstotliwości od 16 Hz do 16 kHz, które traktuje się jako zanieczyszczenie energetyczne środowiska i dlatego należy przyjmować takie same ogólne zasady, obowiązki i formy postępowania związanych z hałasem, jak w pozostałych dziedzinach ochrony środowiska.

Dopuszczalne wartości hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska dnia 29 lipca 2004 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku (Dz. U. Nr 178 poz. 1841). Natomiast wartości progowe hałasu, mówiące o tym, do jakiej kategorii zagrożenia hałasem można zaliczyć dany teren określone są rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 09 stycznia 2002 roku (Dz. U. Nr 8 poz. 81).

Duże znaczenie dla charakterystyki klimatu akustycznego ma stopień zurbanizowania obszaru. Na obszarach wiejskich, o niskim stopniu urbanizacji, wzajemny wpływ terenów o różnych funkcjach (np. terenów przemysłowych na tereny zabudowy mieszkaniowej) jest często ograniczony w związku z dzielącymi je odległościami. Niewielkie skupiska ludności oraz małe zagęszczenie terenów usługowych i przemysłowych implikuje również małe natężenie ruchu pojazdów, a więc mniejszy zasięg i uciążliwość hałasu komunikacyjnego.

Klimat akustyczny na terenie Gminy Wiryki kształtowany jest przez hałas bytowy, działalność rolniczą oraz ruch pojazdów na drogach wojewódzkich i drodze krajowej. Miejscowe uciążliwości

stwarzane są okresowo również przez obiekty produkcyjno-usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie terenów o zabudowie mieszkaniowej. Hałas bytowy i komunikacyjny jest zjawiskiem całorocznym.

Głównym źródłem hałasu drogowego są silnikowe pojazdy kołowe. Oddziaływanie drogi na środowisko akustyczne, związane jest z natężeniem ruchu wszystkich pojazdów oraz z ilością pojazdów ciężkich poruszających się po danej trasie. Hałas spowodowany przez działalność rolniczą prowadzoną przez mieszkańców największą intensywność osiąga w okresie miesięcy wiosennych i letnich kiedy trwają wzmożone prace polowe.

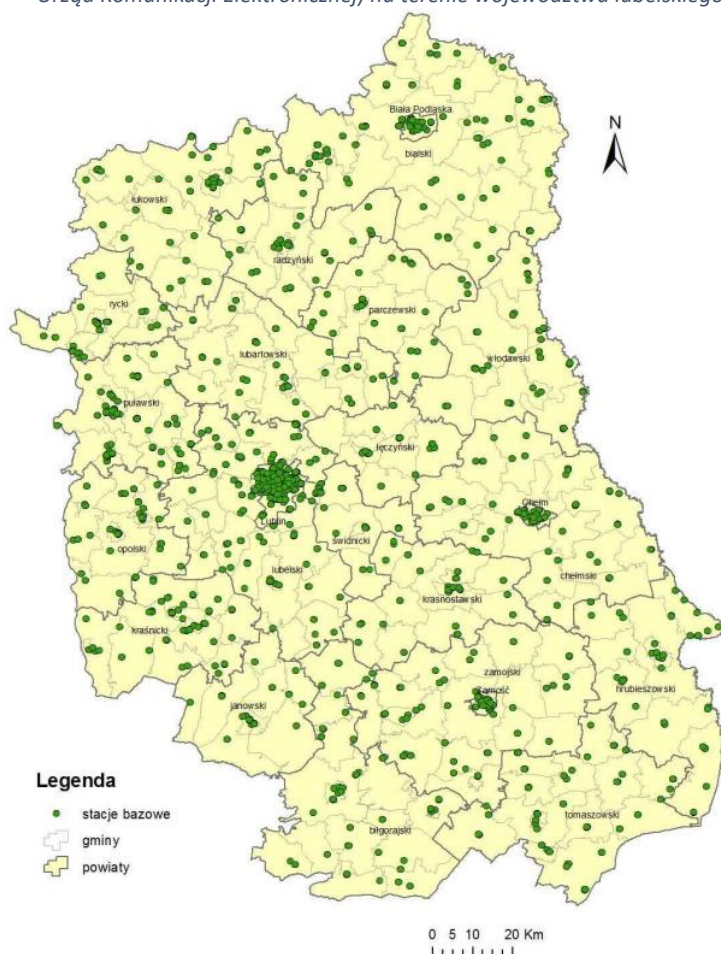
Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

W rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 54) pola elektromagnetyczne są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach zawierających się w zakresie od 0 Hz do 300 GHz.

W 2017 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie prowadził pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w oparciu o ww. rozporządzenie Ministra Środowiska, w 45 punktach, po 15 na każdym z trzech kategorii terenów. Badania polegały na pomiarze natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w miejscach dostępnych dla ludności w przedziale częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz. Zadaniem pomiarów jest określenie istniejących wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i ewentualne określenie obszarów, na których dochodzi do przekroczenia dopuszczalnych wartości natężeń.

Głównymi źródłami sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych w środowisku są elektroenergetyczne stacje i linie wysokiego napięcia o częstotliwości 50 Hz oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak: stacje bazowe radiokomunikacji ruchomej (w tym telefonii komórkowej) i stacje nadające programy radiowe i telewizyjne, których zakres częstotliwości obejmuje pasmo podlegające obowiązkowi monitoringu (3 MHz – 3 000 MHz). Lokalizacja tych urządzeń jest ściśle powiązana z gęstością zaludnienia, stąd w miastach występuje większa liczba stacji radiowych i telewizyjnych, czy stacji bazowych sieci komórkowych.

Ryc. 10. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej (na podstawie pozwoleń radiowych wydawanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej) na terenie województwa lubelskiego.

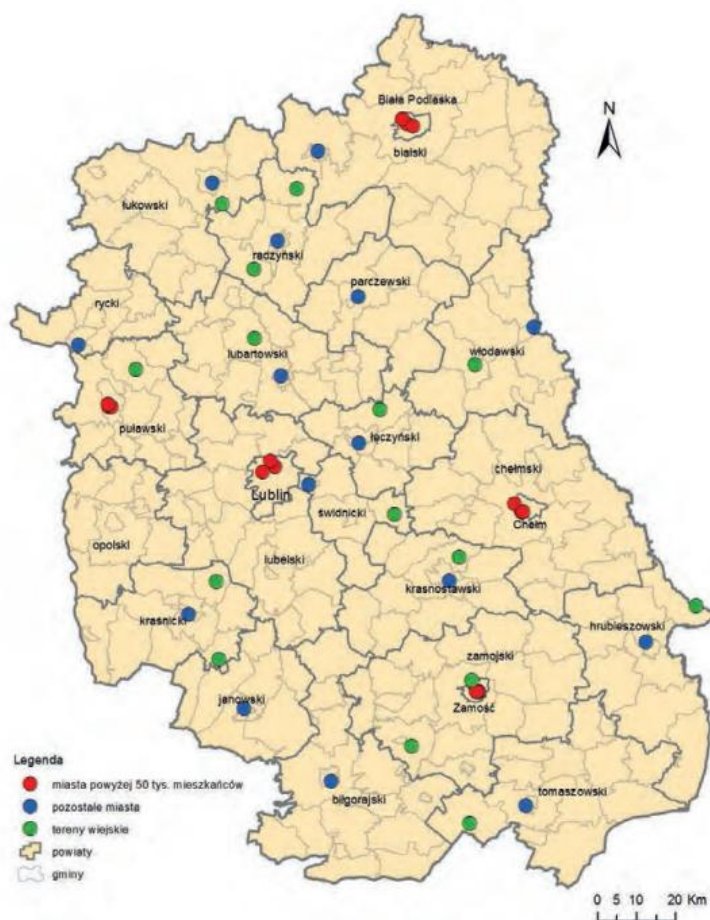

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w roku 2017

Przez Gminę przebiega elektroenergetyczna magistralna linia wysokiego napięcia 110 kV od Stacji tzw. GPZ 110 kV w rej. Wisznice - Stacja 110 kV w rejonie miejscowości Lubień do Stacji GPZ 110 kV w rejonie Włodawy. Na obszarze Gminy obiektami radiokomunikacyjnymi, które mogą mieć również wpływ na środowisko, są stacje bazowe telefonii komórkowej. Pole elektromagnetyczne występujące przy antenach telefonii komórkowej występuje na przestrzeni kilkunastu metrów na poziomie zawieszenia anteny. Normy techniczne i przepisy aktualnie stosowane w Polsce, dotyczące umieszczania anten stacji, zabezpieczają wymagane odległości od miejsc przebywania ludzi.

Na terenie Gminy Wyrki nie prowadzono pomiarów, natomiast w 2017 roku prowadzono je w dwóch punktach pomiarowych zlokalizowanych po sąsiedzku: we Włodawie oraz miejscowości Kołacz.

Ryc. 11. Lokalizacja punktów pomiarowych promieniowania elektromagnetycznego w 2017 r. na terenie województwa

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w roku 2017

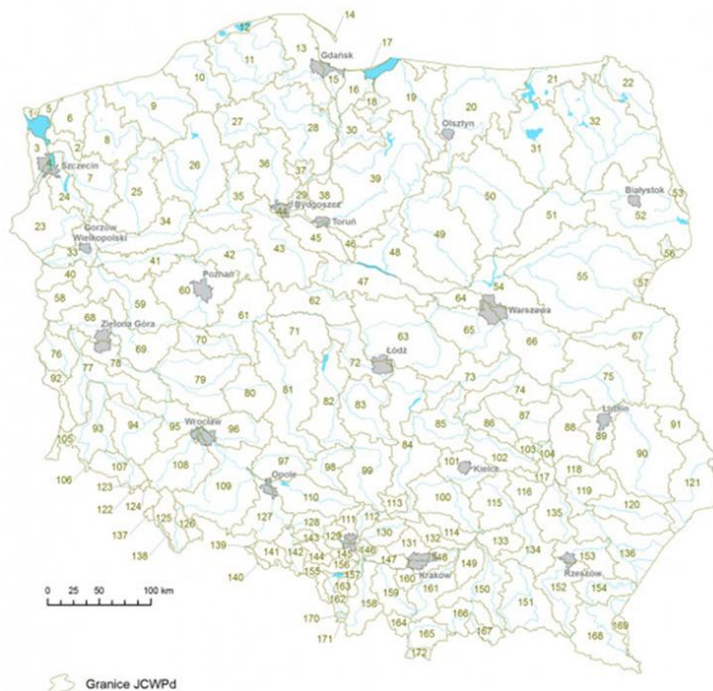
W obu przypadkach analiza wyników badań nie wykazała przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wynoszącej 7 V/m, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego we Włodawie na ul. Jana Pawła II wynosiła 0,34 V/m, natomiast w miejscowości Kołacze 0,10 V/m. Poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie Gminy Wyrki są niskie, w związku z tym nie ma potrzeby podejmowania działań naprawczych.

6.6 Wody

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym arkusz położony jest w regionie lubelsko – podlaskim (nr IX), subregionie poleskim (IX2). Wody podziemne pierwszych poziomów użytkowych zaliczone zostały do jednolitych części wód podziemnych JCWPd 67.

Ryc. 12. Podział Polski na JCWPd oraz położenie JCWPd nr 67

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html>; Karty informacyjne JCWPd 67

Południowa część Gminy Wyrki znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 407 – Niecka Lubelska (Chełm – Zamość). Powierzchnia zbiornika Chełm-Zamość wynosi 9 015 km². Zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 127,4 m³ na dobę.

Ryc. 13. Fragment mapy głównych zbiorników wód podziemnych prezentujący przebieg granicy zbiornika wód podziemnych nr 407 przez obszar gminy Wyrki

Źródło: Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych stan na 01.01.2017

Gmina cierpi na deficyt wody. Zasoby wód podziemnych są małe; w obszarze Garbu Włodawskiego wynoszą 10-50 m³/d/km². Największe zasoby są w dolinie Włodawki, która stanowi zarazem północną strefę graniczną Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 (chełmsko-

zamojskiego) i w obrębie której potencjalna (obliczona teoretycznie) wydajność ujęcia jest dość wysoka.

Główny poziom wodonośny wykształcony jest w szczelinowych utworach górnej kredy. Zarówno poziom kredowy jak i jurajski, nie wykazują więzi hydraulicznej z poziomami płytszymi. Płytsze występowanie wód wgłębnych, to jest na głębokości kilku metrów jest możliwe w sąsiedztwie dolin i zagłębień terenowych. Warunki występowania pierwszego poziomu wód czwartorzędowych uzależnione są rodzaju podłoża geologicznego i rzeźby terenu. Pierwszy poziom wód podziemnych występujący na głębokości 0-2 m, zajmuje rozległe tereny w północnej części Gminy, tj. zatorfionej Zakłęsłości Sosnowickiej. Obszarów z wodami podziemnymi 2-5 m jest najwięcej. Są to równiny akumulacyjne piaszczyste rozciągające się na pograniczu szerokich dolin Zielawy i Hanny a wysoczyzną morenową. Obszary, w których wody podziemne występują na głębokości 5-10 m stanowią wąskie strefy okalające najwyższe w Gminie wzniesienia, tj. moreny czołowe. W obrębie tych form geomorfologicznych, a także na południowych skłonach garbu Włodawskiego poziom wód podziemnych schodzi poniżej 10 m.

Korzystnym elementem budowy hydrogeologicznej są warstwy izolacyjne chroniące kredowe i jurajskie poziomy wodonośne przed zanieczyszczeniem. W sytuacji niewielkich zasobów wodnych jest to okoliczność, wpływająca korzystnie na warunki zaspokajania potrzeb komunalnych mieszkańców. Natomiast brak izolacji czwartorzędowego poziomu wodonośnego stwarza duże niebezpieczeństwo łatwego wnikania do wód gruntowych zanieczyszczeń bakteriologicznych i chemicznych.

JCWPd nr 67 jest monitorowana, a ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMIŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148) wskazała dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny, przy poborze rejestrowanym z ujęć wód podziemnych w ilości 16697,66 tys. m³/rok (stan na rok 2018) oraz zasobach wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w ilości 104579,07 tys. m³/rok (stan na rok 2018). Przy takim użytkowaniu i presji chemicznej determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd, JCWPd nr 67 nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego, jakim jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego.

W granicach Gminy znajdują się punkty monitoringu wód podziemnych. Jakość wód podziemnych GZWP nr 407 – Niecka Lubelska Chełm - Zamość na terenie Gminy Wyryki oceniona jest jako dobra i zakwalifikowana jest do klasy I, IIa i IIb.

Do klasy I – wód o bardzo dobrej jakości – zaliczają się wody podziemne, które bez uzdatniania spełniają warunki stawiane wodzie do picia i na potrzeby gospodarstw domowych.

Do klasy IIa – wód o dobrej jakości – zaliczają się wody, wymagające prostego uzdatniania ze względu na nieznaczne przekroczenie dopuszczalnej w Rozporządzeniu MZ wartości nie więcej niż dwu z następujących wskaźników jakości: Fe, Mn, barwa i mętność ($0,1 \leq \text{mg Fe/dm}^3 < 0,2$; $0,05 \leq \text{mg Mn/dm}^3 < 0,1$; mętność $1 \leq \text{mg SiO}_2/\text{dm}^3 < 15$; barwa $5 \leq \text{mg Pt/dm}^3 < 20$); pozostałe oznaczone wskaźniki jakości wody w tej klasie spełniają wymagania w/w Rozporządzenia MZ.

Do klasy IIb – wód o średniej jakości – zaliczają się wody wymagające uzdatnienia, w których co najmniej jeden z czterech wymienionych wskaźników jakości osiąga 24 następującą wartość: $2,0 \leq \text{mg Fe/dm}^3 < 5,0$; $0,1 \leq \text{mg Mn/dm}^3 < 0,5$; mętność $>15 \text{ mg SiO}_2/\text{dm}^3$; barwa $>20 \text{ mg Pt/dm}^3$ a jednocześnie zawartość wskaźników istotnych dla technologii uzdatniania wynosi odpowiednio $\text{NH}_4 \leq 1,5 \text{ mg/dm}^3$, $\text{H}_2\text{S} \leq 0,2 \text{ mg/dm}^3$, utleniałość $\leq 4 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$, zasadowość $> 4,5 \text{ mval/dm}^3$, $\text{pH} > 7$ przy spełnieniu wymagań jakościowych wobec pozostałych wskaźników.

W tabeli poniżej przedstawiono charakterystykę zbiornika wód podziemnych.

Tabela 9. Charakterystyka Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Niecka lubelska (Chełm-Zamość) nr 407

GZWP nr 407 – powierzchnia zbiornika i obszaru ochronnego

Powierzchnia	Według Kleczkowskiego (1990a)	Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 407 (1996)	Dodatek do dokumentacji GZWP nr 407 (2016)
Zbiornik [km ²]	8800	9015	9051
Proponowany obszar ochronny [km ²]	5680	9015	7458

GZWP nr 407 – wybrane informacje

Lokalizacja zbiornika	Stan aktualny
Województwo	lubelskie, podkarpackie
Powiat	biłgorajski, chełmski, m. Chełm, hrubieszowski, krasnostawski, lubartowski, łęczyński, parczewski, radzyński, świdnicki, tomaszowski, włodawski, zamojski, m. Zamość, lubaczowski
RZGW	Warszawa, Kraków
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	67, 75, 90, 91, 120, 121
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincja Wisły: ŚWW – region środkowej Wisły – subregion wyżynny, SSWN – region środkowej Wisły – subregion nizinny, SBN – region Bugu – subregion nizinny, SBW – region Bugu – subregion wyżynny, SZP – region górnej Wisły – subregion zapadliska przedkarpackiego
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników Wyżyn Polskich (GZWP w paśmie wyżyn)
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Wieprza, Narwi, Sanu
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Niż Środkoeuropejski (31); Nizina Południowopodlaska (318.9); Wyżyny Polskie (34): Wyżyna Lubelska (343.1), Rostocze (343.2); Karpaty i Podkarpacie (51-52): Kotlina Sandomierska (512.4-5); Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84): Polesie Zachodnie (845.1), Polesie Wołyńskie (845.3); Wyżyny Ukrainie (85): Wyżyna Wołyńska (851.1), Kotlina Pobuża (851.2)
Parametry hydrogeologiczne warstw wodonosnych	Dodatek do dokumentacji hydrogeologicznej GZWP nr 407 (2016)
Typ zbiornika	porowo-szczelinowy
Stratygrafia	kreda górna
Klasa jakości wody*	I-III
Wodoprzewodność [m ³ /d]	200-500
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d × km ²]	127,4
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	1 099 600
Podatność zbiornika na antropopresję	na przeważającym obszarze bardzo podatny, podatny, lokalnie średnio i mało podatny, w północnej części zbiornika bardzo mało podatny

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

Główna przyczyna zagrożenia ryzykiem nieosiągnięcia dobrego stanu JCWPd nr 67 to lokalne ogniska zanieczyszczeń oraz nieuporządkowana gospodarka wodnościekowa. Potencjalnie uciążliwe dla wód podziemnych najczęściej są fermy trzody chlewnej, bydła i drobiu, podziemne zbiorniki paliw płynnych, mechaniczne i biologiczne oczyszczalnie ścieków oraz nieskanalizowane miejscowości wiejskie. Najbardziej zagrożone są wody czwartorzędowego piętra wodonośnego (pierwszego od powierzchni terenu). Wynika to z faktu mniejszej izolacji poziomu wodonośnego, stosowania środków ochrony roślin i nawożenia, stosowania środków do utrzymania przejezdności dróg, przenikania zanieczyszczeń z wód powierzchniowych kontaktujących się z wodami podziemnymi. Ponadto wody podziemne w dolinach rzecznych występują płytko i nie posiadają ciągłej pokrywy izolującej, chroniącej poziom wodonośny od zagrożeń zewnętrznych, szczególnie w dolinie Włodawki.

W Gminie Wyryki nie wyznaczono stref ochronnych ujęć wód podziemnych. Teren strefy ochrony bezpośredniej ujęć wyznacza istniejące ogrodzenie ujęcia.

Na obszarze Gminy notuje się ponadnormatywne (ponad 0,2 mg/dm³) przekroczenia związków Fe, niekiedy w niewielkim stopniu. Często notuje się przekroczenia zawartości związków azotu w pierwszym od powierzchni poziomie wodonośnym, który nie zawsze na omawianym terenie jest poziomem użytkowym. Jest on eksploatowany prawie wyłącznie studniami kopanymi.

Ze względu na położenie Gminy w obrębie strefy ochronnej udokumentowanego GZWP nr 407 należy zwracać szczególną uwagę na lokalizację obiektów mogących zanieczyszczać wody podziemne. Obszar ochronny wydzielono ze względu na występowanie w jego obrębie terenów podatnych i bardzo podatnych na zanieczyszczenie. Ze względu na duże rozmiary obszaru ochronnego i związane z tym koszty jego ustanowienia, celowym jest zróżnicowanie działań ochronnych w jego granicach w zależności od lokalnych warunków hydrogeologicznych i znaczenia gospodarczego. Oznacza to, że nie mogą być kontynuowane lub podejmowane działania, które stwarzają zagrożenie dla wód podziemnych, a wszystkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą generującą ścieki, odpady lub stwarzające nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska w przypadku awarii powinny być poddawane przeglądom ekologicznym. Obowiązuje ochrona przed infiltracją zanieczyszczeń antropogenicznych do kredowego poziomu wodonośnego oraz ochrona przed nadmiernym poborem.

Dla obszaru występowania zbiornika, wprowadzone zostały zakazy i nakazy, dotyczące gospodarowania wodami. Na terenie GZWP Nr 407 zabrania się między innymi lokalizacji inwestycji, uciążliwych dla środowiska ze względu na wytwarzane odpady, ścieki oraz emitowane gazy i pyły, lokalizacji składowisk odpadów i wylewisk ścieków oraz stacji dystrybucji paliw niezabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji niebezpiecznych, odprowadzania nieoczyszczonych ścieków

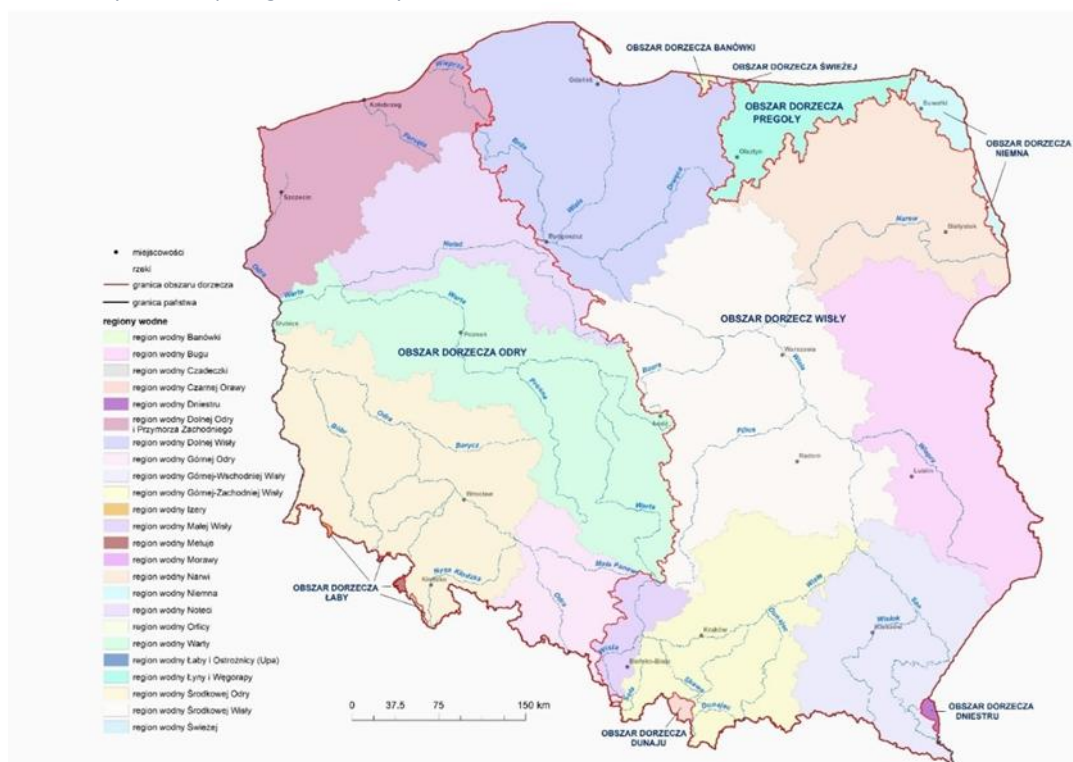
bezpośrednio do wód gruntu lub do wód powierzchniowych, lokalizowania nowych ferm z bezściółkową hodowlą zwierząt, czy lokalizowania magazynów substancji niebezpiecznych.

Nakazy dotyczą przede wszystkim usunięcia dotychczasowego zanieczyszczenia wód podziemnych, modernizacji obiektów stwarzających zagrożenie dla wód podziemnych, eliminacji ognisk zanieczyszczeń, uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz właściwego zagospodarowania stref ochronnych wokół ujęć wód. Gmina Wyrki jest obszarem typowo rolniczym i ważne jest aby w rolnictwie stosowano właściwe prowadzenie gospodarki agrotechnicznej. Postępująca chemizacja rolnictwa (m.in. stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin) prowadzi do odpływu zanieczyszczeń do wód przez spływ powierzchniowy i infiltrację do wód gruntowych.

Wody powierzchniowe

Gmina Wyrki znajduje się w granicach dorzecza Bugu.

Ryc. 14. Mapa regionów wodnych w Polsce

Źródło: <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/materialy-informacyjne/wstepna-ocena-ryzyka-powodziowego>

Obszar ten charakteryzuje się wysoką gęstością sieci rzecznej. Współtworzą ją systemy wodne Włodawki, Hanny i Zielawy, rozdzielone wododziałami IV rzędu, bardzo niewyraźnym pomiędzy zlewnią Hanny i Zielawy (obie zlewnie łączy brama wodna, w strefie której wybudowano zbiornik wodny Mosty). Gęstość sieci wodnej należy tu do największych na międzyrzeczu Wisły i Bugu. Na terenie Gminy system wodny Zielawy tworzą jej lewostronne dopływy: Krynica (biorąca początek w Lipowce) i

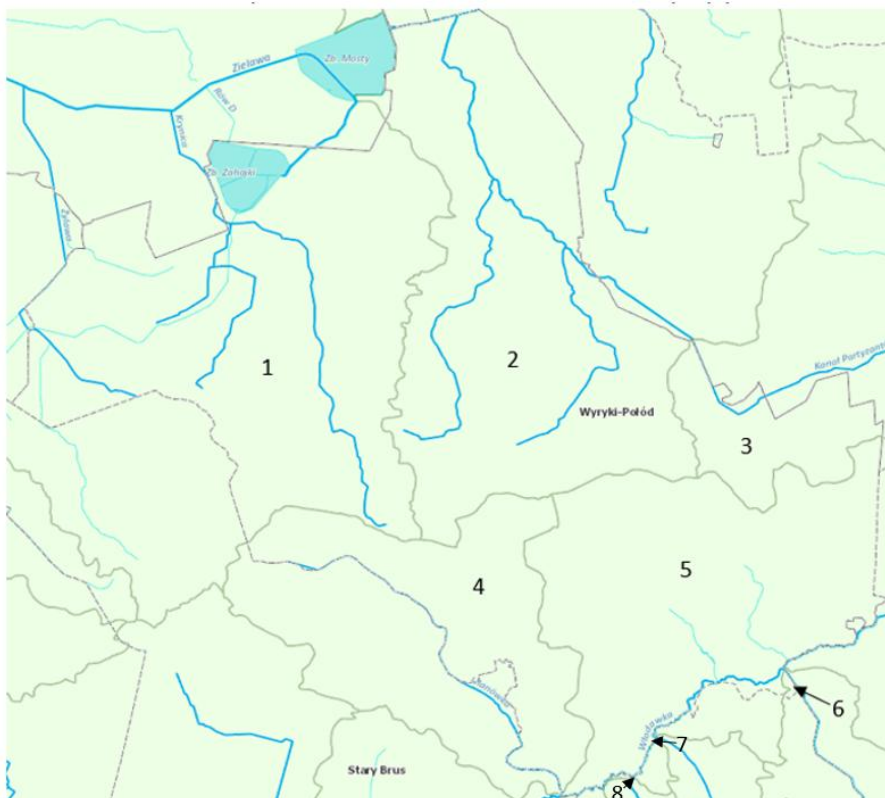
Żyława (mająca źródła w okolicach Krzywowierzby). Zlewnia Włodawki z największym lewostronnym dopływem Ulanówką odwadnia południowy skłon Garbu Włodawskiego. Zachodnia część Gminy, znajduje się w dorzeczu górnej Hanny (nazwanej również Trzebnieżą), lewego dopływu Bugu. Przepływ Włodawki waha się w granicach 1,5 -2,0 m/sek., zaś ilość wody, jaką prowadzą Hanna i Zielawa na terenie Gminy nie przekracza 0,5 m /sek. Sieć wodna jest zwłaszcza w północnej części Gminy silnie zmodyfikowana melioracjami podstawowymi i szczegółowymi. Koryta większości rzek i strug, wskutek drastycznych regulacji przypominają liczne tu kanały melioracyjne. Największy z nich o nazwie Kanał Partyzancki łączy bezpośrednio górną Hannę z Bugiem. W rejonie zbiornika retencyjnego Zahajki (powierzchnia zbiornika 240 ha), gęstość sztucznej sieci wodnej sięga 3 km/km. Gmina znajduje się w strefie oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna. W związku z rozbudową systemu melioracyjnego kanał Wieprz-Krzna zbudowano kilka zbiorników retencyjnych: Mosty, Zahajki (w Gminie Wyryki) i Opole, z których pierwszy daje początek Zielawie. System funkcjonuje wadliwie i nie spełnia celów, dla których został zrealizowany, tzn. wzrostu efektywności gospodarki łąkowej. Przyczynami są niewystarczające dostawy wody i dekapitalizacja urządzeń wodnych. Obecny stan urządzeń hydrotechnicznych w zmeliorowanej strefie kanału Wieprz-Krzna uległ praktycznie całkowitej dekapitalizacji, łącznie z rowami doprowadzającymi wodę. W ostatnich latach następuje, szczególnie przy wysokich stanach, naturalna renaturyzacja warunków odpływu. Zarośnięte i zniszczone rowy zdecydowanie zmniejszyły wielkość i głębokość drenażu wody pierwszego poziomu [Michalczyk 2000]. Obecnie opracowano koncepcję odbudowy systemu kanału Wieprz-Krzna w celu doprowadzenia wody do zmeliorowanych terenów położonych na północ od Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Priorytetem działań, niezależnie od efektów gospodarczych związanych z intensywnym wykorzystaniem gruntów, ma być zatrzymanie degradacji torfów przez doprowadzenie do właściwej wilgotności gruntów. Zabiegi melioracyjne, regulacja koryt rzecznych oraz urbanizacja znacznie przyspieszyły obieg wody, zmniejszyły się obszary stałych podmokłości, co znacznie przyspieszyło obieg wody. Doprowadziło to do obniżenia zwierciadła wody podziemnej, koncentracji spływu wody w okresie wiosennym, pogłębienia letnich deficytów wody, a w konsekwencji przyrodniczej do zmniejszenia obszarów torfowisk i podmokłości oraz zmian jakości wody (Michalczyk i inni, 2020).

Rzeki Gminy charakteryzują się dość dużą zmiennością przepływów w ujęciu sezonowym. Najwyższe przepływy przypadają na marzec i kwiecień. W następnych miesiącach ilość odpływającej wody zmniejsza się do letniego minimum przypadającego na lipiec i sierpień. Jest to konsekwencja szybkiego wyczerpywania się zasobów podziemnych, wynikającego z małej zdolności retencyjnej terenu. Zasoby wodne półrocza chłodnego, mimo niskich opadów, są zdecydowanie wyższe niż półrocza ciepłego. W półroczu zimowym odpływa 65%, a w letnim tylko 35% rocznej objętości odpływu.

Zasilanie atmosferyczne bezpośrednio decyduje o uzupełnianiu zasobów podziemnych i powierzchniowych. Przejawia się to w rytmie wahań zwierciadła wody podziemnej i zmianach stanów wody w jeziorach oraz wielkości i reżimie odpływu, a także w powierzchni obszarów podmokłych. Z obliczeń bilansowych wynika, że ponad 80% wody opadowej wraca do atmosfery. W strukturze odpływu stwierdza się niemal równowagę spływu powierzchniowego (48%) i odpływu podziemnego (52%). Wynika to z małych możliwości retencjonowania wody w terenie płaskim, w którym płytko występują warstwy o słabej przepuszczalności, silnie pociętym siecią rowów odwadniających, zmniejszających możliwości zmagazynowania wody w okresie jej nadmiarów.

Główna część wody opadowej wraca do atmosfery w procesie parowania i transpiracji. Płytkie występowanie wody oraz charakter rolniczo-łąkowy użytkowania terenu sprawia, że wielkość ewapotranspiracji jest zbliżona do wartości potencjalnej, która dla okresu wegetacyjnego jest określana na 540 mm [Matul, Dworska 1972]. Według pomiarów prowadzonych we Włodawie na basenie o powierzchni 20 m², parowanie wody w okresie maj-październik latach 1993-2010 wynosiło 491 mm; a największe stwierdzono w lipcu – 107 mm i w sierpniu – 101 mm [Biuletyn IMGW 2017]. W miesiącach zimowych wskaźniki ewapotranspiracji wynoszą po kilka, kilkanaście mm, a w letnich przekraczają 70 mm. Od kwietnia do września miesięczne wartości parowania są uzależnione od wielkości opadów atmosferycznych. Zatem warunki do retencjonowania wody są tylko w miesiącach półrocza chłodnego.

Ryc. 15. Rozmieszczenie JCWP na terenie Gminy Wiryki

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW (opracowanie własne)

Zgodnie z nowym podziałem kraju na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) obszar Gminy znajduje się w obrębie 8 JCWP, których stan ogólny jest zły, a w przeważającej większości nieosiągnięcie celu środowiskowego jest bardzo realne.

Ryc. 16 Charakterystyka JCWP w Gminie Wyryki

Numer na rycinie	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
1	Zielawa do Dopływu spod Niecielina RW2000152671448193	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał ekologiczny	zły stan wód	zagrożona
2	Hanka RW20001526714389	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	zły stan wód	zagrożona
3	Kanał Partyzantów RW200015267143729	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	sztuczna część wód	dobry potencjał ekologiczny	brak danych	zagrożona
4	Ulanówka RW200015267143638	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	zły stan wód	niezagrożona
5	Włodawka od Mietułki do ujścia RW20001626714369	Rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	zły stan wód	zagrożona
6	Krzywianka RW200015267143669	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	zły stan ekologiczny	zły stan wód	zagrożona
7	Dopływ spod Dubeczna RW200015267143652	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	zagrożona
8	Więzienny Rów RW2000152671436499	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna część wód	umiarkowany stan ekologiczny	zły stan wód	zagrożona

Źródło: Karty charakterystyki JCWP https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPGW

Na jakość wód w rzekach Gminy Wyryki ma wpływ m.in. stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Podstawowym celem środowiskowym Ramowej Dyrektywy Wodnej jest osiągnięcie przez wody co najmniej dobrego stanu. Na obszarach chronionych jednolite części wód muszą spełniać dodatkowe cele środowiskowe wynikające z charakteru obszaru chronionego. Wymagane są działania wspierające na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych, w tym racjonalizacji wielkości poboru wody, rozwoju i modernizacji oczyszczalni ścieków, zwiększenia małej retencji i renaturyzacji rzek.

Nieuporządkowana gospodarka ściekowa, brak odpowiednio przygotowanych składowisk odpadów oraz nawożenie upraw rolnych stanowią zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych oraz płytkich wód podziemnych.

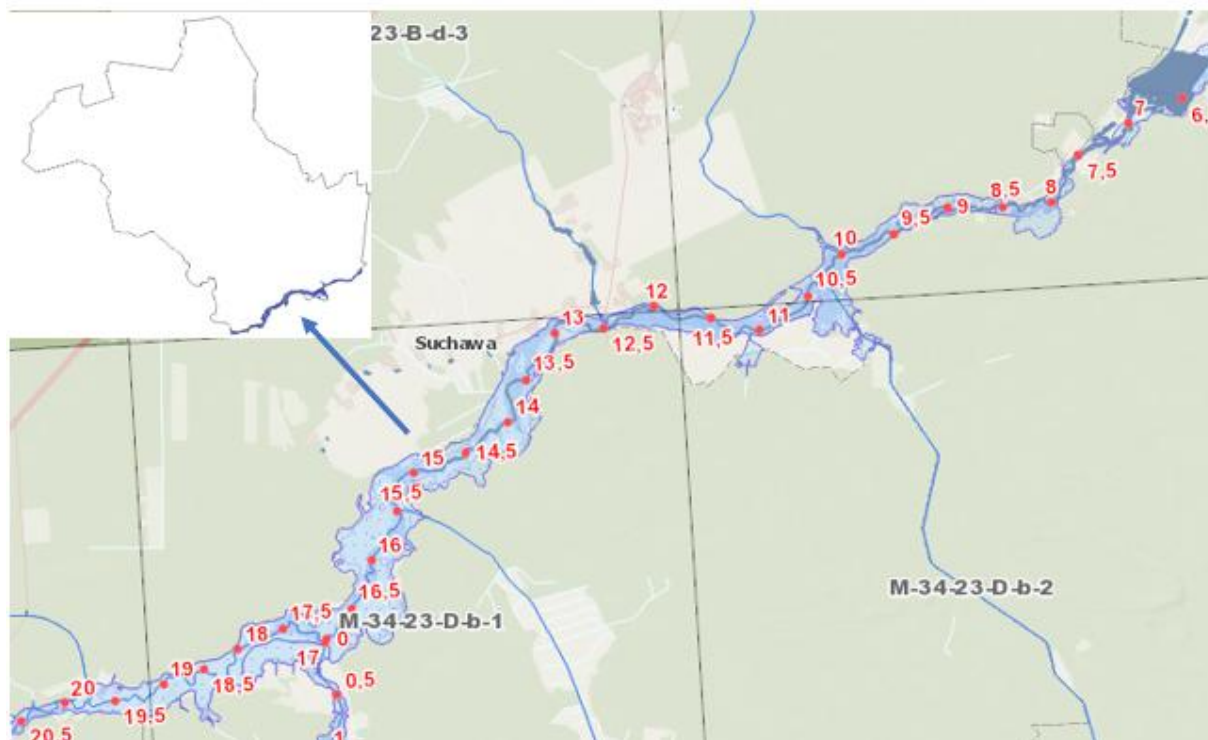
Należy pamiętać o zrównoważonym wykorzystaniu zasobów wodnych w perspektywie długoterminowej. Zasoby wodne znajdują się pod dużą presją w związku z zapotrzebowaniem na wodę w wielu różnych sektorach, takich jak rolnictwo, turystyka, transport i energia. System wodny Gminy jest skomplikowany z uwagi na urządzenia hydrotechniczne kanału Wieprz - Krzna, połączenia siecią rowów melioracyjnych, wśród których trudno odróżnić naturalne dopływy. W zlewniach, większości lewostronnych dopływów Bugu i w rejonie oddziaływania KWK utrzymują się deficyty wody, dlatego jest to obszar zaliczony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego do pilnych nawodnień.

Zagrożenie powodzią

Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Osłony Kraju, na terenie Gminy Wiryki występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią od Q 10% (wysokie prawdopodobieństwo powodzi) do Q 1% (średnie prawdopodobieństwo powodzi). W granicach Gminy szczególnie zagrożonymi ewentualnymi powodziami są obszary położone w obrębie terasy zalewowej Włodawki na południu Gminy. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Głównym celem ochrony przeciwpowodziowej jest ograniczenie ryzyka powodziowego. Jest to cel prewencyjny i polega przede wszystkim na unikaniu wzrostu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, a także określeniu warunków możliwego zagospodarowania pozostałych obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi.

Ryc. 17. Obszary objęte zagrożeniem powodziowym w Gminie Wyryki

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZP

6.7 Ochrona przyrody

Obszary prawnie chronione na terenie Gminy Wyryki zajmują 159,18 ha.

Na terenie Gminy znajdują się:

- fragment Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- 3 pomniki przyrody,
- 7 użytków ekologicznych,
- Rezerwat przyrody „Las Ochoża” imienia Marka Kellera.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy swoim zasięgiem obejmuje dolinę Włodawki. Utworzony został uchwałą Nr XVIII/89/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Chełmie z dnia 28 marca 1983 r. w sprawie ustanowienia parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN Nr 4 z 1983 r. poz. 24). Cały POCK zajmuje łączną powierzchnię 41 tys. ha (na terenie Gminy 45 ha). POCK – został ustanowiony dla ochrony różnorodności biologicznej lasów, łąk i torfowisk z kilkoma jeziorami. Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu należy do Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie”. Podstawowym elementem krajobrazu tego obszaru jest rozległa równina z licznymi torfowiskami niskimi (m. in. Krowie Bagno, Torfowisko Dubeczyńskie), wilgotnymi łąkami, jeziorami (m.in. Białe Sosnowickie, Uściwierz, Białe Włodawskie) oraz lasami sosnowymi i mieszanymi. Przez

Obszar przepływa rzeka Włodawka, która na całej swojej długości stanowi bardzo ważny korytarz ekologiczny. Jest również jednym z najważniejszych szlaków migracyjnych żółwia błotnego na Polesiu. Flora Obszaru to gatunki typowe dla siedlisk łąkowych (rdesty storczyki), mokradłowych (wetniani, turzyce, wierzby – ląpońska i borówko listna, rzadziej brzoza niska), wodnych (grzybień biały, grązel żółty, pałka wodna, turzyca brzegowa, nitkowata czy filcowata) i leśnych (wierzby, topole, olsza czarna, brzoza brodawkowata, sosna, dąb, grab).

Na obszarze Gminy Wiryki statusem pomnika przyrody objęte są 3 obiekty przyrody ożywionej:

- Pomnik jednoobiektowy (Rozporządzenie Wojewody Chełmskiego z dnia 31 lipca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody) drzewo -lipa drobnolistna;
- Pomnik jednoobiektowy (Rozporządzenie Wojewody Chełmskiego z dnia 31 lipca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody) drzewo – klon jawor (jawor), przy cerkwi prawosławnej;
- Pomnik wieloobiektowy (Rozporządzenie Wojewody Chełmskiego z dnia 31 lipca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody) grupa 2 drzew – dęby szypułkowe przy drodze powiatowej Zahajki-Kolonia Zahajki.

Na obszarze Gminy istnieją następujące użytki ekologiczne:

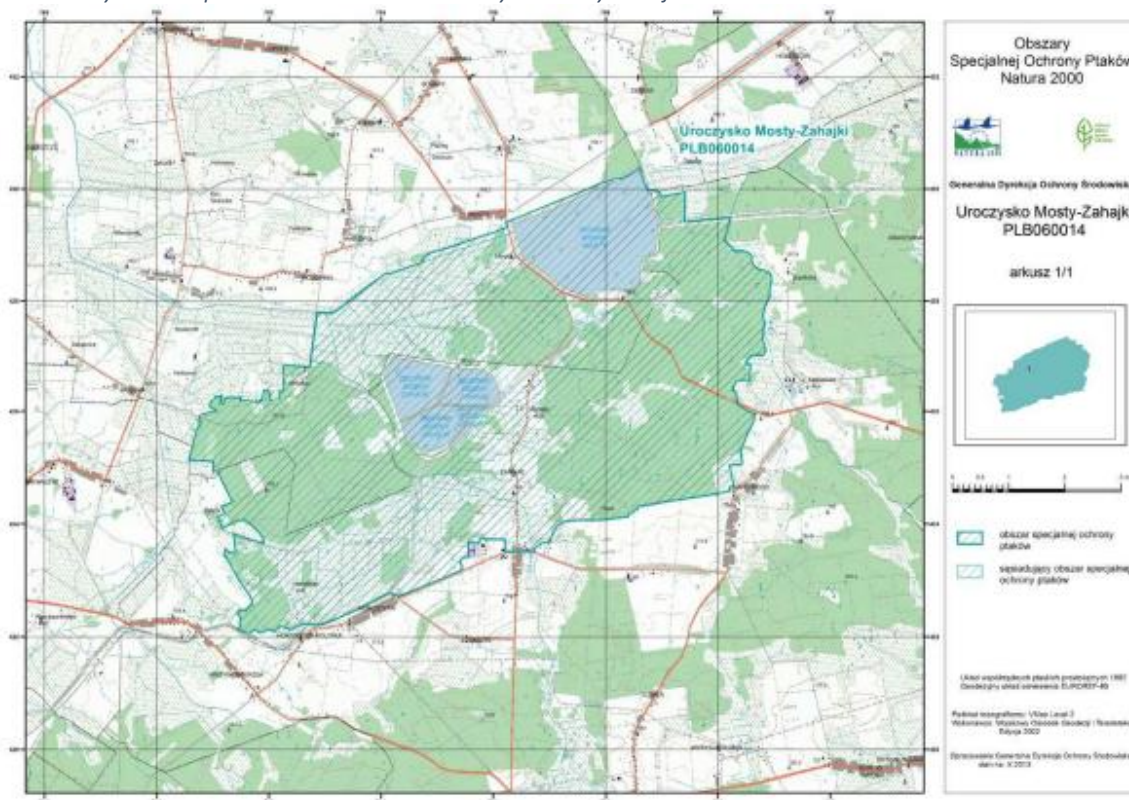
- Użytek ekologiczny o nazwie „Adampol” o pow. 4,17 ha, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 125 d i 126 d, Leśn. Włod, Obręb Włodawa;
- Użytek ekologiczny o nazwie „Suchawa” o pow. 9,67 ha, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 125 d i 126 d. Leśn. Włod. Obręb Włodawa, w oddz. 183 d i 184 b, 184 m, 184 l i 195 a Leśn. Adampol i Suchawa, Obręb Włodawa;
- Użytek ekologiczny o nazwie „Dolina rzeki Włodawki I” o pow. 5,80 ha. obejmuje obszar śródleśnych bagien torfowisk i łąk, położony w oddz. 197 i, o, 198 d, 199 h. j, k, 1, m, 200 l, m, n, o, Leśn. Suchawa, Obręb Włodawa;
- Użytek ekologiczny „Dolina rzeki Włodawki II” o pow. 19,50 ha, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 232 i, 233 h, 233 k, 233 n, 244 b, 245 a, 246 a, 247 a, 247 d, 248 a, Leśn. Brus, Szcześniki i Kołacze, Obręb Kołacze (użytek leży też na terenie Gminy Stary Brus);
- Użytek ekologiczny „Bankowizna” o pow. 40,03 ha, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 127 c, 128 d, 129 d, 166 h, 167 b, 166 n, 168 m, i, 170 h, Leśn. i Marynki, Brus i Kamień, Obręb Kołacze (użytek leży też na terenie Gminy Stary Brus);

- Użytek ekologiczny o nazwie „Bagno Niedźwiedź” o pow. 10,96, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 261 c, 262 c, 262 d, 263 d, Leśn. Wisznice, Obręb Wisznice;
- Użytek ekologiczny pod nazwą, „Kaplonosy” o pow. 24,05 ha, obejmuje obszar śródleśnych bagien, torfowisk i łąk, położony w oddz. 207 d, 208 d, 214 b, 167 f, 246 d, 247 b, Leśn. Adampol, Siedliska i Kaplonosy, Obręb Wisznice.

Rezerwat przyrody „Las Ochoża” imienia Marka Kellera utworzony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 4 grudnia 2024 roku z w sprawie ustanowienia rezerwatu przyrody „Las Ochoża” imienia Marka Kellera. Rezerwat leśny, fitocenotyczny, o powierzchni 192,91 ha. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk leśnych – olsów i grądów. Rezerwat powstał w ramach inicjatywy „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych”. Rezerwat obejmuje w całości obszar leśny, w którego centralnej części zlokalizowane jest wczesnośredniowieczne grodzisko. W jego granicach znajdują się łąki jesionowo-olszowe i olsy porzeczkowe oraz nieco wyżej położone niewielkie wyspy grądów. Najważniejszy występujący gatunek to olsza czarna, ponadto reprezentowane są gatunki rzadkie i zagrożone. Do zadań stawianych rezerwatowi należy magazynowanie wody, mające kluczowe znaczenie dla łagodzenia ekstremalnych zjawisk klimatycznych.

Obszary Natura 2000

Ryc. 18. Mapa obszaru Natura 2000 Uroczysko Mosty-Zahajki PLB060014

Źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczysko Mosty-Zahajki PLB060014

Poza wymienionymi formami przyrody na terenie Gminy znajduje się Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Uroczysko Mosty-Zahajki. Obszar Natura 2000 na terenie Gminy zajmuje powierzchnię 3 049,58 ha. Obszar obejmuje dwa sąsiadujące ze sobą, niezbyt głębokie zbiorniki retencyjne (390 ha + 240 ha) położone w zlewni rzek Hanny, dopływu Bugu i Zielawy, wpadającej do Krzyny, otoczone lasami mieszanymi i bagiennymi olszynami (130 ha). W sąsiedztwie zbiorników znajdują się też pola orne i pastwiska. Około 30% powierzchni zbiorników porośnięta jest szuwarami i zaroślami wierzbowymi. Na zbiornikach prowadzona jest gospodarka rybacka. W ostoi występuje co najmniej 21 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: puchacz (PCK), rybitwa białowąsa (PCK), rybitwa czarna, podgorzałka, zielonka.

Cele działań ochronnych na obszarze Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Uroczysko Mosty-Zahajki:

Tabela 10. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
A060 Podgorzałka <i>Aythya nyroca</i>	Poprawa warunków siedliskowych gatunku poprzez racjonalne wykorzystanie Obszaru do celów rekreacyjnych i turystycznych.
A120 Zielonka <i>Porzana parva</i>	Utrzymanie warunków siedliskowych optymalnych dla gatunku.
A196 Rybitwa białowąsa <i>Chlidonias hybridus</i>	Dalsza weryfikacja obecności przedmiotu w obszarze i ewentualne określenie celów zadań ochronnych.
A197 Rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	Poprawa warunków siedliskowych gatunku poprzez racjonalne wykorzystanie Obszaru do celów rekreacyjnych i turystycznych.
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Poprawa warunków siedliskowych gatunku poprzez racjonalne wykorzystanie Obszaru do celów rekreacyjnych i turystycznych oraz eliminacja zagrożeń naturalnych.

Źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczysko Mosty-Zahajki PLB060014

Tabela 11. Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Podmiot odpowiedzialny za wdrażanie
A060 Podgorzałka Aythya nyroca	Działania dotyczące ochrony czynnej		
	Usuwanie sieci rybackich wykorzystywanych przez wędkarzy do kłusownictwa.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Straż Rybacka, PZW
	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania		
	Utrzymanie odpowiedniego poziomu wód w zbiornikach - w okresie IV-VI unikać maksymalnego piętrzenia; utrzymywać rzędną piętrzenia między wartością minimalną i eksploatacyjną w celu utrzymania optymalnych warunków głębokości.	Zbiornik Mosty i Zahajki	WZMiUW
	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych		
	Trzykrotny (w III, VI i IX roku obowiązywania planu) monitoring, zgodnie z metodyką GIOŚ.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
Monitoring poziomu wód w zbiornikach (corocznie w trakcie obowiązywania Planu)	Zbiornik Mosty i Zahajki	WZMiUW	
A120 Zielonka Porzana parva	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania		
	Utrzymanie odpowiedniego poziomu wód w zbiornikach - w okresie IV-VI unikać maksymalnego piętrzenia; utrzymywać rzędną piętrzenia między wartością minimalną i eksploatacyjną w celu utrzymania optymalnych warunków głębokości.	Zbiornik Mosty i Zahajki	WZMiUW
	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych		
Trzykrotny (w III, VI i IX roku obowiązywania planu) monitoring, zgodnie z metodyką GIOŚ.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie	
Monitoring poziomu wód w zbiornikach (corocznie w trakcie obowiązywania Planu)	Zbiornik Mosty i Zahajki	WZMiUW	
A196 Rybitwa białowa Chilodactylus hybridus	Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony		
	Nie dotyczy		
Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych			

	Trzykrotny (w III, VI i IX roku obowiązywania planu) monitoring, zgodnie z metodyką GIOŚ.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
A197 Rybitwa czarna <i>Chtidonias niger</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej</i>		
	Montaż i konserwacja platform lęgowych - platformy wykonane z naturalnych materiałów (drewno + trzcina) w ilości 30 sztuk w miejscu funkcjonowania kolonii lęgowej.	Zbiornik Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>		
	Utrzymanie odpowiedniego poziomu wód w zbiornikach - w okresie IV-VI unikać maksymalnego piętrzenia; utrzymywać rzędną piętrzenia między wartością minimalną i eksploatacyjną w celu utrzymania optymalnych warunków głębokości.	Zbiornik Zahajki	WZMiUW
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych</i>		
	Przegląd zamontowanych platform i ewentualne uzupełnienie powstałych zniszczeń (co dwa lata).	Zbiornik Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
	Trzykrotny (w III, VI i IX roku obowiązywania planu) monitoring, zgodnie z metodyką GIOŚ.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
	Monitoring poziomu wód w zbiornikach (corocznie w trakcie obowiązywania Planu)	Zbiornik Mosty i Zahajki	WZMiUW
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	<i>Działania dotyczące ochrony czynnej</i>		
	Montaż platformy lęgowej na stanowisku położonym w Lesie Ochoża - prace powinny obejmować montaż jednej, przystosowanej do potrzeb ochrony gatunku. Platforma wykonana z drewna impregnowanego.	Las Ochoża	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
	<i>Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony</i>		
	Poszukiwanie nowych stanowisk - kontrola potencjalnych miejsc występowania zgodnie z metodyką GIOŚ.	Las Ochoża	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie
	<i>Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych</i>		
Trzykrotny (w III, VI i IX roku obowiązywania planu) monitoring, zgodnie z metodyką GIOŚ.	Zbiornik Mosty i Zahajki	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie	

Źródło: Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Uroczysko Mosty-Zahajki PLB060014

Lasy ochronne

Na terenie Gminy Wyryki wyznaczono lasy ochronne, nie przekraczają one 50% powierzchni lasów gospodarczych. Spośród lasów ochronnych ogólnego przeznaczenia największą powierzchnię zajmują lasy wodochronne. Stanowią one ostoje zwierząt oraz stanowią fragmenty rodzimej przyrody. Spośród lasów ochronnych specjalnego przeznaczenia występują lasy na stałych powierzchniach

badawczych i doświadczalnych oraz lasy wokół sanatoriów i uzdrowisk. Ustanowione lasy ochronne w rejonie sanatorium Adampol mają łączną powierzchnię 218,27 ha.

Do lasów ochronnych na terenie Gminy Wiryki należą:

- z obrębu Wisznice:
 - lasy wodochronne - w oddziałach: 166-168, 173-183, 193-201, 203-208, 213- 215, 217, 219, 222, 25, 226, 230, 233, 234, 282;
 - lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziałach: 185, 187-190,
 - lasy wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 169-171, 177, 178, 209, 215, 217, 218, 220, 223, 235, 247, 248, 281;
 - lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody oraz stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 185- 188;
 - lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziałach 189, 190;
 - lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziale 188;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 169, 171, 209, 217, 218, 220, 231, 232, 235, 236, 247, 248, 255, 256, 259, 281;
- z obrębu Włodawa:
 - lasy wodochronne - w oddziałach: 74, 75, 86, 87, 130, 147, 148, 152, 153, 164, 167, 169, 170, 182-184, 193-196, 203;
 - lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziałach: 197-201;
 - lasy wodochronne, znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, w oddziale 148;
 - lasy wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 150-152, 167-169, 182;
 - lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziałach: 197-200;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 82-85, 93-96, 105, 107-109;
 - lasy położone w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk, w oddziałach: 72, 76, 82-85, 93-96, 105, 107 -109;
- z obrębu Kołacze:

- lasy wodochronne - w oddziałach: 5, 6, 9, 10, 13-21, 24, 25, 30, 31, 35, 36, 40, 48, 59, 77, 79-81, 126-129, 146, 147, 163, 164, 166-168, 184, 185, 198, 204, 222, 223, 225, 226, 229;
- lasy wodochronne, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziale: 243;
- lasy wodochronne, znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, w oddziale 164;
- lasy wodochronne, stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 1A, 49, 70, 126, 127, 146, 147, 217; 34
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, w oddziale: 233;
- lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, w oddziale 221;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegającej ochronie gatunkowej, w oddziałach: 69, 70, 147, 216, 217.

Powiązania przyrodnicze i ekologiczne

Obszar Gminy Wiryki znajduje się w sieci powiązań przyrodniczych i ekologicznych. Najsilniejsze powiązania dotyczą głównie obszarów położonych na wschód od Gminy. Obszar ten usytuowany jest w obrębie Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Polesie Zachodnie - w strefie C (strefie tranzytowej, w której rygory ochronne są mniej restrykcyjne niż w utworzonych poza Gminą strefach A - rdzennej i strefie B - buforowej). Niemal cały obszar Gminy (poza miejscowościami Wiryki i Kaplonosy) zlokalizowany jest w obrębie międzynarodowego obszaru węzłowego sieci ECONET - poleskiego obszaru węzłowego (27 M). W obrębie tego obszaru na terenie Gminy tzw. biocentrum stanowi zbiornik Zahajki wraz otoczeniem, natomiast jego pozostała część tworzy tzw. strefę buforową.

Kolejną siecią ekologiczną o randze międzynarodowej, której elementy wyodrębniają się na terenie Gminy Wiryki jest system CORINE. Tworzą go ostoje przyrody o istotnym znaczeniu dla europejskiego dziedzictwa przyrodniczego. Na obszarze Gminy znajduje się ostoja Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie (nr 320). Część obszaru zlokalizowana jest w zasięgu korytarza ekologicznego Polesie GW-2. Jest to część Głównego Korytarza Wschodniego, będącego jednym z siedmiu głównych korytarzy ekologicznych w Polsce łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Korytarz Wschodni łączy lasy wzdłuż wschodniej granicy kraju, rozpoczyna się na Polesiu, biegnie wzdłuż Bugu do Strzeleckiego Parku Krajobrazowego, a następnie do Chełmskiego Parku Krajobrazowego, Poleskiego Parku Narodowego, Lasów Sobiborskich, Parku Krajobrazowego Podlaski Przełom Bugu i Lasów Mielnickich, gdzie dołącza do Korytarza Północno-Centralnego.

Ze względu na konieczność zabezpieczenia przed degradacją terenów o istotnym znaczeniu dla dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz bardzo atrakcyjnych dla turystyki krajobrazowej, a także

w celu skoordynowanego udostępnienia dla niej terenów położonych po obu stronach granicy, powstała koncepcja transgranicznych obszarów chronionych. W tej części regionu na pograniczu polsko-ukraińskim nosi nazwę Transgranicznego Obszaru Chronionego „Polesie Zachodnie” obszar ten obejmuje Gminę Wiryki w całości.

Poza ww. sieciami istnieją również korytarze ekologiczne o mniejszym znaczeniu - są to korytarze ekologiczne o randze regionalnej związane ze zbiornikami Mosty i Zahajki i siecią hydrograficzną oraz leśny tworzony przez Lasy Włodawskie. Dolinnymi obrzeżami Gminy przebiegają korytarze ekologiczne:

- północny, związany z dolinami Hanny i Zielawy, łączący węzeł wodny tworzony przez sosnowieckie jeziora i stawy z węzłem dolinnym w rejonie ujścia Hanny do Ługu;
- południowy, związany z doliną Włodawki, zapewniający łączność poliekosystemowego węzła ekologicznego, funkcjonującego w rejonie Poleskiego Parku Krajobrazowego z węzłem hydrograficznym Bugu i Włodawki.

Według regionalizacji hydrograficznej, niemal w całości obszar Gminy (z wyjątkiem doliny Włodawki) znajduje się w obrębie, subregionu poleskiego (rozciągającego się pomiędzy Wisznicami a Dubienką) należącego do regionu o nazwie Polesie Lubelskie Północne, z głównym poziomem wodonośnym w osadach górnej kredy. Dolinę Włodawki zalicza się do tzw. Subregionu Północnego, jednostki należącej do Polesia Lubelskiego Południowego. Małe zasilanie atmosferyczne (małe opady), duże parowanie, mała pojemność retencyjna strefy areacji, duża zmienność odpływów, zmieniona przez człowieka sieć rzeczna, sprawiają, że Polesie Lubelskie odznacza się niekorzystnym bilansem wodnym.

6.8 Zabytki i dobra materialne

Gmina jest stosunkowo mało zasobna w obiekty o najwyższych walorach zabytkowych. Do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego z terenu Gminy wpisano tylko 5 obiektów:

- A/1135 – Adampol - zespół pałacowy w gran. najbliższego otoczenia wraz z figurą Najświętszej Marii Panny i bramą na początku drogi leśnej przy szosie Lublin-Włodawa,
- A/143 – Horostyta - cerkiew prawosławna pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (d. cerkiew unicka) z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w gran. Cmentarza cerkiewnego, dzwonnica,
- A/1615 – Kaplonosy - cmentarz prawosławny,
- A/176 – Lubień – cmentarz prawosławny,

- A/1123 – Wyryki – wiatrak „koźlak”.

Obiekty zabytkowe na terenie Gminy reprezentowane są głównie przez zabytki architektury m.in. przez zespół pałacowy, budownictwo sakralne (cerkiew), plebanię, zabudowę mieszkalną i tradycyjne chałupy, ale również cmentarze, miejsca pamięci, pomniki. Architektura mieszkalna stanowi duży odsetek obiektów zabytkowych wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków. Według Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków największe nagromadzenie cennych obiektów znajduje się w miejscowościach: Adampol, Horostyta, Krzywowierzba, Lubień, Suchawa, Wyryki-Adampol, Wyryki-Potód. Tabela poniżej przedstawia wykaz zabytków w Gminie Wyryki z wojewódzkiej ewidencji zabytków:

Tabela 12. Wykaz zabytków z Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków w Gminie Wyryki

Miejscowość	Adres	Nazwa obiektu wg karty	Nr rejestru zabytków
Adampol	ob. Nr 37	Zespół pałacowy	A/1135
Adampol		Brama w zespole pałacowo-parkowym	A/1135
Adampol		Założenie ogrodowe	A/1135
Adampol		Zespół pałacowo-parkowy	A/1135
Adampol		Obora ob. budynek gospodarczy w zespole pałacowo-parkowym	
Adampol	ob. Nr 70	Stajnia dworska	
Adampol		Elektrownia ob. stolarnia w zespole pałacowo-parkowym	
Adampol	ob. Nr 73	Stara leśniczówka	
Adampol	ob. Nr 71	Nowa leśniczówka – rządcówka	
Adampol		Pomnik ku czci pomordowanych	
Horostyta	ob. Nr 84	Cerkiew parafialna p.w. Podwyższenia Krzyża Pańskiego	A/143
Horostyta	ob. Nr 84	Dzwonnica cerkiewna	A/143
Horostyta obr. Horostyta-Kolonia		Założenie parkowe	
Horostyta		Cmentarz prawosławny	
Kaplonosy		Cmentarz prawosławny	A/1615
Krzywowierzba	Nr 62	Chałupa	
Krzywowierzba	Nr 76	Dom mieszkalny (Chałupa)	
Krzywowierzba	Nr 82	Dom mieszkalny (Chałupa)	
Krzywowierzba	Nr 92 ob. Nr 97	Budynek mieszkalno-gospodarczy	
Krzywowierzba	Nr 104	Dom mieszkalny (Chałupa)	
Krzywowierzba	Nr 105	Dom mieszkalny (Chałupa)	
Krzywowierzba	Nr 109 ob. Nr 108	Dom mieszkalny (Chałupa)	
Krzywowierzba	Nr 116	Chałupa	
Lubień		Cmentarz prawosławny	A/176
Lubień	Nr 18	Chałupa	
Lubień	Nr 70 ob. Nr 70A	Chałupa	
Lubień		Cmentarz rzymskokatolicki	
Lubień		Mogiła nieznanymi żołnierzy lub jeńców	

		radzieckich	
Suchawa	Ob. Nr 40	Cerkiew prawosławna p.w. Matki Boskiej Kazańskiej	
Suchawa	ob. Nr 41	Plebania prawosławna ob. szkoła	
Suchawa	Nr 22 ob. Nr 90	Chałupa	
Suchawa	Nr 33 ob. Nr 113	Chałupa	
Suchawa	Nr 36 ob. Nr 116	Chałupa	
Suchawa		Cmentarz prawosławny	
Suchawa		Cmentarz przycerkiewny	
Suchawa		Mogiła żołnierska	
Wiryki		Pomnik ku czci Bogusława Kotnarowskiego	
Wiryki Kolonia	Nr 8	Budynek mieszkalny („dwunastak”)	
Wiryki-Adampol	Nr 44	Chałupa	
Wiryki-Adampol	Nr 45	Chałupa	
Wiryki-Adampol	Nr 70/72	Dom mieszkalny	
Wiryki-Adampol	Nr 75	Dom mieszkalny	
Wiryki-Adampol		Cmentarz prawosławny	
Wiryki-Połod	Nr 113	Młyn wietrzny „koźlak”	A/1123
Wiryki-Połod		Kapliczka	
Wiryki-Połod	Nr 144	Dom mieszkalny	
Wiryki-Połod	Nr 209	Dom mieszkalny	
Wiryki-Wola	Nr 263	Spichlerz	
Wiryki-Wola	Nr 328	Chałupa	
Wiryki-Wola	Nr 333	Dom mieszkalny	
Wiryki-Wola	Nr 352	Chałupa	
Wiryki-Wola		Cmentarz prawosławny	
Zahajki Kolonia	Nr 13	Chałupa	

Źródło: Wojewódzka Ewidencja Zabytków w Lublinie (<https://wkz.lublin.pl/wykazy/>) dostęp 01.2025

Analizując stan techniczny poszczególnych zabytków, wiele z nich znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga pilnych prac konserwatorsko-remontowych. Wymaga to jednak sporych nakładów pieniężnych, na których właściciele nieruchomości – jednostek samorządu terytorialnego, czy też osoby prywatne, najzwyczajniej nie stać, a dana nieruchomość sukcesywnie ulega niszczeniu, a często nawet dewastacji.

7. Analiza i ocena problemów ochrony środowiska obszaru Gminy Wiryki istotnych z punktu widzenia projektu planu ogólnego

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji planu ogólnego zostały zidentyfikowane, przeanalizowane i wymienione poniżej w tabeli.

Specyfika Gminy Wiryki, obejmująca występowanie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, dużych powierzchniowo obszarów leśnych, terenów podmokłych, a także planowaną strukturę zagospodarowania przestrzeni sprawia, że obszar ten jest miejscem konfliktu relacji człowiek – środowisko naturalne. Wymienione problemy poddano stopniowaniu w oparciu o ich oddziaływanie na obszar Gminy Wiryki.

Tabela 13. Analiza problemów środowiska na terenie Gminy Wiryki wraz z oceną ich oddziaływania

PROBLEM	ODDZIAŁYWANIE			OPIS PROBLEMU
	ZNACZĄCE	POTENCJALNE	MARGINALNE	
Rozlewanie się zabudowy/prowadzenie działalności gospodarczej (w tym rozwój turystyki) na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie	x			<p>Źródłem zagrożeń środowiska jest działalność człowieka. Czynnikiem antropogeniczny odgrywa tutaj znaczną rolę. Gmina Wiryki ma głównie charakter rolniczy, w związku z czym duże znaczenie odgrywa rolnictwo. Stąd też presja na środowisko przyrodnicze występuje głównie w obrębie miejsc przeznaczonych dla potrzeb rolnictwa. Ważną rolę odgrywają tutaj obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, związane z intensyfikacją rolnictwa. Presja na środowisko występuje także w zasięgu miejsc przeznaczonych pod rekreację, a także zabudowań, w pobliżu ciągów komunikacyjnych, czy terenów przeznaczonych pod przemysł. W Gminie Wiryki istnieją ścieżki piesze, rowerowe czy szlaki, i m.in. wzdłuż nich istnieje zagrożenie dla środowiska. Kierunki gospodarki leśnej prowadzonej przez służby leśne obejmują zagospodarowanie, pielęgnację, ochronę, użytkowanie i odnawianie lasów – co nie zawsze wpływa korzystnie na obszary cenne przyrodniczo i gatunki i siedliska tam występujące.</p> <p>W celu ochrony przyrody przed zagrożeniami tworzone są obszary prawnej ochrony przyrody, które aktualnie stanowią 0,7% powierzchni Gminy.</p>
Zmiany klimatu, w tym wzrost występowania zjawisk o charakterze ekstremalnym	x			<p>Obecnie obserwowane kierunki zmian klimatu wskazują na wzrost znaczenia zjawisk o charakterze ekstremalnym, m.in. nawałnych opadów, długich okresów bezopadowych, susz. Mają one bezpośredni wpływ na funkcjonowanie ekosystemów, w tym również na obszarach chronionych Gminy Wiryki.</p> <p>Szczególnie istotne są tu okresy bezdeszczowe, których następstwem są susze, powodujące pogarszanie się stanu ekosystemów zależnych od wód.</p> <p>Również występujące opady nawałne mogą negatywnie oddziaływać na ekosystemy, np. zmywane z powierzchni zanieczyszczenia trafiają bezpośrednio</p>

		<p>do wód pogarszając ich jakość i oddziałując na florę i faunę. Jednocześnie opady nawałne nasilają procesy erozji.</p> <p>Negatywnym oddziaływaniem charakteryzują się również fale upałów. Zmiany średnich temperatur wpływają na rozmieszczenie i liczebność wielu gatunków roślin i zwierząt, które już obecnie znajdują się pod presją związaną z utratą siedlisk i zanieczyszczeniem środowiska. Wzrost temperatur wpływa również na cykl życia gatunków zwierząt i roślin oraz na ich kondycję. To może się przyczynić do zwiększenia się liczby szkodników i gatunków inwazyjnych.</p>
<p>Zanieczyszczenia powietrza, w tym niska emisja</p>	<p>x</p>	<p>Problem zanieczyszczenia powietrza związany jest w dużej mierze z wykorzystywaniem węgla, jako głównego paliwa do wytwarzania ciepła oraz spalaniem paliw o dużej zawartości siarki i mało korzystnych parametrach grzewczych, a także spalaniem odpadów. Największe zagrożenie dla stanu jakości powietrza występuje w sezonie zimowym, podczas okresu grzewczego. Udział emisji niskiej w ogólnej ilości emitowanych do powietrza zanieczyszczeń jest trudny do zbilansowania ze względu na rozproszenie źródeł emisji.</p> <p>Do znaczących źródeł zanieczyszczenia należy zaliczyć również zanieczyszczenia związane z transportem samochodowym.</p> <p>Duże znaczenie dla jakości powietrza atmosferycznego mają działania podejmowane m.in. przez indywidualnych mieszkańców prowadzące do zmiany ogrzewania z węglowego na gazowe lub olejowe oraz działania edukacyjne prowadzone przez samorząd lokalny. Pozytywnie wpłynąć mogą wszelkie działania m.in. samorządu lokalnego oraz przez indywidualnych mieszkańców zmierzające do poprawy efektywności energetycznej budynków.</p>
<p>Zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi</p>	<p>x</p>	<p>Poważne awarie stanowią powszechne niebezpieczeństwo dla zdrowia i życia ludzi, jak i dla całego środowiska przyrodniczego. Zagrożenie, spowodowane gwałtownymi zdarzeniami, jakimi są poważne awarie, może wywołać znaczne zniszczenie wszystkich elementów środowiska lub pogorszenie jego stanu. Ochrona przed skutkami wystąpienia poważnej awarii powinna być w głównej mierze oparta na zapobieganiu zaistnienia tego typu zdarzeń oraz, w przypadku wystąpienia awarii, na szybkim</p>

		ograniczeniu jej skutków. W tym celu na zakłady przemysłowe nakłada się obowiązek postępowania tak, aby przeciwdziałać występowaniu jakichkolwiek awarii i sytuacji stwarzających zagrożenia.
Zakwaszenie i zanieczyszczenie gleb, obniżenie ich przydatności rolniczej oraz naturalna erozja	x	<p>Zanieczyszczenie gleb i zmiany powierzchni terenu wiążą się z działalnością człowieka. Wpływ na jakość gleb na terenie Gminy Wiryki ma głównie rolnictwo (używane są środki ochrony roślin, nieodpowiednia agrokultura może negatywnie oddziaływać na jakość gleb). Gleby antropogeniczne występujące na terenach gęsto zabudowanych (centra miejscowości) – charakteryzują się skróconym profilem glebowym, w którym mogą występować domieszki materiałów obcych m.in. budowlanych. Również gleby wokół dróg przebiegających przez teren Gminy są bardziej narażone na zanieczyszczenia.</p> <p>Tereny podatne na erozję cechują się znacznie zachwianą równowagą biologiczną, prowadzącą do negatywnych i najczęściej trwałych zmian warunków ekologicznych i techniczno-organizacyjnych.</p> <p>Zagrożenie silną erozją dotyczy obszarów o dużym kącie nachylenia zboczy – w Gminie Wiryki zjawisko to występuje w skali lokalnej.</p> <p>Nadmierne zakwaszenie gleb stanowi poważny czynnik ich degradacji. Przyczynia się również do ograniczania możliwości plonowania większości gatunków roślin uprawnych, a nierzadko szkodzi vegetacji. Wiele roślin na glebach nadmiernie kwaśnych daje nie tylko niższe plony, ale i ich jakość jest gorsza, np. mała zawartość fosforu, wapnia oraz magnezu. Zakwaszeniu gleb sprzyjają także czynniki antropogeniczne, związane z różnorodną działalnością człowieka. Do tych czynników zaliczymy: zanieczyszczenia atmosfery (SO₂, CO₂, NO_x), składowanie i stosowanie kwaśnych oraz kwasotwórczych odpadów, stosowanie nawozów fizjologicznie kwaśnych, malejący udział nawożenia organicznego, niewłaściwe następstwo roślin, niedostateczne wapnowanie użytków rolnych.</p>
Niedostateczny poziom zorganizowanego odbioru i oczyszczania ścieków	x	<p>Na zanieczyszczenie wód i gleb wpływa sposób zagospodarowania i użytkowania terenu związany z gospodarką wodno-kanalizacyjną (stopień skanalizowania, miejsca zrzutu ścieków, składowiska odpadów itp.). Problem stanowią także</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

<p>komunalnych jak również odprowadzanie ścieków bezpośrednio do gleby przez rozsączanie lub nieszczelne szamba.</p>		<p>nieodpowiednio utrzymane studnie oraz brak obowiązku likwidacji studni nieeksploatowanych.</p> <p>Na obszarze Gminy Wiryki długość czynnej sieci kanalizacyjnej, w 2023 r. wynosiła zaledwie 2,4 km. W 2023 roku liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 18 szt. Długość eksploatowanej sieci wodociągowej w 2023 roku wynosiła 51,7 km, natomiast liczba przyłączy sieci wodociągowej, prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 717 szt. Od 2013 roku liczba przyłączy do budynków wzrosła o 69 szt. Równocześnie od 2013 roku, ze względów demograficznych (stały spadek liczby ludności), w Gminie systematycznie spada liczba korzystających zarówno z sieci kanalizacyjnej jak i wodociągowej. Obszar Gminy Wiryki jest w większości zwodociągowany.</p>
<p>Zagrożenie hałasem</p>	<p>x</p>	<p>Klimat akustyczny w istotny sposób wpływa na warunki bytowania i zdrowie człowieka oraz warunki życia zwierząt. Hałas stanowi jedno z istotnych zanieczyszczeń środowiska, które w związku z ciągłym rozwojem komunikacji, wzrastającym uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją stale wzrasta. Dopuszczalne poziomy hałasu są regulowane rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Klimat akustyczny na terenie Gminy Wiryki kształtowany jest przez hałas bytowy, działalność rolniczą oraz ruch pojazdów na drogach wojewódzkich i drodze krajowej. Miejscowe uciążliwości stwarzane są okresowo również przez obiekty produkcyjno-usługowe zlokalizowane w sąsiedztwie terenów o zabudowie mieszkaniowej.</p>
<p>Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym</p>	<p>x</p>	<p>Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne lub elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Jedynymi większymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy są napowietrzne linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV oraz stacje bazowe telefonii</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

		komórkowej. Na terenie Gminy nie wykazano przekroczeń dopuszczalnej wartości składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego.
Brak wystarczających środków finansowych na prowadzenie działań w zakresie poprawy jakości powietrza i wód	x	Brak środków finansowych w budżecie samorządu lokalnego jak i właścicieli gospodarstw domowych ma wpływ na stan środowiska naturalnego. Niewystarczające inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej i gospodarki odpadami negatywnie wpływają na stan wód i gleb Gminy Wiryki. Również brak inwestycji w zakresie centralnych systemów grzewczych i wymiany indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne wpływa na pogorszenie stanu jakości powietrza i wprowadzenie do środowiska niebezpiecznych substancji.
Problemy dotyczące obszarów podlegających ochronie	x	Do istotnych problemów cennych przyrodniczo obszarów chronionych na terenie Gminy Wiryki, w tym obszarów Natura 2000 zaliczymy: <ul style="list-style-type: none"> ✓ eutrofizację wód powierzchniowych wskutek przesączenia się biogenów z pól uprawnych, co prowadzi do degradacji siedlisk oraz występujące coraz częściej okresy suszy powodujące wysychanie torfowisk; ✓ presję ze strony rolnictwa oraz terenów zurbanizowanych; ✓ presję turystyczną na najcenniejsze obszary o wysokich walorach przyrodniczych; ✓ małe zdolności retencyjne, co prowadzi do przesuszania gruntów oraz narażenia na zwiększoną erozję gleb; ✓ nieuregulowaną gospodarkę kanalizacyjną prowadzącą do wzrostu zanieczyszczeń w wodach i glebie; ✓ rosnące zanieczyszczenie powietrza ze źródeł komunalnych, transportowych i przemysłowych; ✓ niską świadomość ekologiczną mieszkańców.
Zagrożenie powodziowe	x	Według Map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego, dostępnych na stronie internetowej Informatycznego Systemu Ostry Kraj, na terenie Gminy Wiryki występuje obszar szczególnego zagrożenia powodzią od Q 10% (wysokie prawdopodobieństwo powodzi) do Q 1% (średnie prawdopodobieństwo powodzi). W granicach Gminy szczególnie zagrożonymi ewentualnymi powodziąmi są obszary

		położone w obrębie terasy zalewowej Włodawki na południu Gminy. Najbardziej zagrożonym terenem są obszary zamieszkałe i zurbanizowane, które bezpośrednio sąsiadują z obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.
--	--	---

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru położonego w jednostce administracyjnej miejscowo zurbanizowanej (urbanizacja przestrzenna terenów wiejskich), gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Znaczne niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne, w tym lasy oraz tereny łąk przebiegające wzdłuż głównych cieków wodnych w planie są zachowane. Dla jednostek osadniczych – gdzie plan zakłada strefy związane z zabudową i zainwestowaniem, najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza oraz zapewnienie maksymalnej możliwej różnorodności biologicznej. Projekt planu dla terenu Gminy wprowadza wymogi i ograniczenia, które zachowują harmonię terenów z otoczeniem oraz nawiązują do obecnie obowiązujących przepisów i standardów ochrony środowiska.

8. Potencjalne oddziaływania transgraniczne

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie spowoduje transgranicznego oddziaływania na środowisko. Zapisy projektu planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji zapisów projektu planu nie będzie mieć zasięgu transgranicznego. Ustalenia projektu planu ogólnego dotyczą jedynie strefowania obszaru Gminy oraz nieprzekraczalnych warunków realizacji inwestycji w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych – z uwagi na kierunkowy, ogólny charakter dokumentu oraz brak wskazania konkretnych inwestycji nie ma podstaw do prognozowania transgranicznego oddziaływania na środowisko.

9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń planu ogólnego, tj. zgodność miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z określonymi strefami planistycznymi oraz gminnymi standardami urbanistycznymi będzie prowadzony przez Radę Gminy Wyryki na bieżąco, w trakcie procedury uchwalania mpzp jak również podczas wydawania pierwszych decyzji ustalających warunki zabudowy, które powstaną w oparciu o opracowywany dokument.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L.01. 197. 30) państwa członkowskie Unii Europejskiej (a zatem również Polska) zobowiązane są do prowadzenia monitoringu znaczącego wpływu na środowisko, wynikającego z realizacji planów i programów. Dyrektywa zaznacza, iż celem monitoringu jest między innymi możliwość określenia na wczesnym etapie nieprzewidzianego niepożądanego wpływu oraz podjęcia odpowiedniego działania naprawczego. Zgodnie z art. 10 ust. 2 w celu przestrzegania ust. 1 można wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu. Stąd monitoring skutków realizacji postanowień planu ogólnego w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać na analizie i ocenie poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska lub też w ramach innych monitoringów prowadzonych przez organy administracji publicznej, gminy, powiat oraz podmioty gospodarcze, o ile dotyczą one obszaru gminy.

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

System Państwowego Monitoringu Środowiska odzwierciedla środowiskowe efekty wszystkich działań podejmowanych w regionie. W sytuacjach pogorszenia stanu jakiegoś elementu środowiska (wskazanego nie tylko w oficjalnych materiałach, ale również na podstawie zgłoszeń mieszkańców Gminy lub turystów) proponuje się weryfikację, czy nie wynika to z niewłaściwej realizacji postanowień planu oraz ewentualne podjęcie działań naprawczych.

Dodatkowo w zakresie indywidualnych rozwiązań dotyczących gospodarki ściekowej na terenie Gminy wskazuje się na uwzględnienie przeprowadzania okresowych kontroli dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ze zbiorników bezodpływowych, w tym częstotliwości ich opróżniania, a w przypadku indywidualnych oczyszczalni ścieków – przeprowadzania okresowych kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych.

Ze względu na umożliwienie zapisami projektu planu ogólnego częściowej ekspansji zabudowy na terenach rolniczych, należy przestrzegać wytycznych zapisanych ww. projekcie, ilości terenu biologicznie czynnego oraz przestrzegać linii zabudowy od lasu, dla inwestycji sąsiadujących z obszarami chronionymi i innymi terenami leśnymi.

Jednocześnie poza aspektem środowiskowym, ważny jest aspekt społeczny skutków realizacji zapisów planu ogólnego. Sporządzający plan może zbadać stopień zadowolenia mieszkańców Gminy z tych postanowień drogą ankietową bądź poprzez wprowadzenie konsultacji społecznych, przeprowadzanych przy okazji analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy.

10. Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688) wprowadziła szereg zmian w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), która między innymi określiła nowe zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i wprowadziła plan ogólny jako nowy akt planowania przestrzennego. Plan ogólny ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, zatem jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Ustawodawca przewidział na uchwalenie

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

planów ogólnych termin do 31 grudnia 2025 r. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy tracą moc. Brak planu ogólnego na terenie gminy uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym. Podobnie bowiem jak w przypadku decyzji WZ, która nie będzie mogła być wydana bez wcześniejszego określenia obszarów uzupełnienia zabudowy, niemożliwe także będzie uchwalanie planów miejscowych.

Brak realizacji ustaleń planu – nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy, może przyczynić się jedynie do jego nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju.

11. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późniejszymi zmianami) w planie ogólnym gminy Wiryki określono strefy planistyczne, obszary uzupełnienia zabudowy oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich:

- profil funkcjonalny stref planistycznych;
- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy;
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

W tym miejscu należy zauważyć, że w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późniejszymi zmianami) określona została charakterystyka stref planistycznych, w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej strefy – zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą występować w danej strefie. Z przytoczonych powyżej przepisów jasno wynika, iż w planie ogólnym nie można ustalić ani też zabronić planowanych do realizacji przedsięwzięć, które zaliczane są do grupy zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko.

*Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy
Wiryki*

Przeznaczenie terenów pod planowane strefy planistyczne będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska, w tym może powodować uciążliwości rozumiane jako przekroczenie standardów jakości środowiska, w tym ponadnormatywne zjawiska fizyczne i chemiczne lub stany utrudniające życie albo dokuczliwe dla otaczającego terenu, a zwłaszcza hałas, wibracje, zakłócenia elektryczne i promieniowanie, zanieczyszczenie wody, gleby i powietrza (w tym uciążliwe zapachy) ograniczone w oparciu o przepisy odrębne. Są to wszelkie zjawiska wpływające ujemnie (negatywnie) na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi. Ten dyskomfort, niedogodności czy dysfunkcje środowiska są najczęściej wynikiem przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska. Przeznaczenie terenów pod planowane funkcje może nieznacznie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Jednak pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych i prowadzeniu stałego, rzetelnego monitoringu poinwestycyjnego przekroczenie standardów jakości środowiska określonych prawem jest mało prawdopodobne.

Skutki możliwych oddziaływań zagospodarowania terenu w poszczególnych obszarach opracowania będą zależały od stopnia realizacji ustaleń projektu planu oraz przepisów z zakresu ochrony środowiska, jak również od przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego, wrażliwości terenów sąsiadujących, a także od kumulacji oddziaływań. Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą wpływ ustaleń projektu planu na komponenty środowiska.

Tabela 14. Legenda do oceny wpływu ustaleń projektu planu ogólnego

Skala oceny		Charakter oddziaływania	
0	nie zidentyfikowano żadnego oddziaływania	B	bezpośrednie
+	może wystąpić pozytywne oddziaływanie	P	pośrednie
-	może wystąpić negatywne oddziaływanie	W	wtórne
		Sk	skumulowane
		K	krótkoterminowe
		Ś	średnioterminowe
		D	długoterminowe
		St	stałe
		C	chwilowe

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

Ustalenia projektu planu ogólnego	Wpływ na elementy środowiska											
	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki
SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	0
SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	+ P D St
SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	+ P D St
SU – strefy usługowe	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	+ P D St
SP – strefy gospodarcze	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	0
SR – strefy produkcji rolniczej	- B D St	- B D St	+ B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B C St	- B D St	- B D St	0	0
SI – strefy infrastrukturalne	0	- B D St	+ B D St	- B D St	- P D St	- P D St	- B D St	- B D St	- B D St	- B D St	0	0
SN – strefy zieleni i rekreacji	0	0 P D St	+ B D St	0 P D St	+ P D St	+ P D St	+ B D St	- B D C	+ B D St	+ P D St	0	+ P D St
SC – strefy cmentarzy	0	0	+ B D St	+ P D St	+ P D St	- P D St	+ B D St	- B D C	+ B D St	+ P D St	0	+ B D St
SO – strefy otwarte	+/- B K D St Sk	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	+ B D St	0	+ P D St
SK – strefy komunikacji	0	- P D St	+ P D St	- P D St	- P D St	- P D St	- P D St	- B D St	- P D St	- P D St	0	0

11.1 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody oraz różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Na terenie Gminy znajduje się fragment sieci Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Uroczysko Mosty-Zahajki. Występują tu także obszary prawnie chronione: fragment Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, 3 pomniki przyrody, 7 użytków ekologicznych, Rezerwat przyrody „Las Ochoża” imienia Marka Kellera.

Plan ogólny zachowując istniejące skupiska leśne oraz tereny wód, pozwoli na utrzymanie ciągłości biologicznej w Gminie oraz drożności korytarzy ekologicznych (w tym zachowanie korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym i terenów objętych ochroną przyrody). Obszary o największych walorach przyrodniczych i cennej szacie roślinnej, zlokalizowane w dolinach rzecznych, a także istniejące kompleksy leśne oraz zadrzewienia śródpolne zostały wyłączone spod zabudowy i wskazane do zachowania. Również najcenniejsze siedliska przyrodnicze zostały objęte zakazem zabudowy. Zachowano ciągłość lokalnych szlaków migracyjnych wzdłuż dolin rzecznych. Ustalenia planu ogólnego w sposób prawidłowy odnoszą się do ochrony różnorodności biologicznej. Ochroną przed wprowadzeniem nowych inwestycji objęto najcenniejsze siedliska przyrodnicze. Dzięki podjętym działaniom możliwe jest zachowanie bioróżnorodności, dlatego ustalenia dokumentu ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie, skumulowane, długoterminowe, o znaczeniu zarówno lokalnym jak i ponadlokalnym.

Ochrona środowiska na obszarze objętym opracowaniem opiera się na ustaleniach dotyczących udziału powierzchni terenu biologicznie czynnego na terenie przeznaczonym pod zabudowę oraz wyznaczeniu na obszarze w chwili obecnej niezagospodarowanym, zielonym – strefy otwartej, dla której profil podstawowy to m.in: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód. Oddziaływanie ustaleń planu ogólnego ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie, długoterminowe, o znaczeniu lokalnym, a także skumulowane z ustaleniami obowiązującymi w całej gminie w zakresie ochrony przyrody, fauny i flory.

Proponowane funkcje terenów, zgodnie z ustaleniami projektu planu ogólnego, nie powinny negatywnie oddziaływać na formy ochrony przyrody w tym na obszary Natura 2000 – jednocześnie w pełni respektują obostrzenia prawne ustanowione dla poszczególnych form ochrony przyrody.

Na terenie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu plan ogólny respektuje zapisy Rozporządzenia nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 69, poz. 1290), odnoszące między innymi do zakazu

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej (oraz z wyjątkiem obszarów zabudowy wyznaczonych w studium lub planie miejscowym). W planie ogólnym po uwzględnieniu obecnego zainwestowania oraz obowiązujących dokumentów planistycznych zachowano strefę 100 m wolną od nowej zabudowy wzdłuż rzeki Włodawki.

Na terenie rezerwatu przyrody oraz użytków ekologicznych występujących w obszarze opracowania plan ogólny wyznacza wyłącznie strefy otwarte bez możliwości lokalizacji stref dodatkowych, czyli zachowuje niezmiennie istniejące formy ochrony. Jednocześnie dla rezerwatu nie ustanowiono planu ochronnego w przepisach odrębnych.

Na obszarze Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Uroczysko Mosty-Zahajki obowiązuje plan zadań ochronnych przyjęty zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 roku (Dz.U.2014 poz. 4691). W dokumencie wymienione zostały istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony, m.in.:

- Ewentualna lokalizacja elektrowni słonecznych o powierzchni większej niż 0,1 ha spowoduje ryzyko kolizji ptaków z panelami fotowoltaicznymi w wyniku tzw. efektu odbicia (pole paneli fotowoltaicznych może być uznane za powierzchnię lustro wody).
- Ewentualna lokalizacja farm wiatrowych w odległości mniejszej niż 5 km od zbiorników wodnych spowoduje ryzyko kolizji ptaków z turbinami.

Fundamentalną zasadą obowiązującą dla tego obszaru jest niepodjęcie działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na gatunki i siedliska, dla których ochrony obszar Natura 2000 został wyznaczony. Plan ogólny w sposób zrównoważony respektuje te zasady.

Na terenach objętych ochroną przyrody w tym obszarach Natura 2000 nie wyznacza się stref, które w profilu dodatkowym dopuszczają lokalizację elektrowni słonecznych czy elektrowni wiatrowych. Plan nie zakłada również lokalizacji nowych terenów stref gospodarczych w obszarach chronionych, uwzględnia jedynie stan istniejący i istniejące zakłady produkcyjne. Z uwagi na zgłoszone przez mieszkańców wnioski na terenie Natura 2000 plan ogólny dopuszcza możliwość ulokowania biogazowni. Niemniej jednak realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszarów Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112). Szczegółowa analiza oddziaływań na florę i faunę oraz obszary chronione dla

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

nowych przedsięwzięć z zakresu biogazowni, będzie przeprowadzana na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na etapie sporządzenia planu ogólnego nie są znane rozwiązania techniczne i parametry urządzeń, które mogą być istotne przy prowadzeniu oceny. Plan wyznacza jedynie ramy dla realizacji przyszłych zamierzeń.

Realizacja zapisów planu wpłynie na florę i faunę obszarów analizowanych poprzez potencjalne zwiększenie udziału zabudowy (w nowo wyznaczanych strefach zabudowy). Należy jednak zauważyć, że planowana zabudowa uwzględni zasadę zrównoważonego rozwoju, gdyż zachowuje część terenów biologicznie czynnych. Ze względu na niewielkie powiększenie terenów zainwestowanych w stosunku do stanu istniejącego, nastąpi niewielkie zajmowanie terenów otwartych pod funkcje budowlane, wiążące się z lokalnym ubytkiem powierzchni biologicznie czynnej i przekształceniami powierzchni ziemi. Zabudowa będzie miała punktowy wpływ na otaczającą ją przestrzeń. Z wprowadzeniem nowych obszarów zabudowy związany będzie wzrost gatunków synantropijnych. Należy spodziewać się zmniejszenia ilości gatunków segetalnych na rzecz gatunków obcych dla danego siedliska. Pojawienie się nowej zabudowy i związane z tym prawdopodobne grodzenie działek uniemożliwi dostęp do terenu działek wielu gatunkom zwierząt. Będą to oddziaływania negatywne na faunę, florę i różnorodność biologiczną.

Jednakże wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny Gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny funkcjonujące przyrodniczo, co z punktu widzenia ochrony fauny, flory i różnorodności biologicznej jest korzystne. Zachowanie jako strefy otwartej m.in. korytarza ekologicznego wzdłuż rzeki Włodawki, na terenach sąsiadujących ze Zbiornikiem Zahajki oraz kompleksów leśnych na terenie Gminy powinno zapewnić migrację i ochronę zwierząt lądowych w tym gatunków chronionych. Proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie nie wpłyną na rozerwanie siedlisk, gdyż nie mają one charakteru wielkoskalowego, a rozbudowa będzie po wprowadzeniu planu ogólnego przebiegać w sposób bardziej kontrolowany, wzdłuż istniejących już zabudowań.

Dla fauny jak i dla flory największym zagrożeniem jest utrata bądź przekształcanie siedlisk. Projekt planu ogólnego nie skutkuje przeznaczeniem gruntów leśnych Skarbu Państwa pod inną strefę niż strefa otwarta. Pozostałe tereny objęte strefami, gdzie dopuszczone są tereny inwestycyjne, obejmują zazwyczaj tereny rolnicze, ich likwidacja nie przyczyni się więc do utraty cennych siedlisk. Ustalenia planu ogólnego poprzez wskazanie stref planistycznych, w których dopuszczono tereny inwestycyjne, przyczyniają się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej. Będą to zazwyczaj zmiany punktowe, związane z posadowieniem obiektów budowlanych bądź poprowadzeniem nowych ciągów komunikacyjnych. Istotne jest, że tereny inwestycyjne wskazano przede wszystkim w oparciu

o istniejącą zabudowę. Mimo utraty istniejących siedlisk nie prognozuje się istotnych negatywnych strat dla bioróżnorodności, gdyż Plan ogólny w znacznym stopniu wprowadza tereny w miejscach istniejących obiektów, jedynie w niewielkim stopniu dając możliwość ich rozszerzenia. Plan ogólny nie dopuszcza realizacji zabudowy oraz terenów inwestycji na terenach potencjalnie konfliktowych pod względem antropopresja-ochrona przyrody, tj. tereny obejmujące doliny cieków wodnych i dolin rzecznych, tereny podmokłe, zakrzaczenia i zadrzewienia, siedliska przyrodnicze będące potencjalnym miejscem występowania rzadkich gatunków roślin i zwierząt, w tym gatunków chronionych. Tereny dolin rzecznych i cieków wodnych stanowią dogodne warunki siedliskowe dla wielu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, w tym głównie płazów, gadów i owadów.

Prognozuje się, iż na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi zmiana składu gatunkowego zarówno roślin, jak i zwierząt. Tereny, które były do tej pory niezainwestowane o składzie gatunkowym charakterystycznym dla terenów otwartych i zadrzewionych, zostaną przeznaczone pod zieleń urządzoną (trawniki, krzewy, drzewa ozdobne, rośliny rabatowe, w tym gatunki obcego pochodzenia). Skład gatunkowy zwierząt, również ulegnie zmianie – zwierzęta, które do tej pory wykorzystywały teren do żerowania, migracji, zmienią swoje tereny bytowania. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ wyznaczone strefy planistyczne obejmują tereny istniejącej zabudowy wraz z przylegającymi do nich terenami niezainwestowanymi – projekt planu ogólnego dąży do koncentracji zabudowy a nie do jej rozpraszania.

Zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1580) dla gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, obowiązuje szereg zakazów i nakazów, które w przypadku zaobserwowania tych gatunków muszą być bezwzględnie przestrzegane. Część projektowanych stref planistycznych – są funkcjami mogącymi generować pewne uciążliwości dla tych gatunków, dlatego należy, szczególnie w czasie budowy, przestrzegać okresów lęgowych oraz stosować rozwiązania technologiczne ograniczające hałas.

W obrębie niektórych stref produkcji rolniczej poprzez dodanie profilu dodatkowego dopuszczono realizację inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii – wiatrowych, słonecznych i biogazowych. Strefy te umiejscowione są one poza obszarami objętymi ochroną przyrody respektując zakazy obowiązujące na terenie obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Uroczysko Mosty Zahajki oraz rezerwatu przyrody „Las Ochoża” imienia Marka Kellera. W przypadku realizacji inwestycji konieczne będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która stanowi oddzielną procedurę. Na etapie sporządzenia planu ogólnego nie są znane rozwiązania techniczne i parametry urządzeń, które mogą być istotne przy prowadzeniu oceny. Plan wyznacza jedynie ramy dla realizacji

przyszłych zamierzeń. Na etapie jej uzyskiwania dokonana zostanie szczegółowa ocena oddziaływania na obszar Natura 2000 potencjalnie możliwej do realizacji na tym terenie inwestycji. O tym czy w tych terenach będą lokalizowane i ewentualnie jakie urządzenia i obiekty związane z energetyką odnawialną będą decydować decyzje wydawane na podstawie Planu ogólnego z uwzględnieniem charakteru przedsięwzięcia oraz lokalnych uwarunkowań. Decyzja należy do inwestorów i oni w zależności od rodzaju działalności podejmą konkretne kroki w celu wprowadzenia w planie miejscowym danego rodzaju OZE. Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko mogą być lokalizowane pod warunkiem, że planowane przedsięwzięcie nie będzie sprzeczne z ustaleniami przyjętymi dla danej strefy lub formy ochrony prawnej lub planistycznej na danym obszarze oraz nie będzie powodować uciążliwości w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz środowisku przyrodniczym. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w przypadku jeśli zostaną wprowadzane przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko) należy przedstawić na etapie Raportu oddziaływania na środowisko, w którym będą uwzględnione konkretne rodzaje inwestycji, ewentualne oddziaływania i wpływ na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną. Należy je zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Należy brać pod uwagę fakt, iż żadna inwestycja nie może być oddana do użytkowania, jeśli nie spełnia standardów jakości środowiska. Powyższe zapisy mają na celu ochronę zdrowia i życia ludzi. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały.

Profil dodatkowy dopuszcza realizację inwestycji związanych z elektrownią wiatrową w strefach: 40SR, 42SR, 56SR, 61SR. Należy mieć na uwadze, że wskazane strefy zlokalizowane są w pobliżu obszaru Natura 2000 w granicach którego znajdują się strefy ochrony orlika krzykliwego, bociana czarnego i puchacza. Lokalizacja farmy wiatrowej może mieć różny wpływ na lokalne i przelotne ptaki na obszarze przeznaczonym pod inwestycje. Obok wysokiego ryzyka kolizji niektórych gatunków, istotne znaczenie może mieć efekt bariery, przejawiający się koniecznością omijania siłowni przez lokalne ptaki, wielokrotnie pokonujące trasę między żerowiskiem a gniazdem. Niezwykle istotne jest rozpoznanie istniejących siedlisk ptaków już na etapie monitoringu przedinwestycyjnego i unikanie stawiania turbin w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Należy zwrócić również uwagę na oddziaływanie skumulowane w wypadki powstania wielu farm w pobliżu. Budowa i eksploatacja elektrowni może bezpośrednio przekładać się na zmniejszenie różnorodności gatunkowej. W związku z tym zaleca się lokalizację farmy wiatrowej w miejscach, gdzie zagęszczenia lęgowych ptaków są małe i nie występują gatunki najrzadsze. Jednocześnie Place dookoła turbin które są wyłączone spod upraw, porasta roślinność ruderalna i stają się atrakcyjnym miejscem żerowania dla wielu drobnych gatunków ptaków

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

wróblowych jak np. pliszka czy trznadel. Turbiny tworzą dla niektórych gatunków nowe, przyjazne siedliska wewnątrz jednolitych pól uprawnych dla niektórych gatunków. Jednocześnie są to atrakcyjne miejsca rozrodu i żerowania dla owadów.

Profil dodatkowy dopuszcza realizację inwestycji związanych z elektrownią słoneczną w strefach: 1-2SR, 7-9SR, 11-12SR, 38SR, 45-47SR, 55-62SR, 65SR-71SR, 7SO, 10SO. Należy je zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska.

W wyniku realizacji farm fotowoltaicznych w przypadku stref produkcji rolniczej SR oraz stref otwartych SO, w których projekt planu ogólnego dopuszcza w profilu dodatkowym realizację elektrowni słonecznej na terenach dotychczas niezagospodarowanych mogą pojawić się panele fotowoltaiczne. Lokalizacja nie stoi w sprzeczności z obowiązującymi na terenie obszaru Natura 2000 zakazami, jednakże część z nich zlokalizowana jest w sąsiedztwie obszaru Natura 2000 i należy mieć na uwadze zagrożenie utraty siedlisk żerowiskowych. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w przypadku jeśli zostaną wprowadzane przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko) należy przedstawić na etapie Raportu oddziaływania na środowisko, w którym będą uwzględnione konkretne rodzaje inwestycji, ewentualne oddziaływania i wpływ na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną. Na etapie sporządzenia planu ogólnego nie są znane rozwiązania techniczne i parametry urządzeń, które mogą być istotne przy prowadzeniu oceny. Plan wyznacza jedynie ramy dla realizacji przyszłych zamierzeń.

Niewielka wysokość konstrukcji fotowoltaicznych eliminuje zagrożenie powstania barier widokowych, czy dominant zaburzających lokalny krajobraz. Ogniwa fotowoltaiczne są konstrukcjami stosunkowo niskimi, niemniej jednak ze względu na ich stosunkowo gęste ustawianie oraz znaczną powierzchnię przez nie zajmowaną, będą oddziaływać na walory krajobrazowe terenu opracowania. Posadowione panele będą związane z podłożem gruntowym, a obszar wokół paneli będzie poddany naturalnej sukcesji lub obsiany mieszkanką roślin trawiastych i/lub nektarodajnych. Jedynym ruchem dynamicznym będą prace serwisowe i konserwacyjne prowadzone w ramach wystąpienia konieczności. Prace te jednak będą sporadyczne i krótkookresowe. W momencie realizacji inwestycji należy wziąć pod uwagę możliwe do wykorzystania działania minimalizujące, m.in. pomalowanie ogrodzenia oraz stacji transformatorowej w kolorach dobrze wkomponowujących się w otoczenie (odcienie szarości i zieleni); zastosowanie paneli fotowoltaicznych wyposażonych w powłokę antyrefleksyjną celem wyeliminowania nieprzyjemnego (oślepiającego) odbijania światła słonecznego; rezygnację z oświetlenia obiektu celem wyeliminowania w porze nocnej zanieczyszczenia światłem, ogrodzenie

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

obiektu siatką o dużych oczkach umożliwiającą i pozostawienie wolnej przestrzeni pomiędzy podłożem, a ogrodzeniem umożliwiającym migrację drobnej fauny, eliminację techniczną złudzenia tafli wody (usadowienie paneli, kolor paneli, zapewnienie albedo mniejszego niż albedo tafli wody), itp. Jeżeli rodzaj i charakter przedsięwzięcia oraz dojrzałość planowanej technologii będą przemyślane i odpowiednio dobrane, nie przewiduje się istotnego negatywnego oddziaływania na zwierzęta (bezkregowce, płazy i gady, ptaki i ssaki) przy uwzględnieniu działań zapobiegawczych.

Jak podkreślono wyżej Plan ogólny nie wskazuje konkretnych miejsc i warunków lokalizacji farm wiatrowych ani fotowoltaicznych, a jedynie dopuszcza strefy, w których hipotetycznie można będzie się starać o lokalizację inwestycji. Po decyzji inwestora o tym czy w tych terenach będą lokalizowane i ewentualnie jakie urządzenia i obiekty związane z energetyką odnawialną będą decydować decyzje wydawane na podstawie Planu ogólnego z uwzględnieniem charakteru przedsięwzięcia oraz lokalnych uwarunkowań. Wtedy będzie również przygotowywany raport oddziaływania na środowisko.

Energia elektryczna pozyskiwana ze źródeł odnawialnych powszechnie uznawana jest za energię ekologicznie czystą, gdyż jej wytwarzanie nie pociąga za sobą konieczności spalania paliw kopalnych. W efekcie ograniczy wielkość produkcji energii z elektrowni konwencjonalnych przynosząc efekt ekologiczny w postaci uniknięcia emisji do atmosfery zanieczyszczeń. Nawet przy uwzględnieniu procesu produkcji turbin wiatrowych – energetyka wiatrowa generuje 50 razy mniej emisji na MWh w porównaniu do przemysłu węglowego.

Oddziaływania związane z etapem budowy urządzeń i obiektów związanych z energetyką odnawialną będą miały charakter bezpośredni, ale jedynie chwilowy lub krótkoterminowy i lokalny. Uciążliwości związane z transportem samochodowym, takie jak: zanieczyszczenie powietrza spalinami i zwiększenie zapylenia, hałas oraz zagrożenia wypadkowe będą ograniczone przestrzennie (okolice dróg, place budowy) i czasowo (okres budowy). Oddziaływania na etapie budowy będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, chwilowy.

Niemal cały obszar Gminy (poza miejscowościami Wiryki i Kaplonosy) zlokalizowany jest w obrębie międzynarodowego obszaru węzłowego sieci ECONET - poleskiego obszaru węzłowego (27 M). W obrębie tego obszaru na terenie gminy tzw. biocentrum stanowi zbiornik Zahajki wraz otoczeniem, natomiast jego pozostała część tworzy tzw. strefę buforową. Ze względu na punktowy charakter ewentualnych inwestycji związanych z OZE nie będą one stanowiły istotnych barier migracyjnych. Niemniej jednak lokalizacja nowej zabudowy czy infrastruktury OZE na terenach z postępującą sukcesją roślinności może przyczynić się do powstania barier antropogenicznych. Należy zaznaczyć, że tereny wskazane jako strefy dopuszczające zainwestowanie nie zamykają drożności lokalnych tras migracji, pojedyncze elementy infrastruktury nie mają wpływu na przemieszczanie się

zwierząt istniejącymi terenami korytarza ekologicznego, jeśli siedliska w bezpośrednim sąsiedztwie pozostają nienaruszone, a dodatkowo potencjalny obszar migracji jest stosunkowo szeroki – obszar niemal całej gminy. Dodatkowo w strefach SO oraz SR w których dopuszczono teren elektrowni wiatrowej i słonecznej, dopuszczono również teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód. Biorąc pod uwagę powyższe, umożliwi to na etapie procedowania planów miejscowych wprowadzenie zagospodarowania, które pozwoli na zachowanie lokalnej migracji.

11.2 Oddziaływanie na wody, GZWP oraz wpływ na istniejące ujęcia wód

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia ludność w wodę jak również odprowadzania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się z doprowadzeniem infrastruktury technicznej, tj. sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przy rozbudowie sieci kanalizacji i zachowaniu szczelności zbiorników na nieczystości ciekłe nie przewiduje się zagrożenia zarówno dla jakości wód podziemnych jak i powierzchniowych.

Brak jest merytorycznych podstaw do prognozowania negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne, wynikających z ustaleń planu ogólnego. Zabudowa większej liczby terenów może przyczynić się w zakresie wód powierzchniowych do zagrożenia ich zanieczyszczeniami na terenach o nieuregulowanej gospodarce wodno-ściekowej oraz możliwości zmiany kierunku spływu wód opadowych w obszarze wykonywania ziemnych prac budowlanych oraz z terenów zabudowanych i utwardzonych. Wobec czego przy wzroście powierzchni zabudowy na terenie Gminy należy w sposób równomierny rozwijać sieć wodociągową oraz sieci kanalizacji ściekowej i deszczowej. Ponadto projektowane przeznaczenie strefowe określone w planie ogólnym i ograniczenie rozprzestrzeniania się niekontrolowanej zabudowy powinno przyczynić się do osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, gdyż rozbudowa sieci wodociągowej i budowa sieci kanalizacyjnej stanie się bardziej opłacalna.

Wprowadzone ustalenia planu ogólnego nie określają zasad ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, jednak poprzez wyznaczenie odpowiednich stref – adekwatnych do istniejących

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

uwarunkowań hydrograficznych w sposób racjonalny powinny chronić zarówno powierzchniowy jak i podziemny zasób wodny.

W Gminie Wiryki nie wyznaczono stref ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych. Ujęcia wody objęte są strefą ochrony bezpośredniej ujęć. Strefy te uwzględnione zostały podczas opracowywania projektu planu ogólnego, w większości przypadków wyznaczono tam strefy SI, tylko w przypadku strefy ochrony bezpośredniej ujęcia na obszarze szkółki leśnej w miejscowości Suchawa należącego do Lasów Państwowych Nadleśnictwa Włodawa wyznaczono strefę SR. Na terenie strefy ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody oraz należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody,
- zagospodarowanie terenu zielenią,
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniach służących do poboru wody,
- szczelne odprowadzenie poza granicę strefy ochronnej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody.

W granicach Gminy szczególnie zagrożonymi ewentualnymi powodziąmi są obszary położone w obrębie terasy zalewowej Włodawki na południu Gminy. W obszarze tym ograniczono w Planie zasięg stref planistycznych z możliwością realizacji zabudowy oraz obszar uzupełnienia zabudowy, w projekcie planu pozostały chronione i wolne od planowanej zabudowy.

Południowa część Gminy Wiryki znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 407 – Niecka lubelska (Chełm – Zamość), w obrębie jednolitych części wód podziemnych nr 67, w obrębie jednolitych części wód powierzchniowych RW2000152671448193 - Zielawa do Dopytywu spod Niecielina, RW20001526714389 – Hanka, RW200015267143729 - Kanał Partyzantów, RW200015267143638 – Ulanówka, RW20001626714369 - Włodawka od Mietułki do ujścia, RW200015267143669 – Krzywianka.

Nie przewiduje się:

- pogorszenia stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu bądź potencjału ekologicznego dla wód powierzchniowych,
- pogorszenia stanu ilościowego i chemicznego albo zagrożenia nieosiągnięciem dobrego stanu ilościowego i chemicznego dla wód podziemnych.

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

Oddziaływania na wody charakteryzowane są jako zarówno bezpośrednie jak i pośrednie, o różnym rozmieszczeniu czasowym, ale zawsze lokalnej skali.

Wyznaczone w planie ogólnym strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) oraz strefy produkcji rolniczej (SR) umożliwią rozwój istniejących i powstanie nowych obiektów służących gospodarce rolnej w zakresie przetwórstwa zbóż, produkcji kasz i owoców, a także rozwój produkcji rolnej w innych branżach np. hodowli zwierząt gospodarskich. Ze względu na położenie Gminy w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych nr 407 Niecka Lubelska (Chełm - Zamość) w przypadku prowadzonej produkcji zwierzęcej należy zadbać o odpowiednie lokalizowanie płyt obornikowych i zbiorników na odprowadzenie płynnych odchodów zwierzęcych z gospodarstw rolnych. Wody podziemne (w tym Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 407) są narażone na zanieczyszczenia z uwagi na fakt, że jest to obszar słabo izolowanych poziomów wodonośnych od powierzchni terenu. Istnieje zatem zagrożenie obniżenia jakości tych wód, na skutek przenikania nawozów naturalnych (gnojówka, gnojowica i obornik) lub środków ochrony roślin w terenach rolniczych do wód podziemnych i powierzchniowych dlatego też nie można wykluczyć niekontrolowanego przedostania się do gruntu tych zanieczyszczeń antropogenicznych. Niewłaściwy sposób przechowywania obornika i okres, w którym stosowanie nawozów nie jest wskazane wpływa negatywnie na warunki środowiskowe np. zanieczyszczenie wód gruntowych i gleby związkami azotu i fosforu oraz przenawożenie powierzchni gleby. W związku z czym obszar ten uznaje się jako priorytetowy w wypracowaniu szczególnych rozwiązań technologicznych, w pełni zabezpieczających wody podziemne i powierzchniowe przed przedostaniem się tych zanieczyszczeń.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.) chów lub hodowla zwierząt, w zależności od ilości dużych jednostek przeliczeniowych (DJP)¹, może stanowić przedsięwzięcie zaliczające się do kategorii przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, które powinno mieć przeprowadzoną procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w celu wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia (można odstąpić od procedury OOS, jeśli odpowiedni organ uzna na podstawie karty informacyjnej przedsięwzięcia, że nie będzie ono znacząco oddziaływać na środowisko).

Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji skutkujących przenikaniem nawozów naturalnych (gnojówka, gnojowica i obornik) lub środków ochrony roślin w terenach rolniczych do wód podziemnych i powierzchniowych, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym

¹ Duża jednostka przeliczeniowa (DJP) to umowna jednostka zwierząt hodowlanych w gospodarstwie. Jeden DJP (1 DJP) odpowiada jednej krowie o masie pięćset kilogramów lub innym zwierzętom, z wyłączeniem ryb, o łącznej masie pięćset kilogramów.

zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W odniesieniu do obiektów hodowlanych, które mogą w przyszłości powstać w obrębie wyznaczonych stref SZ i SR, to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości dokładnej lokalizacji, rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

11.3 Oddziaływanie na krajobraz, w tym krajobraz kulturowy

Definicja krajobrazu do polskich przepisów prawnych wprowadzona została ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, w której krajobraz zdefiniowano jako postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowane w wyniku działania czynników naturalnych lub działalności człowieka.

Europejska Konwencja Krajobrazowa podkreśla znaczenie krajobrazu jako podstawowego komponentu europejskiego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. Krajobraz jest jednym z istotnych elementów kształtujących jakość życia ludzi. Ochrona krajobrazu wymaga podjęcia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu oraz ukierunkowania i harmonizowania zmian, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Odpowiedzią na wymagania Konwencji Krajobrazowej jest polska ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu.

Zgodnie z zapisami projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego na terenie Gminy Wyryki nie wyznaczono krajobrazów priorytetowych. „Określony, w ramach procedury sporządzania audytu krajobrazowego, proces kwalifikacji krajobrazów do grupy priorytetowych wiąże się z warunkiem spełnienia co najmniej jednego z poniższych kryteriów, tj.:

1. Unikatowość występowania – co oznacza, że krajobraz jest bardzo rzadko spotykany, cechują go niepowtarzalne i dobrze zachowane cechy analityczne świadczące o jego indywidualności, odrębności i wyjątkowości lub przynależy on do podtypu krajobrazu reprezentowanego przez nie więcej niż 10 krajobrazów w województwie:

- krajobrazy, których liczba w danym podtypie jest od 11 do 19 w województwie metodycznie nie mogą uzyskać statusu unikatowości – wartość cechy zawsze wyniesie ponad 5% i jednocześnie jest ich ponad 10.

2. Reprezentatywność – co oznacza, że krajobraz stanowi modelowy, klasyczny przykład danego podtypu krajobrazu:

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

- w przypadku krajobrazu o przewadze wartości przyrodniczych (grupa A) oznacza bardzo wysoką naturalność i zgodność ekosystemu z jego uwarunkowaniami abiotycznymi,
- w przypadku krajobrazów o przewadze wartości kulturowych (grupy B i C) oznacza występowanie w ich przestrzeni zestawu cech charakterystycznych, zachowanych w stanie co najmniej dobrym (typowym dla danej epoki historyczno-stylistycznej lub cywilizacyjno-kulturowej) oraz zachowanie czystości formy rozumianej jako fizjonomicznie nieprzekształcony sposób użytkowania.

3. Dotychczasowa ochrona prawna – co oznacza, że w obrębie krajobrazu występuje park narodowy, rezerwat przyrody, obszar z listy światowego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego UNESCO, pomnik historii lub park kulturowy, a jego udział w ogólnej powierzchni krajobrazu przekracza 50%.

4. Ważność krajobrazu – co oznacza, że krajobraz otrzymał wysoką wartość we wszystkich kategoriach oceny cech analitycznych (przyrodniczych (A) i kulturowych (B) i syntetycznych (C), w granicach krajobrazu znajdują się elementy ekspozycji takie jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe istotne dla sąsiedniego krajobrazu priorytetowego lub wysoka wartość krajobrazu wynika z dodatkowych analiz, o których mowa w załączniku nr 5 Rozporządzenia.

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony i kształtowania krajobrazu. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz zasady kształtowania krajobrazu stanowią ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Analizując możliwy zakres ustaleń planu ogólnego należy uznać, iż projekt planu ogólnego Gminy Wiryki uwzględnia rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania, ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych zawarte w projekcie Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego.

W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Głównie dotyczy to terenów zieleni, nieużytków oraz gruntów rolnych, których część zostanie przekształcona pod tereny zabudowy. Strefy planistyczne wyznaczono w oparciu o istniejące tereny zabudowane, obowiązujące dokumenty planistyczne, wnioski interesariuszy, analizę uwarunkowań przyrodniczych Gminy, w tym m.in. występowanie obszarowych form ochrony przyrody, przebieg korytarzy ekologicznych, znajdujące się na terenie Gminy grunty rolne i leśne.

Nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny Gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokimi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi. W planie

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

ogólnym zadbano o jakość krajobrazu, obszar uzupełnienia zabudowy nie został wyznaczony w miejscach, gdzie krajobraz uznawany jest za wyjątkowy lub bardzo wartościowy. Obszar uzupełnienia zabudowy towarzyszy już istniejącej zabudowie i uzupełnia luki w tej zabudowie. Nie wpłynie w sposób znaczący czy negatywny na zmianę krajobrazu, punkty widokowe, przedpola ekspozycji i osie widokowe. Dokumentacja fotograficzna prezentuje panoramy widokowe z terenu wybranych niezabudowanych działek na których wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy (istnieje możliwość realizacji inwestycji związanej z wprowadzeniem zabudowy na podstawie WZ lub MPZP zgodnego z ustaleniami planu ogólnego). Panoramy obrazują sąsiedztwo działek. Ewentualna nowa zabudowa wkomponuje się w już istniejącą zabudowę i krajobraz.

Fot. 1. Miejscowość Krzywowierzba, działka 214

Źródło: Urząd Gminy Wiryki

Fot. 2. Miejscowość Wiryki Połud, działka 2050

Źródło: Urząd Gminy Wiryki

Fot. 3. Miejscowość Wiryki Połud, działka 2253 i 2255

Źródło: Urząd Gminy Wiryki

Fot. 4. Miejscowość Kaplonosy, działka 241

Źródło: Urząd Gminy Wiryki

Przekształcenia krajobrazu nie będą szczególnie zauważalne z uwagi na wprowadzenia nowych obiektów kubaturowych na terenach już zainwestowanych. Niemniej jednak ze względu na charakter planowanej zabudowy mogą to być elementy dysharmonijne, wyróżniające się w terenie, szczególnie, na obszarach w sąsiedztwie, których nie ma terenów o podobnym przeznaczeniu. W celu stworzenia i zachowania ładu przestrzennego w planie ogólnym wprowadzono zasady i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu. W otoczeniu terenów objętych ewentualną nową zabudową widoczna jest postępująca urbanizacja, nie przewiduje się więc wystąpienia oddziaływań o charakterze znaczącym na lokalny krajobraz.

Jednocześnie wzięto pod uwagę konieczność dbałości o zróżnicowaną strukturę krajobrazów otwartych użytkowanych rolniczo. Nie wyznaczono obszarów uzupełnienia zabudowy w krajobrazie otwartym użytkowanym rolniczo. Zgodnie z komunikatem 05/2024 Komitetu Problemowego ds. Kryzysu Klimatycznego przy Prezydium PAN z dnia 10.07.2024 r. dbałość o zróżnicowaną strukturę krajobrazów otwartych użytkowanych rolniczo jest jednym z istotnych działań umożliwiających efektywne powiązanie planowania przestrzennego z wyzwaniami dotyczącymi klimatu.

W wyniku powstania nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w obszarach zabudowanych i ich sąsiedztwie krajobraz będzie ulegał stopniowemu przekształcaniu. Plan ogólny ustala w strefach planistycznych (poza strefami SO, SK) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, którego zachowanie pozwoli na estetyczne kształtowanie krajobrazu. Nowa zabudowa nie naruszy istniejących stref widokowych. Wyznaczona zabudowa zajmuje stosunkowo niewielką powierzchnię w skali gminy, a wysoki wskaźnik minimalnej powierzchni biologicznie czynnej wpłynie na istotne ograniczenie potencjalnego wpływu na krajobraz.

W przypadku stref produkcji rolniczej SR, w których projekt planu ogólnego dopuszcza w profilu dodatkowym realizację elektrowni wiatrowych, wprowadzenie obiektów tego typu niewątpliwie przyczyni się do zmian w krajobrazie. Nowoczesne siłownie wiatrowe to olbrzymie konstrukcje ingerujące w krajobraz – w tym przypadku rolniczy. Turbiny widoczne są ze znacznych odległości,

stanowiąc dominantę w krajobrazie. Należy jednak zaznaczyć, że strefy, gdzie dopuszcza się elektrownie wiatrowe, zlokalizowane są poza obszarami chronionymi ze względu na wyróżniający się krajobraz. Dotyczą one strefy rolniczej. Grunty orne zarówno przez przyrodników, jak i architektów nie są zazwyczaj traktowane za cenne wartości krajobrazowe, m.in. ze względu na powszechność występowania oraz znaczną degradację. W wyznaczonych strefach nie mamy doczynienia z krajobrazem historycznym, czy powiązaniem z zabytkowymi i cennymi układami ruralistycznymi. Dodatkowo inwestycje związane z elektrowniami wiatrowymi mają wielkopowierzchniowy charakter, dzięki któremu oddziaływanie na elementy struktury krajobrazu rozkłada się na znacznej przestrzeni i nie następuje duża kumulacja elektrowni, dróg dojazdowych, placów montażowych na niewielkim terenie. Należy pamiętać o konieczności zastosowania rozwiązań technicznych minimalizujących wpływ elektrowni wiatrowych na krajobraz. Dużym atutem jest czasowy charakter projektów i w zasadzie całkowita odwracalność oddziaływań na powierzchnię terenu na drodze rekultywacji. Również oddziaływanie farm wiatrowych na podstawowe procesy funkcjonowania krajobrazu zazwyczaj nie jest duże. Inwestycje te nie przyczyniają się do znaczących zmian w obrębie takich procesów, jak przemiana materii, przepływy energii lub migracje gatunków. Wyjątkiem mogą tu być migracje ptaków i nietoperzy, ale te zagadnienia są odrębnie traktowane w systemie ocen oddziaływania i istnieją w Polsce instrumenty prawne oraz powszechnie akceptowane wytyczne, oceniające wpływ projektów farm wiatrowych na ptaki i nietoperze, umożliwiające optymalizację projektów przedsięwzięć na etapie planowania konkretnej inwestycji. Nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na krajobraz.

W wyniku realizacji farm fotowoltaicznych w przypadku stref produkcji rolniczej SR oraz stref otwartych SO, w których projekt planu ogólnego dopuszcza w profilu dodatkowym realizację elektrowni słonecznej krajobraz ulegnie przekształceniu. Na terenach dotychczas niezagospodarowanych mogą pojawić się panele fotowoltaiczne. Niewielka wysokość konstrukcji fotowoltaicznych eliminuje zagrożenie powstaniem barier widokowych, czy dominant zaburzających lokalny krajobraz. Ogniwa fotowoltaiczne są konstrukcjami stosunkowo niskimi, niemniej jednak ze względu na ich stosunkowo gęste ustawianie oraz znaczną powierzchnię przez nie zajmowaną, będą oddziaływać na walory krajobrazowe terenu opracowania. Ze względu na kształt paneli słonecznych oraz instalację tego typu urządzeń w krajobrazie, farma solarna odznaczać się będzie jako jednorodna powierzchnia o metaliczno-szarym kolorze, stanowiącym znaczący horyzontalny element krajobrazowy. Posadowione panele będą związane z podłożem gruntowym, a obszar wokół paneli będzie poddany naturalnej sukcesji lub obsiany mieszkanką roślin trawiastych i/lub nektarodajnych. Jedynym ruchem dynamicznym będą prace serwisowe i konserwacyjne prowadzone w ramach wystąpienia konieczności. Prace te jednak będą sporadyczne i krótkookresowe. Będą one znikome i niezauważalne w krajobrazie. W momencie realizacji inwestycji należy wziąć pod uwagę możliwe do wykorzystania działania

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

minimalizujące, m.in. pomalowanie ogrodzenia oraz stacji transformatorowej w kolorach dobrze wkomponowujących się w otoczenie (odcienie szarości i zieleni); zastosowanie paneli fotowoltaicznych wyposażonych w powłokę antyrefleksyjną celem wyeliminowania nieprzyjemnego (oślepiającego) odbijania światła słonecznego; rezygnację z oświetlenia obiektu celem wyeliminowania w porze nocnej zanieczyszczenia światłem, itp. Ingerencja w walory krajobrazowe w związku z realizacją tego typu przedsięwzięć będzie miała zasięg lokalny.

Oceniając wpływ elektrowni wiatrowych i fotowoltaicznych na krajobraz, pamiętać należy, że alternatywą dla energii odnawialnej jest energia z konwencjonalnych źródeł, których wpływ na krajobraz jest nieporównywalnie większy.

Realizacja planu ogólnego w strefach produkcji rolniczej oraz strefie otwartej w zakresie elektrowni słonecznych i wiatrowych skutkują przede wszystkim oddziaływaniem negatywnym o charakterze stałym i lokalnym. Niemniej jednak szczegółowe rozpoznanie oddziaływania na krajobraz, z uwzględnieniem rangi i charakteru walorów krajobrazowych w przypadku potencjalnych inwestycji realizowanych na tych terenach, będzie elementem oceny prowadzonej w ramach uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Projekt planu ogólnego nie ustala konkretnych inwestycji i ich lokalizacji, a jedynie określa gminny katalog stref planistycznych, w którym zawarty jest profil funkcjonalny poszczególnych stref planistycznych. W odniesieniu do elektrowni wiatrowych i słonecznych, które mogą w przyszłości powstać w obrębie wyznaczonych stref SR i SO, to na etapie sporządzania planu ogólnego nie można stwierdzić ani opisać i dokładnie przeanalizować wszystkich możliwych negatywnych oddziaływań bez znajomości dokładnej lokalizacji, rodzaju ani szczegółów technicznych przedsięwzięć, które powstaną w tych terenach.

Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko mogą być lokalizowane pod warunkiem, że planowane przedsięwzięcie nie będzie sprzeczne z ustaleniami przyjętymi dla danej strefy lub formy ochrony prawnej lub planistycznej na danym obszarze oraz nie będzie powodować uciążliwości w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz środowiska przyrodniczego. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w przypadku jeśli zostaną wprowadzane przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko) należy przedstawić na etapie Raportu oddziaływania na środowisko, w którym będą uwzględnione konkretne rodzaje inwestycji, ewentualne oddziaływania. Należy je zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Należy brać pod uwagę fakt, iż żadna inwestycja nie może być oddana do użytkowania, jeśli nie spełnia standardów jakości środowiska.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu

W granicach Gminy Wiryki znajduje się fragment Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który został ustanowiony dla ochrony różnorodności biologicznej lasów, łąk i torfowisk z kilkoma jeziorami. Poleski OChK w granicach Gminy Wiryki został w większości objęty strefą otwartą 21SO, gdzie w profilu podstawowym ustalono teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej, zaś w profilu dodatkowym wyłącznie teren zieleni urządzonej. Poza tym w granicach Poleskiego OChK wyznaczono strefę produkcji rolniczej SR 19SR, co wynika z obecnego stanu zagospodarowania oraz przyjętej polityki przestrzennej określonej w dokumentach strategicznych gminy jak studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Należy zaznaczyć, że wyznaczenie poszczególnych stref związanych z różnego typu zabudową nie zwalnia z obowiązku zachowania zgodności z przepisami prawa, w tym zakazami obowiązującymi w granicach Poleskiego OChK. Przy stosowaniu się do przepisów nie przewiduje się negatywnego wpływu ustaleń planu ogólnego na krajobraz, dla którego ochrony ustanowiono ten OChK.

Podsumowując, nie przewiduje się istotnych negatywnych oddziaływań na krajobraz wynikających z ustaleń projektu planu ogólnego. Wyznaczone w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne krystalizują układ przestrzenny gminy, zapobiegając niekontrolowanemu rozlewowi zabudowy na tereny charakteryzujące się wysokim walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi oraz kulturowymi.

11.4 Oddziaływanie na gleby, powierzchnię ziemi i zasoby naturalne

Na obszarze opracowania nie przewiduje się większych zmian rzeźby terenu. Przekształceniom mogą ulec jedynie tereny pod nowymi budynkami, co związane jest z ich posadowieniem i fundamentowaniem. Wszelkie tego typu przekształcenia, prowadzące do wprowadzenia nowego zainwestowania, w postaci nowych budynków i obsługującej je infrastruktury komunikacyjnej, wiążą się z nieodwracalnym zniszczeniem powierzchni ziemi i gleby. Zasięg oddziaływania jest nieznaczny (ogranicza się do działki budowlanej), o charakterze bezpośrednim, długoterminowym i stałym. Mogą w ten sposób powstawać nowe formy antropogeniczne, takie jak: zwałowiska, nasypy, powierzchnie niwelowane. Przy posadowieniu obiektów budowlanych występują również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia robót budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.). W trakcie prowadzenia robót budowlanych może również dojść do zanieczyszczenia gleby poprzez niewłaściwe zabezpieczenie przy składowaniu materiałów budowlanych i odpadów budowlanych. Ograniczenie strefowe dopuszczonych zabudowań w planie

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

ogólnym, jak również wyznaczenie obszaru uzupełnień zabudowy powinno w znacznym stopniu ograniczyć przekształcanie nieracjonalne powierzchni ziemi.

Na terenie Gminy zlokalizowane jest udokumentowane złożo „Dobropol”. Gliny i mułki udokumentowane w złożu „Dobropol” zaliczone zostały do kopalin o niewielkim znaczeniu i wartości gospodarczej. Złożo jest zaniechane, nie notuje się wydobywania. Ze względu na występowanie złoża w planie ogólnym obszar ten został przydzielony do strefy górnictwa. Jednakże nie przewiduje się eksploatacji złoża i związanych z tym przekształceń powierzchni ziemi i gleb.

11.5 Oddziaływanie na powietrze i klimat, w tym klimat akustyczny

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. W obrębie wskazanych w planie ogólnym stref planistycznych dopuszczono tereny inwestycyjne, które obejmują zarówno istniejącą zabudowę jak i tereny wolne od zabudowy, na których planowane jest powstanie nowych obiektów budowlanych. Powstanie nowej zabudowy, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło.

Zasoby mieszkaniowe Gminy Wiryki nie są zgazyfikowane. Zgodnie z danymi CEEB ponad 77% budynków jednorodzinnych ogrzewanych jest źródłami ciepła c.o. na paliwa stałe (ponad 52% pozaklasowymi źródłami ciepła c.o. na paliwa stałe). Planowane zwiększenie terenów zabudowy, ogrzewanych z indywidualnych źródeł ciepła, wpłynie na zwiększenie emisji gazów i pyłów do powietrza. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, o charakterze sezonowym, zależnym od warunków atmosferycznych, lokalne. Wpływ na ilość wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza ma również zastosowana technologia.

Z punktu ochrony powietrza atmosferycznego ocenia się za korzystne dopuszczenie terenów związanych z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni słonecznej, teren biogazowni, teren elektrowni wiatrowej) w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SR (elektrownia słoneczna, elektrownia wiatrowa, biogazownia) i SO (elektrownia słoneczna, biogazownia). Odnawialne źródła energii przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń ze źródeł konwencjonalnych. Rozwój terenów energetyki odnawialnej z wykorzystaniem OZE będzie miał korzystny wpływ na powietrze i klimat.

Rozwój terenów energetyki odnawialnej z wykorzystaniem OZE będzie miał korzystny wpływ na powietrze i klimat i wpisuje się w cele ochrony środowiska zawarte w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Najważniejsze znaczenie z perspektywy komponentów środowiska atmosferycznego ma realizacja pod

kątem przeciwdziałania zmianie klimatu, która stanowi kluczowy element realizacji założeń europejskiego i krajowego planu na rzecz energii i klimatu. Ma na celu przede wszystkim ograniczenie emisji gazów cieplarnianych związanych ze spalaniem paliw kopalnych. Energia elektryczna pozyskiwana z energii słońca powszechnie uznawana jest za energię ekologicznie czystą, gdyż jej wytwarzanie nie pociąga za sobą konieczności spalania paliw kopalnych. O tym czy w tych terenach będą lokalizowane i ewentualnie jakie urządzenia i obiekty związane z energetyką odnawialną będą decydować decyzje wydawane na podstawie Planu ogólnego z uwzględnieniem charakteru przedsięwzięcia oraz lokalnych uwarunkowań. Decyzja należy do inwestorów i oni w zależności od rodzaju działalności podejmą konkretne kroki w celu wprowadzenia w planie miejscowym danego rodzaju OZE. Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko mogą być lokalizowane pod warunkiem, że planowane przedsięwzięcie nie będzie sprzeczne z ustaleniami przyjętymi dla danej strefy lub formy ochrony prawnej lub planistycznej na danym obszarze oraz nie będzie powodować uciążliwości w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz środowisku przyrodniczym. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenia lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w przypadku jeśli zostaną wprowadzane przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko) należy przedstawić na etapie Raportu oddziaływania na środowisko, w którym będą uwzględnione konkretne rodzaje inwestycji, ewentualne oddziaływania i wpływ na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną. Należy je zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Należy brać pod uwagę fakt, iż żadna inwestycja nie może być oddana do użytkowania, jeśli nie spełnia standardów jakości środowiska. Powyższe zapisy mają na celu ochronę zdrowia i życia ludzi. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały.

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenie, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru, wtórnie na klimat wpływają również zagospodarowanie terenu i zanieczyszczenia powietrza. W wyniku powstania nowych obiektów budowlanych, na podstawie ustaleń planu miejscowego zgodnego z ustaleniami planu ogólnego, w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat. Każde zwiększenie terenów zabudowy kosztem terenów biologicznie czynnych, w szczególności zadrzewionych, przyczynia się do przekształcenia warunków topoklimatycznych. Ze względu na uszczelnienie części powierzchni terenu obecnie biologicznie czynnego zmniejszy się powierzchnia parowania. W okresie prowadzenia prac budowlanych nastąpi wzrost zapylenia, szczególnie w suche dni. Temperatura może ulec nieznacznemu wzrostowi w miejscach intensywniejszej zabudowy (emisja ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw

i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża). Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Poziom hałas na danym terenie w dużej mierze zależy od rodzaju emitora, jego odległości od omawianego terenu oraz stopnia jego urbanizacji. Ochrona przed hałasem polega na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego, a co najwyżej na poziomie tego hałasu oraz zmniejszeniu hałasu, co najmniej do poziomu dopuszczalnego, gdy został on przekroczony. Działania te mają na celu zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego, szczególnie biorąc pod uwagę projektowane w większości strefy funkcjonalne, nie powinny wpłynąć znacząco na zmianę warunków klimatu akustycznego. Wyznaczone w planie strefy gospodarcze pokrywają się z istniejącą lokalizacją zakładów produkcyjnych, uwzględniając jednocześnie ich możliwy obszarowy rozwój. Usytuowanie stref gospodarczych na terenie Gminy nie powinno mieć negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny. Należy dążyć do ograniczeń natężenia hałasu związanych z komunikacją poprzez wprowadzanie zieleni izolacyjnej, ewentualnie poprzez lokalizację ekranów akustycznych oraz stosowanie „cichych nawierzchni” drogowych lub jeszcze innych środków technicznych, technologicznych i organizacyjnych niwelujących to negatywne oddziaływanie.

Projektowane i istniejące zainwestowanie sankcjonowane zapisami analizowanego projektu planu ogólnego powinno wszelkie oddziaływanie ograniczać wyłącznie do terenów, na których dana inwestycja jest lub będzie realizowana lub będzie mieć niewielki wpływ lokalnie.

11.6 Oddziaływanie na zdrowie człowieka

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego Gminy Wiryki, który dotyczy strefowania obszaru Gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i bezpieczeństwa ludzi nie może podlegać dokładnej analizie. Projekt planu ogólnego będzie wpływał na warunki życia społeczności lokalnej poprzez wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Jednocześnie zapisy projektu

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

planu niosą za sobą dążenie do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców. Plan ogólny ograniczy również niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy w tym mieszanie funkcji uciążliwej z mieszkaniową. Warunki i jakość życia mieszkańców w sąsiedztwie terenów nowopowstającej zabudowy nie ulegnie pogorszeniu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały. Realizacja zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącymi im usługami, infrastrukturą techniczną i drogową służą zaspokojeniu potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.

Zapisy projektu planu odnoszące się do rozwoju infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej przyczynią się do poprawy warunków życia mieszkańców. Poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej przełoży się na zmniejszenie uciążliwości dla ludzi i środowiska oraz zwiększy komfort życia. Realizacja infrastruktury komunikacyjnej w nowych standardach może przyczynić się do zmniejszenia hałasu i emisji zanieczyszczeń. Korzystne dla ludzi będzie również pozostawienie dużych obszarów w strefie otwartej. Profilem podstawowym jest tutaj: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Tereny wód powierzchniowych i lasów będą korzystnie wpływać na mikroklimat i krajobraz co będzie z korzyścią dla ludzi. Pozostawienie terenów łąk i pól w dotychczasowym użytkowaniu również jest korzystne dla środowiska i ludzi.

W terenach otwartych profil dodatkowy dopuszcza również teren biogazowni i teren elektrowni słonecznej, natomiast w strefie produkcji rolniczej teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej i teren biogazowni. Energia elektryczna pozyskiwana ze źródeł odnawialnych powszechnie uznawana jest za energię ekologicznie czystą, gdyż jej wytwarzanie nie pociąga za sobą konieczności spalania paliw kopalnych. W efekcie ograniczy wielkość produkcji energii z elektrowni konwencjonalnych przynosząc efekt ekologiczny w postaci uniknięcia emisji do atmosfery zanieczyszczeń. Warto tu podkreślić, że ograniczenie emisji CO₂ poprzez prewencję efektu cieplarnianego, pośrednio wpływa na ograniczenie dystrybucji alergenów układu oddechowego, pokarmowego, skóry, jak również rozprzestrzenianiu się chorób infekcyjnych. Zdaniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) energia wiatrowa powiązana jest z mniejszą ilością negatywnych oddziaływań na zdrowie niż inne formy tradycyjnego wytwarzania energii, a wręcz będzie miała pozytywne skutki dla zdrowia poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Potwierdzają to naukowcy zajmujący się akustyką i zdrowiem środowiskowym ministerstw Kanady i USA (Gillis i wsp., 2009; Leventhall i wsp., 2003; Leventhall, 2006; Ramakrishnan, 2007; WHO, 2001; WHO, 2009; CCA, 2015) – cytata z Kurpas i in., 2016.

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

O tym czy w tych terenach będą lokalizowane i ewentualnie jakie urządzenia i obiekty związane z energetyką odnawialną będą decydować plany miejscowe i decyzje wydawane na podstawie Planu ogólnego z uwzględnieniem charakteru przedsięwzięcia oraz lokalnych uwarunkowań. Ostateczna decyzja należy do inwestorów i oni w zależności od rodzaju działalności podejmą konkretne kroki w celu wprowadzenia w planie miejscowym danego rodzaju OZE. Inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko mogą być lokalizowane pod warunkiem, że planowane przedsięwzięcie nie będzie sprzeczne z ustaleniami przyjętymi dla danej strefy lub formy ochrony prawnej lub planistycznej na danym obszarze oraz nie będzie powodować uciążliwości w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz środowiska przyrodniczego. Dokładne środki techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska (w przypadku jeśli zostaną wprowadzane przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko) należy przedstawić na etapie Raportu oddziaływania na środowisko, w którym będą uwzględnione konkretne rodzaje inwestycji, ewentualne oddziaływania i wpływ na zdrowie okolicznych mieszkańców ze względu na emitowany hałas i emisję zanieczyszczeń powietrza. Należy je zagospodarowywać z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Należy brać pod uwagę fakt, iż żadna inwestycja nie może być oddana do użytkowania, jeśli nie spełnia standardów jakości środowiska. Powyższe zapisy mają na celu ochronę zdrowia i życia ludzi. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały. Oddziaływania związane z etapem budowy urządzeń i obiektów związanych z energetyką odnawialną będą miały charakter bezpośredni, ale jedynie chwilowy lub krótkoterminowy i lokalny.

Strefy SO w których profilu dodatkowym wyznaczono możliwość lokowania elektrowni wiatrowych umiejscowione są poza obszarami objętymi ochroną przyrody. Obecne przepisy prawne dopuszczają lokalizowanie turbin wiatrowych w odległości nie mniejszej niż 700 m od najbliższej zabudowy, co zapewni bezpieczeństwo i ochronę przed hałasem. Odległość ta zapewnia, że tereny związane z energetyką wiatrową nie będą oddziaływały na ludzi zamieszkujących w pobliżu, w tym na zabudowę chronioną akustycznie m.in. tereny szkół i przedszkoli, żłobków, terenów zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Warunki i jakość życia mieszkańców w sąsiedztwie planowanych terenów nie ulegnie pogorszeniu. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, pozytywny.

Z uwagi na dopuszczenie w profilu dodatkowym stref SR 40, 42, 56, 61 terenów elektrowni wiatrowej, przy ich wyznaczaniu konieczne jest zachowanie ustalonych przepisami odrębnymi odległości elektrowni od budynków mieszkalnych i o funkcji mieszkalnej oraz odległości elektrowni od terenu rezerwatu przyrody.

Strefy ograniczeń w zagospodarowaniu od elektrowni wiatrowych, a także warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych określają przepisy ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 317)², zgodnie z którymi w przypadku:

- lokalizowania, budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, chyba że plan miejscowy określa inną odległość, wyrażoną w metrach, jednak nie mniejszą niż 700 metrów;
- lokalizowania lub budowy budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej, na podstawie decyzji WZ albo decyzji LICP, albo lokalizowania takiego budynku na podstawie planu miejscowego odległość tego budynku od elektrowni wiatrowej wynosi nie mniej niż 700 metrów (przy czym w przypadku odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, remontu istniejącego budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej lub zmiany sposobu użytkowania części takiego budynku kryterium minimalnej odległości nie jest wymagane);
- lokalizowania elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć jest równa lub większa od trzykrotności maksymalnej średnicy wirnika wraz z łopatom albo równa lub większa od dwukrotności maksymalnej całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, określonych w planie miejscowym, w zależności od tego, która z tych wartości jest większa;
- budowy lub przebudowy elektrowni wiatrowej odległość tej elektrowni od sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć jest równa lub większa od trzykrotności średnicy wirnika wraz z łopatom albo równa lub większa od dwukrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej, w zależności od tego, która z tych wartości jest większa.

Przepisy przywołanej wyżej ustawy określają także szczegółowo warunki dotyczące lokalizowania sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć od elektrowni wiatrowych. Ponadto zgodnie z ww. ustawą zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów Natura 2000, a także ustala się odległości elektrowni względem parków narodowych i rezerwatów przyrody, które wynoszą w przypadku:

² obecnie trwają prace legislacyjne nad zmianą przepisów dot. elektrowni wiatrowych dotyczące m.in. zmniejszenia zakazu lokalizacji budynków mieszkalnych z 700 m do 500 m (źródło: [https://www.gov.pl/web/klimat/projekt-ustawy-o-elektrowniach-wiatrowych-wsparcie-inwestycji-przyszlosci#:~:text=Aktualizacja%20zasad%20lokalizowania%20elektrowni%20wiatrowych%20W%20ramach,500%20m%20od%20rezerwat%C3%B3w%20przyrody%20\(brak%20zmian\).](https://www.gov.pl/web/klimat/projekt-ustawy-o-elektrowniach-wiatrowych-wsparcie-inwestycji-przyszlosci#:~:text=Aktualizacja%20zasad%20lokalizowania%20elektrowni%20wiatrowych%20W%20ramach,500%20m%20od%20rezerwat%C3%B3w%20przyrody%20(brak%20zmian).)

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

- parku narodowego – odległość równą lub większą od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej;
- rezerwatu przyrody – odległość nie mniejszą niż 500 metrów.

W projekcie planu ogólnego przy wyznaczaniu stref produkcji rolniczej, na których dopuszcza się elektrownie wiatrowe, zachowano przepisy dotyczące zakazu lokalizowania ich w granicach obszarów chronionych przyrodniczo. Zostały także zachowane dopuszczalne odległości od rezerwatu przyrody. Przy lokalizowaniu turbin wiatrowych w strefach to dopuszczających, konieczne będzie zachowanie właściwych odległości od terenów mieszkaniowych.

Ogniwa fotowoltaiczne pozostają neutralne dla ludzi – nie emitują szkodliwego promieniowania, zanieczyszczeń powietrza, ani hałasu. Działają cicho, bez wydzielania odpadów. Poza lokalnym oddziaływaniem krajobrazowym nie będą miały wpływu na warunki życia ludzi. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Profil dodatkowy dopuszcza realizację inwestycji związanych z elektrownią słoneczną w strefach: 1-2SR, 7-9SR, 11-12SR, 38SR, 45-47SR, 55-62SR, 65SR-71SR, 7SO, 10SO z racji faktu, iż fotowoltaika jest jednym z najbezpieczniejszych rozwiązań służących wytwarzaniu energii elektrycznej z OZE, biorąc pod uwagę brak generowania uciążliwych oddziaływań, lokalizację przedsięwzięcia na terenach rolnych, w oddaleniu od zabudowy – nie przewiduje się wystąpienia negatywnego wpływu na zdrowie i życie ludzi. Badania przeprowadzone dla farm fotowoltaicznych wskazują, że natężenia pól elektrycznych i magnetycznych o niskiej częstotliwości są niższe niż wartości graniczne określone w normach i nie stanowią negatywnego oddziaływania. Pola elektromagnetyczne o wysokiej częstotliwości są również mniejsze niż limity norm środowiskowych. Na obecnym etapie nie przewiduje się ponadnormatywnego oddziaływania. Niemniej jednak w przypadku elektrowni słonecznych konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, która stanowi oddzielną procedurę. Na etapie jej uzyskiwania dokonana zostanie szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko potencjalnie możliwych do realizacji na tych terenach inwestycji, a co za tym idzie zostanie również oceniona możliwość oddziaływania na ludzi.

Działanie biogazowni nie ma negatywnego wpływu na środowisko, prowadzone w pobliżu uprawy oraz hodowle zwierząt. Nie ma również negatywnego wpływu na zdrowie człowieka. Funkcjonowanie biogazowni nie powoduje zanieczyszczenia wód, powietrza czy gleby. Instalacje nie emitują do atmosfery szkodliwych pyłów i gazów. Poza lokalnym oddziaływaniem krajobrazowym nie będą miały wpływu na warunki życia ludzi. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

Stałym, pozytywnym pośrednim oddziaływaniem ustaleń Planu będzie natomiast dostępność do przestrzeni o lepszym standardzie zagospodarowania.

11.7 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej stanowią jedno z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zapisy planu ogólnego w sposób ramowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze opracowania (wyłącznie poprzez ustalenia wskaźników zabudowy i wyznaczania odpowiednich profili funkcjonalnych stref planistycznych).

Wskazane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne wyznaczono z uwzględnieniem występujących na terenie Gminy obszarów i obiektów zabytkowych, a także stanowisk archeologicznych. Ocenia się, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony dziedzictwa kulturowego, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że ustalenia projektu planu ogólnego służą ogólnemu rozwojowi Gminy, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

Realizacja nowej zabudowy w sąsiedztwie obiektów zabytkowych w oparciu o ustalone wskaźniki i parametry nie wpłynie negatywnie na kompozycję przestrzenną w otoczeniu zabytków oraz pozwoli na utrzymanie walorów krajobrazowych i widokowych. Nie przewiduje się znaczącego, negatywnego wpływu ustaleń na zabytki. Oddziaływania będą miały charakter bezpośredni, długoterminowy, stały, neutralny.

12. Proponowane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego przeprowadzona w rozdziale 10 *Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko*

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

wykazała, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.

Rozwiązania przyjęte w projekcie planu ogólnego są korzystne i jedyne pod względem ochrony środowiska jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

Za istotne dla ochrony środowiska uznaje się następujące rozwiązania projektu planu ogólnego:

- Objęcie obszarów szczególnego powodzią przeważającej mierze strefą otwartą oraz ograniczenie wyznaczenia stref, w obrębie których dopuszczono tereny inwestycyjne, jedynie do obszarów istniejącej zabudowy.
- Uwzględnienie lokalizacji przedmiotów ochronny obszarów Natura 2000 oraz działań ochronnych wyznaczonych w ustanowionych planach zadań ochronnych.
- Określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.
- Wyznaczenie dla poszczególnych stref maksymalnej wysokości zabudowy, nadziemnej intensywności zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy, nawiązując do istniejącego krajobrazu Gminy.

Strefy planistyczne zostały wyznaczone przy zachowaniu systemu przyrodniczego Gminy. Wzięto pod uwagę konieczność zachowania najcenniejszych walorów przyrodniczych. Dodatkowo w poszczególnych strefach planistycznych w profilu dodatkowym wprowadzono teren zieleni naturalnej, teren lasu oraz teren wód, co pozwoli na etapie procedowania planów miejscowych wprowadzenie zagospodarowania, które umożliwi zachowanie terenów wartościowych przyrodniczo.

Zapisy projektu planu ogólnego zapewniają ograniczenie ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko istniejących i projektowanych funkcji. Planowany rozwój terenów zabudowanych uwzględnia rozwój infrastruktury technicznej, która pozwoli na zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej na terenach zurbanizowanych, a zapisy dotyczące ochrony zasobów środowiska przyrodniczego są wystarczająco restrykcyjne, aby niwelować wszelkie negatywne skutki wprowadzanej zabudowy. Dodatkowo dopuszczenie w planie ogólnym realizacji wielkopowierzchniowych instalacji OZE (elektrowni słonecznych i wiatrowych oraz biogazowni) na części stref pozwoli na redukcję emisji zanieczyszczeń do środowiska związanych ze spalaniem nieodnawialnych źródeł energii.

Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Wiryki

Ustalenia Planu zakładają ochronę lokalnych interesów publicznych poprzez unormowanie i podporządkowanie działań inwestycyjnych wymogom zachowania ładu przestrzennego z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Plan nie narusza rygorów ochrony ładu przestrzennego, urbanistyki, krajobrazu i ochrony przyrody.

Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Analiza wpływu ustaleń planu ogólnego na obszary Natura 2000 zawarta w rozdziale 11.1 wykazała, że wyznaczając strefy planistyczne w projekcie planu ogólnego wzięto pod uwagę lokalizację siedlisk i stanowisk chronionych gatunków ptaków, siedlisk przyrodniczych oraz działań ochronnych. Oceniono, że projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony obszarów Natura 2000, a przyjęte rozwiązania są korzystne i jedyne pod względem ochrony jakie plan ogólny ma możliwość ustalić zachowując zgodność z zakresem planu ogólnego określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1130).

Niemniej jednak realizacja jakiegokolwiek inwestycji w granicach obszarów Natura 2000 musi być poprzedzona oceną oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 zgodnie z art. 59 i art. 96 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112).

13. Rozwiązania alternatywne

Zaproponowane w projekcie planu ogólnego układ strefowy Gminy będzie mieć wpływ na obszary z nim sąsiadujące oraz niesie za sobą pewne skutki dla środowiska przyrodniczego, choć rozwiązania zawarte w planie dążą do ograniczenia negatywnych skutków przyjętych rozwiązań. Podstawowe problemy z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska zostały w projekcie planu ogólnego rozwiązane w sposób prawidłowy. Możliwe rozwiązania alternatywne zostały przeanalizowane na etapie sporządzania projektu dokumentu, w tym również po analizie wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy. Zaproponowane rozwiązanie w opracowywanym projekcie można uznać za najkorzystniejsze pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym. Analizowany projekt planu ogólnego uwzględnia wnioski władz Gminy, instytucji oraz mieszkańców i przyjmuje rozwiązania optymalne.

14. Adaptacja do zmian klimatu

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 został przygotowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu zmian klimatu, niosących ze sobą pewne ryzyka, ale również z myślą o wykorzystaniu możliwego pozytywnego wpływu działań adaptacyjnych na stan środowiska i wzrost gospodarczy.

Ze względu na ogólny charakter projektu planu ogólnego Gminy Wyryki, który dotyczy strefowania obszaru Gminy oraz ustala nieprzekraczalne warunki realizacji inwestycji jedynie w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych określonych w gminnych standardach urbanistycznych, projekt planu ogólnego nie zawiera ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło, jak również zaopatrzenia w energię elektryczną. W terenach otwartych oraz w strefie produkcji rolniczej profil dodatkowy dopuszcza teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren biogazowni, których realizacja przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń w wyniku spalania paliw konwencjonalnych. Rozwój terenów energetyki odnawialnej z wykorzystaniem OZE będzie miał korzystny wpływ na powietrze i klimat i wpisuje się w cele ochrony środowiska zawarte w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Najważniejsze znaczenie z perspektywy komponentów środowiska atmosferycznego ma realizacja pod kątem przeciwdziałania zmianie klimatu, która stanowi kluczowy element realizacji założeń europejskiego i krajowego planu na rzecz energii i klimatu. Ma na celu przede wszystkim ograniczenie emisji gazów cieplarnianych związanych ze spalaniem paliw kopalnych.

W odniesieniu do łagodzenia zmian klimatu, w zakresie możliwości dokumentu jakim jest plan ogólny, istotne jest zapewnienie możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – w profilach funkcjonalnych stref planistycznych SR, SO dopuszczono tereny związane z odnawialnymi źródłami energii (teren elektrowni słonecznej, teren biogazowni, teren elektrowni wiatrowej).

Ponadto za istotne z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu należy uznać przewagę strefy otwartej (SO). Wyznaczone strefy, w których dopuszczono tereny inwestycyjne zostały ograniczone do obszarów istniejącej zabudowy. Ochrona różnorodności biologicznej w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego. W planie ogólnym wyznaczone zostały

również minimalne wartości udziału powierzchni biologicznie czynnej. Zapewniony planem znaczny udział zieleni w istniejącej i planowanej zurbanizowanej strukturze Gminy będzie miał niewymierne pozytywne skutki poprawy klimatu lokalnego, w tym zmniejszenia zjawisk ekstremalnych oraz wpłynie na zachowanie bioróżnorodności. Plan ogólny nie wprowadza stref dopuszczających nową zabudowę na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz na obszarach prawnie chronionych.

W oparciu o powyższą analizę można stwierdzić, iż przewidywane zmiany warunków klimatycznych i środowiskowych nie będą miały wpływu na realizację projektowanego dokumentu. Projekt planu ogólnego Gminy Wyryki wpisuje się w cele ochrony środowiska zawarte w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

15. Wnioski

- Plan ogólny zakłada wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową – jako stref wiodących wyznaczonych na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. kontynuacji istniejącego zainwestowania oraz realnego zapotrzebowania z dążeniem do uzyskania wyższych standardów zamieszkania, a także zapewnienia wyższego poziomu usług dla jego mieszkańców z zachowaniem obecnego charakteru gminy.
- Plan ogólny Gminy Wyryki uwzględnia aspekty ochrony środowiska oraz ideę zrównoważonego rozwoju i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska. W planie ogólnym, przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę przebieg istniejących obszarowych form ochrony przyrody.
- Plan ogólny Gminy Wyryki jest zgodny ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym, lokalnym i gminnym.
- Przyjęte w planie rozwiązania mają na celu zapobieganie negatywnym przyrodniczo oddziaływaniom na środowisko, a także zapobiegają powstawaniu konfliktów i zagrożeń. Projekt planu ogólnego sporządzono z myślą o zapewnieniu ochrony zasobów naturalnych, obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, walorów krajobrazowych, zabytków i dóbr materialnych oraz bezpieczeństwa ludzi.
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią w projekcie planu pozostały chronione i wolne od planowanej zabudowy. Omawiany dokument zachowuje również istniejące grunty leśne stanowiące ponad połowę obszaru gminy oraz grunty rolne (grunty chronione klasy III).
- Plan ogólny wyznacza dodatkowo obszary uzupełnienia zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych – na terenie których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy.

*Prognoza oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy
Wiryki*

- Zapisy planu nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane.
- Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji ustaleń planu ogólnego nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

Załącznik 1

Oświadczenie kierującego zespołem autorów prognozy

Zgodnie z art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2024 poz. 1112) oświadczam, że będąc kierującym zespołem autorów Prognozy oddziaływania na środowisko wpływu ustaleń planu ogólnego Gminy Uchanie, posiadam wiedzę w tym zakresie, wg art. 74a ust. 2 pkt. 2.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Lublin, 03.12.11.2025

Beata Filipowicz